

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ ve EDEBİYATLARI
(JAPON DİLİ ve EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

JAPON MASALLARINDA HAYVANLAR

VE

KÜLTÜREL İMGELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEYDA NUR YILDIZ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. AYŞE NUR TEKME

ANKARA-2017

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(26./07/2017...)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

Şeyda Nur YILDIZ

İmzası

.....

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
JAPON DİLİ VE EDEBİYATI
ANABİLİM DALI**

Şeyda Nur YILDIZ

JAPON MASALLARINDA HAYVANLAR VE KÜLTÜREL İMGELERİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

: Prof.Dr. Ayşe Nur TEKMEK

Tez Jürisi Üyeleri

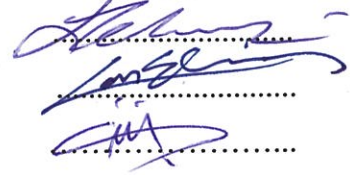
Adı ve Soyadı

Prof.Dr Ayşe Nur TEKMEK

Prof.Dr. Hüseyin Can ERKİN

Yrd.Doç.Dr. Ayşegül ATAY

İmzası

Tez Sınavı Tarihi ...26.09.2017.....

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
GİRİŞ.....	v
I.BÖLÜM	ix
KURAMSAL ÇERÇEVE	ix
1.1. İmge ve İmgelem Kavramları	ix
1.2. İmge ve Halk Anlatılarının İlişkisi	xii
1.3. Halk Edebiyatı Anlatı Türleri	xiv
1.3.1. Mit ve Mitoloji Kavramları	xv
1.3.2. Efsane	xxi
1.3.3. Destan.....	xxv
1.3.4. Halk Hikâyesi.....	xxvi
1.3.5. Masal	xxvii
1.4. Masal ve Diğer Anlatı Türleri ile İlişkisi.....	xxviii
1.4.1. Masal- Mit İlişkisi	xxviii
1.4.2. Masal- Efsane İlişkisi	xxix
1.4.3. Masal- Destan İlişkisi.....	xxx
1.4.4. Masal- Halk Hikâyesi İlişkisi	xxxi
II. BÖLÜM	xxxii
MASAL ÜZERİNE	xxxii
2.1. Japon Masallarının Genel Özellikleri	xxxii
2.2. Japon Toplumunda 12 Hayvan Takvimi ve Özellikleri.....	xxxv
2.3. Japon Masallarında Hayvanlar.....	xlii
III. BÖLÜM.....	xliv
JAPON MASALLARINDAKİ HAYVAN ADLARI VE.....	xliv
3.1. Fare	xlvi
3.1.1. Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (<i>Nezumi To Itachi No Yoriaida</i>).....	xlvi
3.1.2. Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (<i>Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake</i>)	xlviii
3.1.3. Farelerin Toplantısı (<i>Nezumi No Kaigi</i>).....	li
3.2. İnek	liv
3.2.1. Zengin Enkai'ın Büyük Kırmızı İneği (<i>Enkai Chōja No Ōkaushi</i>).....	liv
3.2.2. İnek Olan Dede ve Nine (<i>Ushi Ni Natta Jiji Baba</i>).....	lvii
3.2.3. İnek Olan Küçük Rahip (<i>Ushi Ni Natta Kozō</i>).....	lx
3.2.4. Değerlendirme	lxi

3.3. Kaplan.....	lxii
3.3.1. Kedi ve Kaplan (<i>Neko To Tora</i>).....	lxii
3.3.2. Yolcu, Kaplan ve Tilki (<i>Tabibito To Tora To Kitsune</i>)	lxv
3.3.3. Kaplan ve Salyangozun Koşu Yarışı (<i>Tora To Katatsumuri No Kyōsō</i>) ...	lxvii
3.3.4. Değerlendirme.....	lxix
3.4. Tavşan.....	lxx
3.4.1. Inaba'nın Beyaz Tavşanı (<i>Inaba No Shiro Usagi</i>).....	lxx
3.4.2. Kurt ve Tavşan (<i>Ōkami To Usagi</i>).....	lxxii
3.4.3. Tavşanın Gözü, Kulağı ve Kuyruğu (<i>Usagi No Me To Mimi To O</i>).....	lxxiv
3.4.4. Değerlendirme.....	lxxvi
3.5. Ejderha.....	lxxvii
3.5.1. Ejderha Tanrısı ve Oduncu (<i>Ryūjinsama To Kikori</i>).....	lxxvii
3.5.2. Ejderha İmparatorluk Sarayından Gelen Teşekkür Hediyesi (<i>Ryūgū No Orei</i>)	lxxix
3.5.3. Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (<i>Kunishifuchi To Ryū</i>)	lxxxi
3.5.4. Değerlendirme.....	lxxxiv
3.6. Yılan.....	lxxxiv
3.6.1. Yılanın Gözü (<i>Hebi No Medama</i>).....	lxxxiv
3.6.2. Yılan Damat (<i>Hebi Mukoiri</i>).....	lxxxviii
3.6.3. Yılanın Kurbağayı Yutma Nedeni (<i>Hebi Ga Kaeru O Nomuwake</i>).....	xc
3.6.4. Değerlendirme.....	xcii
3.7. At	xciii
3.7.1. Yolcu At (<i>Tabibito Uma</i>).....	xciii
3.7.2. Köstebek, At ve İnsan (<i>Maguro To Uma To Ningen</i>).....	xcv
3.7.3. At Olan Abla (<i>Uma Ni Natta Ane</i>).....	xcviii
3.7.4. Değerlendirme.....	c
3.8. Maymun	c
3.8.1. Maymunun Hakemliği (<i>Saru No Chūsai</i>)	c
3.8.2. Maymunun Hayaleti (<i>Saru No Futtachi</i>)	ciii
3.8.3. Maymunun Minnet Borcunu Ödemesi (<i>Saru No Ongaeshi</i>).....	cvi
3.8.4. Değerlendirme.....	cx
3.9. Horoz/Tavuk	cx
3.9.1. Tilki ve Tavuk (<i>Kitsune To Niwatori</i>).....	cx
3.9.2. Horozun Mesajı (<i>Niwatori No Otsuge</i>).....	cxiv
3.9.3. Horozun Osuruğu (<i>Niwatori Onara</i>).....	cxvi

3.9.4. Değerlendirme	cxix
3.10. Köpek	cxx
3.10.1. Köpeklerin Üşümeme Nedeni (<i>Inu Ga Samuraganai Riyū</i>)	cxx
3.10.2. Köpek ve Kurt (<i>Inu To Ōkami</i>)	cxxiii
3.10.3. Avcı ve Dağ Köpeği (<i>Karyūdo To Yama Inu</i>)	cxxvi
3.10.4. Değerlendirme	cxxix
3.11. Domuz	cxxix
3.11.1. Domuzun Sumo Güreşi (<i>Inoshishi No Sumō</i>)	cxxix
3.11.2. Domuz ve Kaplumbağa (<i>Inoshishi To Kame</i>)	cxixii
3.11.4. Değerlendirme	cxixvii
SONUÇ	cxixviii
KAYNAKÇA	cxliv
TÜRKÇE ÖZET	cxlviii
JAPONCA ÖZET	cxlix
İNGİLİZCE ÖZET	cl

ÖNSÖZ

Masallar, ait oldukları toplumun kültürünü yansıtan en önemli öğelerden biridir. Çalışmamızda ele alınan Japon toplumuna ait masallarda geçen hayvan karakterler ile bu karakterlerin kültürel açıdan imgelerinin dil üzerinden betimlenmesi ve Japon masallarında hangi hayvana ne şekilde bir kültürel anlam yüklendiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Öncelikle her konuda benden desteklerini esirgemeyen Sayın Danışmanım Prof.Dr. Ayşe Nur TEKME'ne sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmam süresince destekleri ve yardımları için tüm hocalarıma, çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

GİRİŞ

Japon masallarında geçen hayvan kahramanlar ve bu kahramanların masallardaki kültürel açıdan imgeleri, tezin konusunu oluşturmaktadır.

Sözlü halk anlatı ürünü olan masal, toplumun ortak bilinci ile oluşturulmuştur. Masallar, sözlü halk anlatı türü olarak öncelikle toplumların deneyimsiz kesimi olan çocuklar için eğitim vasıtasıdır. Masallar, hayali unsurlar içermesi nedeniyle hayal gücü daha etkin olan çocuklarda eğitici ve düşündürücü süreci destekler. Masalların toplumsal gerekliliklere dair içerdiği kültürel kodlar okuyucunun/dinleyicinin erdem, ahlak gibi toplumsal algıları anlaması ve yaşatması için önemli öğelerdir.

Masalı masal yapan en temel özellik, imgeler yoluyla hayal gücünü tetikleyerek okuyucunun/dinleyicinin bu imgeler yoluyla toplumsal normları edinmesini sağlamaktır.

Humbolt, dil içi dünya görüşünde her toplumun kendi dünya görüşü olduğunu ve bunun dile yansıdığını, dolayısıyla dilin kültürü yansıttığını belirtir (Akarsu, 1998:62-64).

Buna dayalı olarak, bir dildeki hayvan adlarının imge olarak kullanımı da toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Örneğin, Ezop’un “Ağustosböceği ve Karınca” adlı masalı tüm dünyada benimsenen evrensel bir masaldır ve “karınca” denilince akla her dilin kullanıcısı açısından “çalışkanlık” gelmektedir. Bununla birlikte Türkçeye baktığımızda çalışkanlığın “arı gibi” ifadesiyle betimlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu şekilde toplumsal algının metaforik hayvan olarak kullanılmasının doğal bir olgu olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, masallardaki hayvan kahramanların toplumdaki imgelem değerinin ortaya konulması, Japon toplumunun dil içi dünya görüşünün algılanması açısından önem taşımaktadır.

Bu düşünceden yola çıkarak, tezde öncelikli olarak masallardaki hayvan kahraman imgelemlerinin çözümlenmesi amacıyla; “*Nihon no Mukashibanashi* 『日本の昔話』” kitabından 104, “*Nihon Mukashibanashi Hyakusen* 『日本昔話百選』” kitabından 100, “*Kodomo ni kataru Nihon 1* 『子供に語る日本の昔話 1』” kitabından 25, “*Kodomo ni kataru Nihon 2* 『子供に語る日本の昔話 2』” kitabından 23, “*Kodomo ni kataru Nihon 3* 『子供に語る日本の昔話 3』” kitabından 25, “*Mama Ohanashi Kikitaina Haha to Ko no Yomikikase Nihon no Ohanashi 120* 『ママお話聞きたいな母と子の読み聞かせ日本のお話 120』” kitabından 120 masal, “<http://hukumusume.com/douwa/>” Japon masal sitesinden 3 masal ve “<http://minwa.fujipan.co.jp/>” internet sitesinden 44 masal olmak üzere toplamda 397 tane alınarak masal örneklem havuzu oluşturulmuştur. Japon masallarında yoğun olarak görülen hayvan kahramanların masallardaki kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Bu havuzdaki masalların taranması sonucunda 12 hayvan takviminde yer alan hayvanlar ve Japon masallarında en sık görülen hayvanların benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Daha sonra söz konusu hayvan imgelerinin masallarda nitelendirdiği özellikler ve konu oldukları masal türleri göz önünde bulundurularak bu 12 hayvana ait imgelerin

her birinin kültürel bağlamda masal metinlerinde dilsel açıdan nasıl anlamlandırıldığı üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada, Japon masallarında hangi hayvana ne şekilde bir kültürel anlam yüklendiğinin ortaya konulması, araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Ancak masallarda geçen tüm hayvanların ele alınması yüksek lisans tez yazım süresinin sınırlarını aşacağından tez, Japon masallarının başlığında geçen ve masalda başkahraman olarak görülen 12 hayvan Japon takviminde yer alan hayvanlar (fare, inek, kaplan, tavşan, ejderha, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek, domuz) ile sınırlandırılmıştır.

Takvimler de masallar gibi kullanıldıkları toplumun bir kültür ögesidir. Takvim ile halk, tarih boyu kazandığı hayat tecrübelerini, dünya görüşünü kısacası kültürünü sistematik şekilde gelecek nesillere aktarır. Japon toplumu, kullanmış oldukları 12 hayvan takvimden etkilenecek bu etkiyi kültürlerine yansıtmışlardır. Dolayısıyla bu çalışma, 12 hayvan takvimindeki hayvanların sıklıkla görüldüğü masallar ile sınırlandırılmıştır. Japon masallarında bu hayvanlar dışında kalan hayvan kahramanlar ve masal başlığında geçmeyen yardımcı kahramanlar tez çalışmasının kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bu çalışma giriş, birinci bölüm, ikinci bölüm, üçüncü bölüm ve sonuç olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır. Tezin birinci bölümünü oluşturan kuramsal çerçevede imge ve imgelem kavramları, bu kavramların halk anlatı türleri ile ilişkisi, anlam bakımından birbiriyle sıkça karıştırılan anlatı türleri; mit, efsane, destan, halk hikâyesi, masal tanımları yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde, masalın diğer anlatı türleri ile benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

Tezin ikinci bölümünde, Japon masallarının özellikleri ve sınıflandırması genel hatları ile ortaya konulmuştur. Türk toplumu ve Japon toplumunun kullandığı 12 hayvan takviminin benzer ve farklı yönleri betimlenmiştir. Japon masallarında geçen hayvanlar hakkında genel bilgi verilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde, Japon masallarında geçen hayvanlar ve bu hayvanların kültürel imgelerini tespit etmek amacıyla, Japon takviminde geçen her hayvanı ayrı ayrı içeren 3'er masal, betimleyici metin çözümleme yöntemi ile incelenmiştir. Metnin yapısal özellikleri ortaya konurken KH Coder programı¹ ve web tabanlı Chamame² programları kullanılmıştır. KH Coder programı, Koichi HIGUCHI tarafından nicel içerik analizi ve metin inceleme için oluşturulmuş bir yazılımdır. Dilbilimde hesaplama için de kullanılan bu yazılım ile Japonca, Çince, İngilizce gibi dillerde metinler analiz edilerek sözcük türleri sınıflandırılabilir. Ayrıca bir metinde, birlikte kullanılan sözcükler tespit edilebilir. Yine bu program kullanılarak sözcüklerin sıklık değerleri bulunabilmekte ve analiz verileri çeşitli grafikler ile görselleştirilebilir. Program masalın yapısal özelliği üzerine fikir sahibi olmak için kullanılmıştır. Yapısal özellikleri ortaya konan metinler anlam açısından çözümlenmiştir. Chamame, Japon Ulusal Dil Araştırma Merkezi tarafından yürütülen NINJAL derlem projesinin bir kolunu oluşturan web merkezli programdır. Sayfaya yüklenen metni dilbilgisel öğelere ayırmaktadır. Masallar tek tek web sayfasına yüklenmiş, dilbilgisi öğelerine bölünerek metinlerin Excel dosyaları, pivot tablolar haline getirilerek metinlerin sözcük türü açısından özellikleri belirlenmiştir.

Sonuç bölümünde ise, üçüncü bölümde yapılan çözümlemelerden elde edilen veriler doğrultusunda Japon masallarında geçen ve 12 hayvan takviminde yer alan hayvanların nitelikleri arasında benzerlik olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla masallarda hayvanlara yüklenen anlamlardan yola çıkarak Japon toplumu tarafından oluşturulmuş kültürel imgelerin kullanımlarına ilişkin somut verilere ulaşılmış, bu incelemelerle 12 hayvan takvimi arasında bir bağlantı olup olmadığı konusu üzerinde durulmuştur.

¹ http://wikivisually.com/wiki/KH_Coder (Erişim tarihi: 02.08.2017) adresinden sağlanmıştır.

² <http://chamame.ninjal.ac.jp/> (Erişim tarihi: 02.08.2017) adresinden sağlanmıştır.

I.BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu tez çalışmasında, Japon masallarındaki hayvan kahramanlar ve bu hayvanların kültürel imgeleri açık bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tez çalışma konusunda önemli yere sahip imge kavramının öncelikle açıklanmasının konuyu daha anlaşılır kılacağı düşünülmektedir.

1.1. İmge ve İmgelem Kavramları

İmge sözcüğü, Latince hayal, aldatıcı görünüş anlamına gelen “*imagos*”tan türemiştir. İmge sözcüğünün tanımı TDK sözlüğünde (1998: 1076), “Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya.” ve “Genel görünüş, izlenim, imaj.” şeklindedir. Aynı sözlükte, psikoloji alanındaki bir tanımı ise, “Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj.” şeklinde verilmiştir.

“Dış dünyanın, varlığın, gerçek ya da gerçek dışı bir şeyin ya da olgunun zihindeki tasarımına imge denir.” “İmge zihinde ya algı yoluyla ya da algının düşünülmesi, çağrıştırılması, imgelemde (hayal gücü) kurgulanması yolu ile elde edilir” (Cengiz, 2014: 7) .

Cengiz (2014: 7), İmgenin oluşma şartını “gerçeğin imgeyle tikel olarak dile getirilmesi genel olandan anlamlı parçalar içermesi” olarak kabul etmektedir. Yani bir imge gerçeklikten anlamlı parçalarla oluşturularak genel olarak herkes tarafından anlaşılabilir olmalıdır.

“Nesne, dış dünya, varlık hakkında belirli bir bilinç türü olan imge aynı zamanda bilgi taşıyıcısıdır” (Cengiz, 2014: 31). İmgenin bilgi verici bir işleve sahip olması toplumların bilgi aktarımı açısından oldukça önemlidir. Örneğin ilk insan, doğanın zor koşullarında uzun bir süreçte yaşantılarıyla bilgiyi elde etmiştir. Yazılı dönem öncesinden bu yana insanlar, bilgi aktarımında imgelerle dolu mit, efsane, masal gibi anlatı türlerini oluşturarak bilginin etkili ve kalıcı olmasını sağlamışlardır.

“İmgelemde tarihçilerin yaptıkları gibi tarihsel bir sorgulama arayışı bulunmaz; yazınsal, yazılı, metinleşen folklorik bir ürünlerdeki (mit, efsane, masal vb.) ya da ürün üzerinde yaratılmış imgeler ve imgelerin simgesel değerleri, bilinçaltı göndermeleri üzerinde durulur. İmgelemde bir anlamda bir bireyin ya da toplumun bastırılmış içgüdülerinin, isteklerinin, korkularının, beklentilerinin imgeler ya da simgeler aracılığıyla dışa vurumu, onların yapıtlar yüzeyinde gerçekleşme biçimleri araştırılır. Bir nesne üzerine yaratılan imge ya da imgeler öncelikle imgelemin alanına girer; imgelem, aynı nesne üzerinde bir halkın, toplumun oluşturduğu, kurduğu, yarattığı değişik imgeler toplamını kapsar” (Aktulum, 2014: 280). Eliade, Mircea (1992)’nın, (Durand 1994: 3)’tan yaptığı bir alıntıda, Gilbert Durand’ın şu ifadesinde toplum ve imgelem ilişkisini en açık bir şekilde ortaya koyduğu görülmektedir: “İmgeleme, bir toplumun ortak bilinçaltını

kavramak açısından baktığımızda, geçmiş, olası, üretilmiş ya da üretilecek tüm imgelerin toplandığı bir müze” olarak ifade etmiştir. Burada “imgeler müzesi” ifadesi ile anlatılmak istenen bir toplumun yaşantıları sonucunda edindiği bilgilerinin, kültürel ürünleri mit, efsane, öykü, takvim, ritüelleri olarak var olmasıdır.

Genel olarak bakıldığında, imgelem sözcüğü soyut gerçeklik, kurgu, doğruluğu kanıtlanamamış inanış gibi anlamları kapsamaktadır. İmgelemin yapısı oldukça karmaşıktır. Ölüm, adalet, din gibi nesnel olarak algılanamayan kavramların taşıdığı anlamlar açık değildir. İnsan bilinci, evreni anlamlandırırken doğrudan ve dolaylı olarak bilinci kullanır. Doğrudan bilinçte, nesne varlığı insanın duyularıyla algılanabilir ve zihinde bir görüntüsü bulunur. Dolaylı bilinçte ise, soyut kavramların tasavvur edilmesiyle oluşur. Ölümden sonraki hayat düşünülürken ortaya çıkan bilinç, dolaylı bilinçtir. Çünkü ölüm sonrası hayat nesnel olarak duyularla algılanamayan bir kavramdır. Bu nesnel olmayan kavram, imge aracılığı ile insan bilincine yeniden sunulur ve anlamlandırılır (Durand, 2017: 14) .

İlk imge araştırmaları farklı kültürlerde aynı görüngülerin nasıl anlam farklılıkları doğurduğunu inceler. Yani her iki toplum için var olan değerlerin anlam değişimlerini ve bunların toplum üzerine etkisini araştırır. Örnek olarak hayvan olan inek, hem Türk hem de Hint toplumlarında var olan bir görüngüdür. Fakat inek görüngüsünün her iki toplumun kabul gördüğü anlamı birbirinden çok farklıdır. İnek, Türk toplumunda olumsuz bir anlama sahipken Hint toplumunda kutsal bir değere sahiptir. İnek sözcüğü, Türk toplumunda çok çalışkan insan ya da fazla zeki olmayan insanları ifade etmek için kullanılır. Hint toplumunda ise inek sözcüğü kutsallık ve sonsuzluk ifadesi olarak kullanılmaktadır (Ulağı, 2006: 5).

Yukarıdaki tanımlamalardan hareketle imge kavramına anlatı türlerindeki yeri açısından baktığımızda, daha etkili bir anlatım için dile getirilmek istenilenin başka şeyler

arasında bağlantı kurulmasıyla zihinde yeniden şekillendirilerek anlam kazandırılmasıdır denilebilir.

1.2. İmge ve Halk Anlatılarının İlişkisi

Serhat Ulağlı (2006: 5), Brunel'den (2000) yaptığı bir alıntıda, imgenin, aklımızın kontrolünden bağımsız bir biçimde bizim sempatilerimizin ortaya çıkardığı karşı konulması imkânsız mitler olduğunu belirtir. İmge ve mit ilişkisi için, “Kendilerini evrenle özdeşleştirerek evreni anlamaya çalışmakta olan ilk insanlarda soyut düşünme yeteneği henüz gelişmemiştir; düşünme güçlerinden ziyade hayal güçleri, imgeleri gelişmiştir” ifadesi kullanılmıştır. (Akkaş, 2008: 85) Mitleri insanlığın ilk dönemlerindeki gelişmemiş beyin yapılarının ürünleri olarak görenlere şiddetle karşı çıkarak Fromm ise, (2014: 9) “Mitler ve masallar, kendilerini sembol dili aracılığıyla ifade eden geçmiş zaman bilgelikleri ve özdeyişleridir.” şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Fromm' a göre, günümüzde mit ve masalların dilini anlayamamamızın nedeni, onları tecrübe hazinesi olarak görmeyip, insanlığın varlığından bu yana oluşturdukları ortak sembol dilini unutmamızdır.

Dinler tarihi araştırmacısı olan Eliade (1993: 17), Mitlerin oluşumunu öznel ve nesnel gerçeğliğin birbirine karışmasından oluştuğu görüşündedir. “Mit, dođauřtú varlıkların başarıları sayesinde, ister eksiksiz olarak bir bütün yani Kozmos (dünya) olsun, isterse onun yalnızca bir parçası (sözelimi bir dağ, bir tür bitki, bir insan davranışı, bir kurum) olsun, bir gerçeğliğin nasıl yaşama geçtiğini anlatır.” Eliade (2001: 16) mit için, her zaman bir “yaratılış”ın öyküsü olduğunu söyleyerek mitlerin oluşumunu izah etmiştir. İngiliz antropolog Sir Edward Burnett Tylor'a göre mitler, “psikolojik illüzyondur.” Bu illüzyon, toplumun bireyleri için ortak başvurulacak olan yaşanan gerçeğliktir. Mit, yazılı dönem öncesi insanların, yaşamın gerçeğliğinden aldıkları parçalar ile (bilinçlerinde oluşan görüntüler) imgeleri içermektedir. Bu nedenle mitler, dođauřtú özelliklerine

rağmen gerçek verilerden kesitler içerdiğinden inandırıcıdır. Fakat anlatılış tarzı olarak mitler, gerçek dışıdır. Örneğin; Yunan mitolojisinde Herakles, Roma mitolojisinde ise Herkül adıyla bilinen kahraman, gerçekten çok güçlü bir insanı ifade edebilmek için güç imgesi olarak görülür. Ancak dünyayı taşıyacak kadar güçlü olduğunu anlatmak gerçek dışıdır. Bir başka örnek olarak, Avrupa Hun İmparatorluğu Hükümdarı Atilla'nın, Batı ve Doğu Roma İmparatorluklarına sık sık sefer düzenlemesi, kahramanlık, yenilmezlik ve acımasızlığının imgesi olarak, Avrupa'da, "Tanrı'nın Kırbağı" olarak adlandırılması gösterilebilir.

İfade edilmesi zor kavramları daha anlaşılır ve etkili anlatabilmek için imgelerle iletişime başvurulur. Ulağlı (2006: 99) Platon da mitleri iletişim ve betimleme sanatı olarak görmüş kültürel iletişim ile ilişkilendirmiştir. Toplumun kültürel değerleri, mit yoluyla gelecek kuşaklara aktarılır. Mitler ve imgeler birbirlerine tarihi, dini ve ideolojik bağlarla bağlı yapılardır. Kulaktan kulağa kuşaklar arası geçerken, mite konu olan olaylar, kişiler ve toplumlar arasında ortak kalıp yargılar oluşur ve zaman içinde imgelere dönüşürler. İnsanlar bu imgeler sayesinde deneyimlerini sadece gerçekliğe dayalı anlatmayıp hayal gücü ile işleyip gizemli ve ilgi çekici hale getirmişlerdir. Bu etkileyici ve akılda kalıcı anlatılar mit haline dönüşmüştür. Mitlerde geçen bir kahramanın olumlu tutum ve davranışları örnek alınarak, toplum tarafından benimsenip taklit edilir. Platon, olağandışılığın anlatımı olmasına rağmen insanların mitlere olan inanmasının nedenini, acı, korku, saygı, sevgi gibi insanların zayıf noktalarına bağlamaktadır. Bu nedenle mitler ve diğer halk anlatı türleri (efsane, destan, halk hikâyesi, masal) için toplumun ahlak kavramını oluşturma işlevini taşıyarak, ideal (her yönden en iyi niteliklere sahip, düşünsel) insanı oluşturduğu söylenilebilir. Mitlerdeki idealleştirilmiş kişilerin davranışlarının, "belli bir zaman sonucunda, toplumsal bir davranış haline gelerek ahlak kavramının temellerini oluşturduğu" görülmektedir (Ulağlı 2006: 100). İlk anlatı türü olmasından dolayı mitler, sonrasında oluşturulan diğer anlatı türlerinde imge aktarımı ile

etkisini göstermiştir. Dolayısıyla mitlerde görülen toplumun kültürel imgeleri, diğer anlatı türlerinde de görülmeye devam etmektedir. Topluma ait bu imgelerin zamanın değişen ve gelişen koşulları içinde taşıdıkları anlam açısından bazen derinlik kazanırken bazen de anlam değişimine uğradığı hatta kaybolduğu bile söylenebilir. Örneğin Japon toplumunda maymun hayvanı için avcılık ve toplayıcılık dönemindeki halk anlatılarında olumsuz bir imge yokken, insanların tarıma başlaması ve maymunların tarım ürünlerine zarar vermesi ile maymun için olumsuz imgeler kullanıldığı görülmüştür. Japon toplumunun Budizm ile tanışmasıyla birlikte toplumda maymun imgesi Tanrı'nın elçisi olarak kullanılmaya başlamıştır.

1.3. Halk Edebiyatı Anlatı Türleri

Anlatı yani hikâye; edebiyat terimi olarak hikâye etme, tahkiye anlamına gelir.

Anlatı; anlatmak eyleminden türemiş bir sözcüktür (Rayman, 2003: 2).

Fulford (2014:19)'a göre, her anlatı daima anlam yüklüdür ve öylesine basit olaylar dizisinden oluşturulmamıştır. “Çünkü hikâyeler mutlaka bir ahlaki tutum almamızı gerektirir.” Yaşanılan gerçekler, umutlar ve korkular bir araya gelerek oluşturulan anlatılar, “açıklama, öğretme ve kendimizi eğlendirme yöntemimizdir” “Bu yüzden anlatılar medeniyet için çok önemlidir, hatta medeniyetin kendisi de zihinlerimizde bir anlatılar dizgesi olarak yer tutar” (Fulford 2014: 20-21). Örneğin mit anlatı türü olarak ilkel toplumların şekil almasında oldukça etkin bir rol oynamıştır. Günümüzde mitlerin doğruluğuna güvenemeyebiliriz ama anlatılardan da vazgeçememekteyiz. Bunun nedeni anlatıların bizlere bildiklerimizi hatırlatmaları, bazen de önemli bulduğumuz şeyleri (kültürel değerlerimiz vb.) yeniden düşündürmeleri, aynı duyguları tekrar uyandırmalarıdır. Örneğin, bildiğimiz bir masal ile yeniden karşılaştığımızda, ilk dinlediğimizde veya okuduğumuzda çocukluğumuzda hissettiğimiz

duyguları yeniden hissederiz (Fulford, 2014: 20). Örneğin, Keloğlan masalı bize çocukluğumuzda her dinleyişimizde duyduğumuz keyif hissini hatırlatır

Mitoloji, efsane, masal, destan, halk hikâyesi ve fıkralar, halk tarafından oluşturulan halk edebiyatı anlatı türlerinin başında gelmektedir. Bu anlatı türleri, kendi içinde benzer özellikler taşıdığından sıkça birbiriyle karıştırılmaktadır. Bu nedenle, halk edebiyatı anlatı türlerinin kavramsal açıdan açıklanmasının yararlı olacağı kanısındayız.

1.3.1. Mit ve Mitoloji Kavramları

Mit sözcüğü, Yunancadan gelir ve sözlüklerde söz, rivayet, masal vs. anlamlarına gelmektedir. Türkçede bazen mit ile aynı anlama gelen daha çok Yunancalaştırılmış şekli olan “mitos” sözcüğünün kullanıldığı görülür (Bayat, 2016: 30).

Mit sözcüğü, Türkçe Sözlük’te (1998), “Geleneksel olarak yayılan veya toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren tanrı, tanrıça, evrenin doğuşu ile ilgili hayali, alegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi” olarak tanımlanır.

Inada, Ōshima, Kawabata (1994: 475) Japoncada, mit sözcüğü için “*Shinwa* (神話) sözcüğü kullanılmaktadır. “Yunanca “*mythos*”tan gelen mit sözcüğü, İngilizcede “*myth*” ve Almancada “*mythos*”a karşılık gelen bir terimdir. Yunanca ilk anlamı “söz” şeklinde kullanılmıştır. Daha sonraki zamanlarda mit anlamı “Tanrıların rol oynadığı, ruhsal anlatılar” şeklinde değişmiştir.

Inada, Koiji, Kazuko (2001: 240), Mitler, Gök ve Yer Tanrılarını, bu tanrıların yaratmalarını, yaşamın kaynağı gibi konuları açıklayan hikâyelerdir. Mit sözcüğü, Tanrıların aktif rol aldığı hikâyeler için genel bir terim olarak kullanılmaktadır. Mit bir anlatı türü olarak toplumda sözlü gelenekle aktarılan düz anlatıdır. Halk hikâyeleri olarak kabul edildiği kaynaklar da vardır. Japonya’da güneybatı adalarının halk anlatıları dışında,

Nara Döneminde kaydedilen *Kojiki*³ ve *Nihonshoki*⁴ ile başlayan yazmalar yoluyla çok sayıda mit içeren anlatılar günümüze kadar ulaşmıştır.

“İlkel (sözlü) toplumlarda dilin yalnız düşünceyi ifade eden bir işaret değil, bir tür eylem”(Ong, 2012: 47) olarak kabul edildiği görülür. O dönemin sözlü kültüründeki insanlar sözcüklerin büyüğü gücü olduğuna inanmışlardır. Eliade, (1993: 17), mitler için “Yalnızca dünyanın, hayvanların, bitkilerin ve insanın kökenini anlatmakla kalmayan, ama aynı zamanda insanın bugün içinde bulunduğu duruma gelmesine kadar olup biten önemli olaylar” ifadesini kullanmıştır. Eliade (1993: 28) Mitlerin Özellikleri adlı eserinde, ilkel toplumlara ait mitlerin genel özelliklerini ise şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Mit, doğaüstü varlıkların eylemlerinin öyküsüdür.
- 2) Mitler, kesinlikle gerçek ve kutsal kabul edilir.
- 3) Mit her zaman için bir yaradılışla ilgilidir. Bir varlığın yaşama nasıl geçtiğini anlatmaktadır.
- 4) Miti bilen insan, nesnelerin kökenini bilir. Böylece nesnelere egemen olup, onları yönlendirmeyi ve kullanmayı başarabilmektedir.
- 5) İnsan, miti anımsatılan ve yeniden gerçekleşme aşamasına getiren olayların, kutsal ve coşku verici gücünün etkisine girerek yaşamaktadır.

Carl Gustave Jung’a göre, mitler ve rüyalar birbirine benzemektedir. İnsanın, rüyalarda bilinçaltının dışı vurması gibi toplumun da bir afet gibi çok şiddetli durumlarla karşılaştığında toplumsal bilinçaltının, o toplumun mitlerinde gün yüzüne çıktığını belirtmiştir (Ulağlı, 2006: 101). “Mitoloji bize simgeler aracılığıyla seslenir, yani günlük

³ “Kojiki (古事記) : “Eski Olayların Anlatıları” anlamına gelmektedir. Japonya’nın günümüze kadar ulaşmış en eski yazılı eseri olarak bilinmektedir. İmparator Tenmu’nun emriyle oluşturulmaya başlanmış, İmparatoriçe Genmei’in zamanında 712 yılında tamamlanmıştır. Öno Yasumaro tarafından yazıya aktarılmıştır.

⁴ “Nihon Shoki (日本書記) : “Japon Vakayinamesi” anlamına gelmektedir. “Nihongi” adıyla da bilinmektedir. İmparator Tenmu (hükümdarlık: 672-686) döneminde oluşturulmaya başlanan eser, ancak imparatoriçe Genshō 715-723 döneminde tamamlanmıştır. 30 Ciltten oluşmaktadır.

hayatımızdan tanıdığımız kavram ve resimleri kullanır, ama bunlar, mitolojik bağlam içinde, her zamanki anlamlarına ek olarak yan anlamlara sahiptir. Mitolojik simge/sembol, her zaman kullandığımız dilde betimlenmesi zor, gizli, bilinmeyen bir şeyler ima eder. Mitolojik simgecilik genellikle akılcı anlayışın ötesindedir; duygularımızı psikolojik patlamayla harekete geçiren kavramları temsil eder. ‘Tarif edilemez’ olanı tarif edebilmek için sıkça simgesel bir dile başvuruyor olmamız, insanoğlunun simgesel bir mitoloji yaratmaya yönelik bilinçdışı eğiliminin bir göstergesi olabilmektedir” (Mascetti, 1990: 15).

Inada, Ōshima, Kawabata (1994: 475) Yunan, Roma arkaik anlatıları, Mısır, Babil ve Germen toplumuna ait mitler, doğu kültürüne ait mitler tüm dünyada yaygın olarak bilinmektedir. Bu toplumlara ait eski dönem mitlerinin dışında kalan Afrika, Okyanusya, Amerika, Hindistan gibi günümüz toplumlarının mitleri, kendi Tanrılarının ruhsal anlatıları sözlü olarak anlatılmaktadır. Mitlerin anlatı türleri içinde ilk örneklerin sonuncusunun içinde görülmesi ve bunun mitin temelinde var olması antropologlar tarafından kanıtlanmıştır. Mit tanımı karmaşıktır ve araştırma alanlarına göre yapılan mit tanımları değişiklik göstermektedir. Mitler genel olarak dar ve geniş anlamları açısından sınıflandırılır. Geniş anlamıyla mit, uzay, doğa, insan gibi şeylerin kökenini, oluşumunu, doğa ötesi ruhların görevlerini açıklayan dini anlatılar olarak tanımlanır. Mitler, sözlü anlatım kuralına dayalı olarak oluşturulmuşlardır. Günümüze ulaşmış mitlerin yarısı dinsel niteliklerini kaybederek, edebiyat kayıtlarına dönüşmüştür. Dar anlamıyla mit doğaüstü ruhların başrol oynadığı tarihin kökeninde inançlarla ilgili oluşumlar ve bu oluşumlara göre şimdiki varoluşun, sistemlerin başladığını anlatan hikâyeler olarak tanımlanır. Günümüzdeki olaylar, sözlü anlatılarda geçen olayların teminatıdır ve mitte anlatılan varoluşun gerçekliğine inanılır. Mitler, toplumun ahlak kurallarını yoğun şekilde içerir. Özellikle ahlakın bir bölümü, ezberden okunan mitler ile toplum bireylerine aktararak gerçekleştirilir. Mitlerde görülen eski tarihi olayların yaşantıda tekrarlanması,

günümüzdeki sistemi garanti eder. Örneğin, ölümün kökeni üzerine oluşturulmuş mitler vardır. En eski zamanlardan günümüze kadar ölüm var olmuştur. İnsan yaşamında tekrarlanan bir olgudur. Ölümün gerçekte var olması, insanların tecrübe etmeye devam etmesi, bu mitin gerçekliğini desteklemektedir. Mit için “Sihirli etkiler veren yeteneğe sahip olma” da denilmektedir. Eliade (1993) mitlerin bu kutsallık içeren özelliğini “Bir nesnenin, bir hayvanın, bir bitkinin kökenini bilmek, onlar üstünde sihirli bir güç elde etmek demektir; insan bu sayede onlara egemen olmayı başarır, çoğalmalarını ya da istenilen ölçüde üretilmelerini sağlayabilir... ateşin ve yıldızların kökeni bilinirse, insan kızgın demiri tutabilir ya da zehirli yılanları eliyle tutabilir... Herhangi bir ilacın, ancak kökeni bilindiğinde etkili olabileceği düşüncesi çok yaygındır. Her büyü şarkıdan önce, kullanılan ilacın kökenini anlatan sihirli sözlerin söylenmesi gerekir, yoksa ilaç etkili olmaz” ifadeleriyle açıklamıştır. G. Van der Leeuw, var olan sihirli nitelikler taşıyan en büyük miti, “yaşayan mit”, buna karşılık dini unsurlarını kaybetmiş miti “ölü mit” olarak ayırmaktadır. Yanagita Kunio ve diğer Japon halkbilimciler, mit anlatıcısının, sözle ilettiği anlattıklarının içeriğine tamamen inandığını söylemektedirler. “Çünkü anlatıcı somut ve anlaşılır bir şey aracılığıyla soyut bir fikri, yaratılış, ölüm, ırkların farklılığı, hayvan türleri, kadının ve erkeğin farklı türde işlerle uğraşması gibi bulanık ve zor kavramları; aynı biçimde ritüellerin, törenlerin veya doğadaki çarpıcı nesnelerin ya da tarih öncesi anıtların kökenini, insan ve yer adlarının anlamını açıklar”(Bayat, 2016: 88).

Sonuç olarak, mitlerin, dünyanın oluşumunu, hayvanların dünyasını, ilk insanı ve onun tarihsel süreç içindeki gelişimini, evrenin varlığını açıklayan doğaüstü niteliklere yer veren anlatılar şeklinde tanımlanabileceği düşünülmektedir.

Naumann (2005: 14-22), Japon mitleri, 712 yılının başlangıcında tahta sunulan **Kojiki** (Eski olayların kayıtları) ve 720 yılında tamamlanan bir resmi tarih eseri olan

Nihonshoki (Japon Yıllıkları) gibi en eski Japon edebiyat eserlerinde yer almıştır. *Kojiki* ve *Nihonshoki*'de Tanrılar dönemine sık sık yer verilir, bu anlatıların tümünün mit olup olmadıkları ise, tartışma konusudur. 713 yılında imparatorluk hükümeti tarafından yazdırılan *Fudoki*'de, on yıl boyunca yaşlı insanların ezberlerindeki tüm sözlü aktarımlar kaydedilerek, memleket tasvirleri ele alınmıştır. *Fudoki* 'den 8 yıl sonra 697 yılına kadar tarihsel olayları içeren ve içereği açısından *Fudoki* ile benzerlik taşıyan *Kojiki* kaleme alınmıştır. *Kojiki*'de, Yamato (eski Japonya'nın merkez toprakları) daki devletin oluşumu, gelişimi, hanedanları kaydedilmiştir. 5. Yüzyıl başlarında savaşımlardan bunalarak Japonya'ya göç eden Koreliler, Yamato'ya gelmişlerdir. Ayrıca, Yamato devleti tarafından, Kore sarayından getirilen nitelikli zanaatkârlar, bilim adamları olmuştur. Bu kişilerin, beraberinde getirdikleri dinsel mitolojik görüş ve düşünceler, Japonya'nın mitlerini etkilemiştir. 6. Yüzyılda, Yamato sarayı, Kore yoluyla Budizm ile tanışmıştır. Koreli Paekche Devleti'nin Kralı tarafından, 552 yılında, Yamato sarayına altın kaplama bir Buda heykeli ve Budizm yazıları gönderilmiştir. Klasik Çin yazısı ve Budist yazımını iyi bilen, tarihte çok önemli yere sahip Prens Shotoku, 604 yılında on yedi maddeden oluşan ilk “Kanunlar”ı çıkarmıştır. Devlete yönelik saygıyı ve Buda'ya saygı duymayı içeren bu maddelerde Çinli ahlak ve devlet öğretileri temel alınmıştır. Bu dönem öncesinde Japonyadaki insanların belirli bir dini oluşturan, kendi ilâhlarına yönelik sistemli öğretileri bulunmamaktadır. İmparator Temmu, 673 yılında “*İlâhi görev*”(Çin tarzı imparatorluk düşüncesi) anlayışını hanedanın iktidarı için tehlikeli bulmuştur. Çünkü bu anlayışa göre, aşağıdan gelen ve başarılı olan herkes bu görevi alabilmektedir. İmparator, hanedanlığının iktidarını güvence altına almak için yeni gerekçeler gerektiğini düşünmüştür. Hiedo no Are tarafından, “İmparatorların güneş mirası sırasını ve evvelki nesillerin eski sözlerini ezberlemesi” konusu, mitolojik gerekçelendirmeye dayalı şekilde anlatılmıştır. *Kojiki* ve *Nihongi* gibi iki önemli eserin temel amaçlarının aynı olduğu görülmektedir: Numann (2004: 21), “Hanedanın

egemenlik talebi ve gerekçesi, mitolojik bir örnek vakası olan ilâhi köken ve ilâhi görevle temellendirilmeli ve tüm nesiller boyunca devam edecek olan yegâne haneden ile tasdik edilmeliydi.” Inada, Ōshima, Kawabata (1994: 475) Genel olarak Japon mitleri, “*Kojiki*” 古事記, “*Nihonshoki*” 『日本書紀』, “*Fudoki*” 『風土記』, “*Kogo Shūi*” 『古語拾遺』, “*Engishikinorito*” 『延喜式祝詞』 gibi eski tarihi kayıtların içinde görülen tanrıların hikâyelerini anlatmaktadır.

Japon mit araştırmalarına 17. Yüzyılda başlanılmıştır. Motōri Norinaga tarafından Çin dilinde yazılan *Kojiki*, yorumlanarak, günümüz dilinde okunabilir hale getirilmiştir. Motōri’ye göre, *Kojiki*’de, mitlerdeki gibi Tanrılar Çağı’ndaki ideal yaşam yansıtılmaktadır. Bu “Tanrılar Yolu”, Tanrı *Takamimusubi*, tarafından oluşturulmuş ve dünyevi tüm oluşumlar onun ruhundan meydana getirilmiştir. Tanrı İzanagi ve İzanami bu yoldan yürümüşler ve dünyayı, dünyadaki tüm varlıkları oluşturmuşlardır. Daha sonra Japonya’da doğduğuna inanılan *Amaterasu* (Güneş Tanrıçası) bu yolu devralmıştır. “Bu nedenle İmparatorun ilahi kökeni, semavi görev, aralıksız hükümdar çizgisi, İmparatorun halefleri için “Tanrılar Yolu”ndaki gerçeklerdir” (Numann 2004: 36).

1868 yılında Japonya’daki Meiji Dönemi’nde, Batının bilimini öğrenmek için ülkeye Batılı bilim adamları getirilmiş, reformlar yapılarak modern ülke için çalışılmıştır. Japon mitolojisi ile ilgili çalışma olarak, 1882’de, Hall Chamberlain tarafından *Kojiki* çevirisi yayınlamıştır. Yine 1896’da, William George Aston’un, *Nihongi*’yi çevirdiği görülmektedir. Ayrıca Karl Florenz tarafından *Kojiki* ve *Nihongi*’de mitoloji içeren bölümler Almancaya çevirilmiştir. Ancak, *Kojiki* ve *Nihongi*’de anlatılanların içeriğine yönelik nesnel incelemeler yapılması yasaklanarak, anlatıların tarihi gerçeklere dayandığı inancı 1945 savaş dönemine kadar korunmuştur. Yasaklara rağmen, 1913 ve 1933 yıllarında, Tsuda Sokichi, bu eserlerdeki halk anlatılarının dışında kalan anlatıların bir sanat ürünü, kurmaca olduğunu ve 6. Yüzyıl hanedanlığının politik düşüncelerini yansıtan bu anlatıların, imparatorluk egemenliğini güçlendirmek için oluşturulduğunu

yayınlanmıştır. İmparatorluk ailesinin onurunu zedelediği için yayınları yasaklanmıştır. 1928’te, Matsumoto Nobuhiro, *Essai sur la mythologie* denemesiyle Japon mitlerini diğer ülkelerin mitleri ile karşılaştırmayı denemiştir. Bir diğer karşılaştırma çalışması ise, Franz Kiichi Numazawa tarafından 1946 yılında, “Japon Mitolojisinde Dünyanın Başlangıçları” olmuştur. 1954’te, Matsumura Takeo tarafından, “*Nihon Shinwa no kenkyu*” Japon Mitolojisi Araştırmaları dört cilt halinde yayınlanmıştır. 1961’de, Obayashi Taryo tarafından, Japon mitolojisi üzerine “*Nihon Shinwa no kigen*” “Japon Mitlerinin Kökenleri” adlı çalışması bulunmaktadır.

1.3.2. Efsane

Efsane sözcüğü Türkçeye, Farsçadaki “fesane, efsane” den gelmiştir. Efsane için Yunancada “mitos, mit” sözcükleri kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te efsane tanımı, “Halkın imgesinde doğarak, ağızdan ağıza dolaşan ve konusu olağanüstü nitelikte olan hikâye” olarak geçmektedir. Öztürk (1985: 143)’ün efsane tanımı ise, “Genellikle, manevi olgunluğa ve inanca bağlı olarak yaşanan kişiliğin veya kavramların, olaylar içinde olağanüstü bir güçle sergilenmesidir.” şeklindedir. Bir toplumun özlemleri, zihninde yarattığı olmasını istediği “ideal insan tipi”, dünya görüşü efsanelerde anlatılmaktadır. Efsaneler, doğa olaylarının ya da yaşanan gerçek olayların olağanüstü bir biçimde anlatılmasıyla oluşmuştur.

Inada, Ōshima, Kawabata (1994: 618) Efsane, eski zamanlarda, “*densetsu*” “*iitsutae*” 『言い伝え』, “*iware*” 『いわれ』 şeklinde adlandırılmıştır. Yabancı ülkelerde anlam açısından, İngiltere’de “legend”, Fransa’da “légende”, Almanya’da “sage” sözcüklerinde karşılık bulmaktadır. Efsaneler, somut, gerçek olaylardan kesitler eklenmesiyle gerçek olduklarına inandırılan anlatıdır. Bu gerçeklik niteliğini sürdürmesi noktasında mitolojiye yaklaştığı söylenebilir. Fakat mitler, kutsal Tanrılar ve Tanrılar dünyasının hikâyeleridir. Buna karşılık, efsanelerde, insan tarihi bir sıraya göre

anlatılmaktadır. Efsaneler, insanlığın var olduğu dönemi konu edinmesi açısından masallara benzerlik açısından yaklaşmaktadır. Fakat hayali nitelikler içeren masallar, efsanelerden çok farklıdır. Japon halkbilimi açısından efsane ve masalın farkı şu şekilde toplanabilmektedir:

- 1) Efsanelerin gerçek olduğuna inanılmasına karşın, masalların gerçek olduğuy söylenemez. Masal, gerçekte varlığı, yokluğu bilinmeyen yer ve zamanda geçen, daha çok hayal ürünü şeklinde tanımlanmaktadır.
- 2) Efsane, içinde belirli bir dönemin insanları ve bölgesini bir araya getirir ve belirli olayları kanıtlayarak iletir. Bunun aksine masallarda, “eskiden” , “bir yer”, “bir insan” gibi doğrulanamayan dönem, insanlar ve yer genel olarak tanımlanmaktadır.
- 3) Efsane tanımında düzenli kurallarla belirlenmiş ceza törenleri yoktur. Çeşitli yöntemlerle gerçeğı iddia etmektedirler. Fakat masallar, hayal dünyasında kanat çırpılmaktadırlar. Tanımlarının içeriğinden efsane ve masal arasındaki farklara bakmak oldukça zordur. Efsane ve masalın ortak motifler ile birbirlerini desteklediğı durumlar oldukça fazladır. Ayrıca masalların aktarımına bakıldığında, çok yoğun destansı görünüşler bulunmaktadır. Örneğın, masalların yıllıklar ve atasözlerinin kaynağı olarak aktarımı az değildir. Bu durumun günümüzce bilinen mevsim festivalleri ve söz oyunlarını kanıtlayan efsanevi konuşmalar niteliğini taşıdığı inkâr edilemez. Kuş, vahşi hayvan ve bitki hikâyelerinin içinde, serçenin daha önceki özellikleri anlatan serçenin tabiatının hikâyesi vardır. Özellikle Güneybatı adalarında, Miyako ve Yaeyama adaları ile ilgili çoğunlukla tarihi kökeni anlatan hikâyeler göze çarpmaktadır. Japonyada masalların aktarımı, efsanelere çok benzemektedir. Japon efsanelerinin sınıflandırılması hakkında, Yanagita Kunio “*Nihon densetsu mei i*” 『日本伝説名彙』 Japon Efsaneleri

Sözlüğü'nde, Japon efsaneleri “*ki*” ağaç, “*ishi*” taş, “*iwa*” kaya, “*mizu*” su, “*tsuka*” höyük, “*saka*” tepe, “*tōge*” bayır, “*yama*” dağ, “*shidō*” küçük tapınak gibi altı birime ayrılmaktadırlar. Japon insanların efsanelere inancını destekleyen gerçek bir ev, köy, olay anlatılara eklenmiştir. Geniş bir alana ait efsaneler, açıklayıcı efsaneler, tarihsel efsaneler ve dinsel efsaneler olarak üçe ayrılmaktadırlar. Japonya'da efsanelerin, toplumun inançlarını yoğun şekilde iletmesi çok belirgindir. Japonya'da efsane anlatıcıları olarak toplumun inançlarına çok bağlı dindar insanlar, ortaçağdan sonra kutsal akışı izleyen keşişler, Budist hacılar, rahipler dini halk eğlencelerini yapan kişiler örnek gösterilebilir. Elbette, bu insanlar ilk destan aktarıcıları değildir. Bu insanlara Tanrıların sözlerini iletenler olarak inanıldığından efsanelerin sorumluluğuna sahip olmuşlardır. Onlar, kabilenin ya da ailenin dini törenleri yöneterek, Tanrıların, atalarının izlerini anlatıları derleyip, düzenleyerek aktaran varislerdir. Bu anlatılar bazen masal bazen söylenti olarak değişime uğramışlardır. Japon halk geleneklerinin, Budist keşişlerden oldukça etkilenmiş olduğu görülen bir gerçektir.

Inada, Koiji, Kazuko (2001: 240), Japoncada, efsane anlamındaki “*densetsu*” 『伝説』 sözcüğü; toplumdaki sözlü gelenek ile aktarıla gelen düz yazı şeklindeki hikâyelerdir. Halk hikâyeleri ile yayılır. Efsanelerde, sık sık gerçek hayattan somut deliller ile insanları birleştiren ve toplumun ortak paylaşımlarını, tarihi gerçekliklerini vurgulayan nitelikler görülmektedir. Efsane olan Japon anlatılarında gerçek durumların, özellikle güneybatı adaları (Amami ve Okinawa)'ndaki anlatıların kesin bir şekilde efsanevi açıdan kabul edilmesi konusunda şüpheler bulunmaktadır.

Öztürk (1985: 141-146)'ün efsane ve diğer anonim anlatı türleri arasında ortaya koyduğu en belirgin farklılıklar şöyledir:

- 1) Efsanenin genel konusunu, insanın tabiata hükmetme arzusu oluşturduğu düşünülmektedir. Bu nedenle efsane kahramanı, olayların içinde başarılı bir sona varacak şekilde yer alır.
- 2) Efsaneyi, toplumun inanç ve düşünce sistemi besler ve efsanelerin içinde kutsallık vardır.
- 3) Efsaneyi şekillendiren olay, zaman kavramı içinde bir tarih gerçeğine bağlıdır, bir hadise veya bir kişi ile birleşen kavram bu kişinin hayatı etrafında şekillenmektedir.
- 4) Efsanenin içindeki olay, coğrafi bir alanda içinde gerçekleşir.
- 5) Efsane, yaşanmış ve toplum hayatında bağlı kalınmış değerleri içerir ve toplum tarafından gerçek olarak kabul edilir. Toplum tarafından gerçek olarak kabul edilmesi, efsaneyi diğer anlatı türü olan masaldan ayıran en büyük farktır.
- 6) Efsanenin üzerinde durduğu, yaşanmış hayata bağladığı mistik davranışlar tarih gerçeğine dayanmaktadır.
- 7) Masala benzer şekilde efsaneler olsa da, efsaneler belirli yer ve zamana odaklanmaları açısından, anlatı türü olarak masaldan ayrılırlar.
- 8) Efsanelerde ferdi idealizm ön plandayken, destanda ise milli idealizm ön planda görülmektedir. İdeal insan tipinin en kesin bir şekilde anlatıldığı anlatı türüdür.
- 9) Efsanelerin oluşmasına mitler, destanlar, masallar, tarihi gerçekler kaynaklık edebildiği gibi bazı efsanelerin kesitleri ile yer ve zamana göre değişerek, yeni efsaneleri oluşturduğu da görülmektedir.
- 10) Efsanelerin çoğunda kahramanlar manen yücelirler, diğer anlatı türlerinde ise bu yücelme görülmez, destanlarda bir tanrı inancı yaşanır, bu yaşama halinde ise bir yücelme görülmez. Masallarda ise, hiç inanç izlerine rastlanmayabilir.

11) Güleç, (2002: 91) Efsaneler, kısa ve konuşma dilinde anlatılan anlatılar olup, belirli bir şekle sahip değildir.

Türk efsanelerini, Gök dini (Şamanizm), Budizm, Maniheizm, İslamiyet inanç sistemleri şekillendirerek, zengin efsane türleri oluşmuştur.

1.3.3. Destan

Toplumun kültür birikimi ile oluşturulmuş halk anlatı türlerinden biri de destandır. Destan sözcüğü için “tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope; bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü on bir hece olan halk şiiri; Çağdaş Türk edebiyatında biçim ve içerik yönünden, geleneksel destanlardan ayrılık gösteren uzun kahramanlık şiiri” tanımları verilmektedir (TDK, 2005: 510).

Elçin , (2013: 72) “Destan (epos), bir boy, ulus (kavim) veya millet hayatında tam estetik hüviyet kazanmamış eser sayılan efsanelerden sonra nazım şeklinde ortaya çıkan en eski halk edebiyatı mahsullerinden biri” şeklinde ifade etmiştir.

Boratav (1978: 38) Destanlar, toplum tarafından gerçek olarak kabul edilmektedir. Çünkü bir toplumun destanlarında anlatılanlar, o toplumun geçmişe ait yaşantılarını ve inanışlarını içermektedir. Destanlar, ulusların yazı öncesi çağlarında oluşmuş, gelişmiş yapıtlardır. Destanlar o çağlarda, hem yaradılış ve dönüşümlere, tanrılara ve olağanüstü varlıklara hem de toplumun gelişimine değin bilgileri içermektedir. Konuları bakımından destanların iki çeşit olduğu görülmektedir:

- 1) Kozmogoni ve mitoloji konuları; evrenin ve yeryüzündeki varlıkların yaradılışları; Tanrılar, tanrımsı varlıklar (Tanrılarla insanların birleşmesinden doğmuş kimseler), dev, ejder, vb. gibi şeytansı kötü güçleri olan yaratıklar, bu

türdeki olağanüstü varlıkların birbirleriyle ya da insanlarla olan ilişkileri, savaşlarıdır.

- 2) Toplumun geçmişte yaşadığı çok önemli olaylar, bu toplumun içinden çıkmış büyük önderlerin dışta ve içte, toplumun düşmanları ile savaşları, toplumu daha rahat bir yaşama ulaştırma çabalarıdır.

Boratav, (1978: 39) Anlatı türü olarak destanların, toplumların göçebe ya da yerleşik, beylik, hanlık dönemlerinde doğduğu görülür. Destan kahramanlarının, toplumdaki soylu kişiler arasından seçildiği görülmüştür. Destanların amacı, soylu kişilerin ideal tipini belirleyerek, toplumu yöneten, temsil eden ve toplum için savaşarak koruyan kişilerin şanını yüceltmektir.

Japon araştırmacıların, destan tanımı için efsane ile aynı tanımda bulundukları görülmüş ve Japon efsane ve destan ayırımına rastlanmamıştır.

1.3.4. Halk Hikâyesi

Halk hikâyesi, gerçek ya da hayali, birtakım olayların özel bir üslup ile anlatılması demektir. Halk hikâyeleri oluşumları açısından destana benzemektedirler. Fakat destanlardaki olaylar kadar çarpıcı, önemli ve geniş boyutlu anlatı türü değildir. Nihat Sami Banarlı'nın halk hikâyesi sınıflandırması şu şekildedir:

- a. Kahramanlık Hikâyeleri: Şair, hikâyeyi kendisi uydurabildiği gibi var olan hikâyeyi nazım-nesir şeklinde anlatabilir.
- b. Aşk hikâyeleri: Şair, bu hikâyelerde, kendi başından geçen maceraları anlatır.
- c. Klasik edebiyattan gelen hikâyeler: Bu hikâyeler, 16.yy. sonrasında, aruz vezni ile yazılmış hikâyelerdir.

- d. Çok yayılmamış küçük yerli hikâyeler: Kahramanlık ve aşk hikâyeleriyle benzerlik göstermektedirler. Yöreden yöreye farklılık göstermekte ve dar alanlarca bilinmektedirler (Rayman, 2003: 166).

1.3.5. Masal

Halkın doğa ve yaşamı konusunda duygu ve düşüncelerini dile getiren en etkili halk anlatı türü masallardır. Toplumun kültürel özelliklerinin taşıyıcısı olan masallarda, dini inanışlar, gelenekler, görenekler taşınarak gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Bu açıdan masallar, toplumların kültür aktarımında çok önemli bir yere sahiptir.

Genellikle çocuklara anlatılan, çok eski çağlardan başlayarak halkın yarattığı ve yüzyıllar boyunca sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktarılan, içinde olağanüstü kişi ve olayların da yer aldığı, büyük ölçüde yaratıldığı kültürün evren, dünya, yaşam, doğa, toplum ve kendisiyle ilgili bakış açısını yansıtan, geleneksel anlatı türü (Aksan, 2011: 811).

Büyük Sözlük'te, düzyazı biçiminde söylenmiş, dinsel ve büyüsel inançlardan ve törelerden bağımsız, bütünüyle düş ürünü olan, gerçeklerle ilgisi bulunmayan, olağanüstü kişi, olay ve motiflerle bezenmiş kısa, birçoğu anonim anlatı türü olarak tanımlanmaktadır (Aktaran Yavuz, 2002: 13).

Türkçe Sözlükte, genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen, olağandışı olayları anlatan hikâye (Aktaran Yavuz, 2002:13).

Kamus-ı Türki'de, çocuklara anlatılan, çoğu insanlarla ilgili olağan ve olağandışı hadiselerle dayanan, öğüt verici hikâye (Aktaran Yavuz, 2002: 13).

Pertev Naili Boratav ise, “Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan, kısa bir anlatı” şeklinde masalı tanımlamıştır (Boratav, 1969: 80).

Saim Sakaoğlu’na göre masal, kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür (Sakaoğlu,1999: 2).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak, masal için olağanüstü yer, zaman ve kişiler, olay ya da olayları içine alan, yaşananların gerçek olduğuna inandırıcılık iddiası olmayan, genellikle çocuklara anlatılarak hem eğlendiren hem eğiten hayal ürünü anlatı şeklinde tanımlanabileceği düşünülmektedir.

1.4. Masal ve Diğer Anlatı Türleri ile İlişkisi

1.4.1. Masal- Mit İlişkisi

a. Benzer Yönleri

1. Masal ve mit olağanüstü olay ve olağanüstü kişiler içerir.

b. Farklı Yönleri

1. Masallar gerçeğe olduğuna inanılmayan hayal ürünü halk anlatılarıdır.

Mitler ise tamamen gerçeğe olduğuna inanılan anlatılardır.

2. Masallarda geçen zaman belirsizdir. Mitlerin zamanı, Tanrıların ve evrenin oluşumu kadar eskiye dayanır.
3. Masalda günümüz dünyası vardır fakat masalın geçtiği yer belirsizdir. Mitlerde yeraltı ve yerüstü dünyası gibi günümüz dünyasından farklı yerler vardır.
4. Masallarda kutsallık görülmezken mitlerin kutsal olduğuna inanılır.
5. Masaldaki kahramanlar günümüz dünyasından insan ve diğer varlıklar olabilir. Mitlerdeki kahramanlar ise, Tanrılar ve insan dışı varlıklardır.
6. Masallarda görülmeyen yaratılış ve var oluş konuları mitlerde her zaman görülür.
7. Masallar hem manzum hem mensur karışık anlatılabilir. Mitler mensur anlatılardır.
8. Masallar genellikle masal ninesi denilen kadın anlatıcı tarafından anlatılır. Masalları hem erkek hem kadın anlatıcı anlatabilir. Mitler ise genellikle toplumun ileri gelen erkeği tarafından anlatılır.
9. Masallarda atasözü, deyim gibi kalıplaşmış ifadeler vardır. Mitlerde bu özellik görülmez.

1.4.2. Masal- Efsane İlişkisi

a. Benzer Yönleri

1. Masal ve efsanede ortak olarak olağanüstü olay ve kişiler vardır.

b. Farklı Yönleri

1. Masalın gerçekliğine inanılmaz ama efsanelerin gerçek olduğuna inanılır.
2. Masal evrensel, efsane belirli bir bölgeye ait olabilir ve milli özellik taşır.

3. Masalların belirli bir anlatılış zamanı yoktur. Efsaneler ise özel ve önemli zamanlarda anlatılır.

4. Masalın geçtiği yer ve zaman belirsizdir. Efsanede yer ve zaman bilinir.

1.4.3. Masal- Destan İlişkisi

a. Benzer Yönleri

1. Masal ve destanın mitolojiden motifler aldığına sık rastlanır.

2. Masal ve destan ortak motifler içerebilir. Örnek aksakallı dede, tılsım.

3. Masal ve destanda olağanüstü olay ve kahramanlar vardır.

4. Destanlarda anlatıldığı bölgenin kültürünü yansıtan öğelere sık rastlanır.

Masalda ise masal anlatıcısına bağlı olarak değişmektedir.

5. Masal anlatıcılarına “masal ninesi”, “masal anası”, “masalcı” adları verilir.

Destan anlatıcılarının da özel anlatıcıları vardır.

b. Farklı Yönleri

1. Masal konuları çok çeşitlidir. Destan konuları genellikle kahramanlıktır.

2. İlk destanlar manzumken masallar mensurdur. Bazen masallar mensur ve manzum karışık görülür.

3. Masallar kısa, destanlar ise uzun anlatılardır.

4. Masal hayal ürünü anlatılar olup gerçeklik ile bağları yoktur. Destanlar gerçekliğe dayanır. Destan kahramanları gerçek hayatta var olmuş insanlardır.

5. Masal, anlatı türü olarak evrenseldir. Fakat her destanın ait olduğu millet farklıdır. Bu nedenle destan millidir.

6. Masallarda kutsallık hiç görülmez. Dini konular içeren destanlarda kutsallık görülür.

1.4.4. Masal- Halk Hikâyesi İlişkisi

a. Benzer Yönleri

1. Masal ve halk hikâyesi kahramanlar, yer ve zaman, olağanüstülükler yönünden benzerdir.

b. Farklı Yönleri

1. Masalların konusu çok çeşitli iken halk masalı konusu genellikle aşktır.
2. Boyutları bakımından masallar kısa, halk hikâyeleri daha uzundur.
3. Masalda manzum anlatım az, halk hikâyesinde çoktur (Bayatlı, 2009: 23-25).

II. BÖLÜM

MASAL ÜZERİNE

2.1. Japon Masallarının Genel Özellikleri

Japon masallarının ne zaman ortaya çıktığı bilinmemektedir. Masallar, sözlü anlatıya dayalı olduğu için yazılı edebi ürünler kadar kalıcı değildir. Çünkü masallar, her anlatıcının ağzında değişime uğrayan ve insanlık tarihi kadar eski olan anlatılardır (Inada, Koiji, Kazuko 2001: 14). Bu nedenle Japon masallarının da ne zaman anlatılmaya başlandığını bilmek zordur (Inada, Koiji, Kazuko 2001: 13).

Japon masalları, en geniş anlamıyla Japonların günümüze kadar sözlü anlatı ile ilete geldikleri masallardan oluşturulmuştur. Bu konu hakkındaki verilere göre, genel olarak Japon masallarının, Ainu sözlü edebiyatı ve Japon masallarından oluştuğu düşünülmektedir. Genel bir sınıflandırma yapıldığında, Japon halk masallarının iki ana gruba ayrıldığı görülmektedir:

1) Japon halk masalları

a) Japonya anakarasında yaşayanlara ait masallar

b) Güneybatı adalarında yaşayanlara ait masallar

2) Ainulara ait masallar

Japon masalları, bu şekilde coğrafi bölgelere göre ayrılmıştır. Ayrıca bu durum o dönemin Japonya'sındaki bölgeler arası konuşulan dillerin farklılığına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu farklılık, bölge insanların tarihi, sosyal açıdan da farklı olmalarının bir nedenidir (Inada, Koiji, Kazuko 2001: 10).

Güneybatı adalarda yaşayanlara ait masallarda yerleşik yaşamın özellikleri baskın olmaktadır. Ayrıca bu masallarda efsane özellikleri yoğun olarak görülmektedir. Güneybatı adalarındaki masallarda, mitolojik öğeler ve efsane özellikleri birarada bulunabilmektedir. Örneğin; anakarada efsane olan bir anlatı, kulaktan kulağa aktarım ile güneybatı adalarındaki bir masalda benzer tip olarak görülebilmektedir (Inada, Koiji, Kazuko 2001: 10). Bu durum, başlangıçtan bu yana masal, destan, mitoloji gibi sözlü anlatı türlerinin birbirleriyle karşılıklı etkileşiminin göstergesidir (Inada, Koiji, Kazuko 2001: 11).

Japon masallarının ikinci ana grubunda yer alan Ainu masallarıdır. Ainu halkının masalları, Japon masal anlatı geleneğine uymaktadır. Bu sözlü anlatı edebiyatına “*tsuitaku*” (Uyupkerekere) denilmektedir. Ainu halkı, günümüz adalarına göçmeden önce Japon kuzey adalarında yerleşik yaşadığı zamanlarda bu sözlü anlatı edebiyatını oluşturmuştur. Ainu halkı, yakın zamana kadar yazılı kültürü benimsememişlerdir. Bunun sonucunda yazıya geçirilmeyen edebiyat ürünlerinin birçoğu günümüze ulaşamamıştır. Ainu halkının tarihinde, destansı şiir edebiyatı kutsal anıt gibi üstün bir yere sahiptir. Ainu masalları, anlatıma göre “*yukara*” ve “*oina*” olarak iki gruba ayrılmaktadır. “*Yukara*” yetişkinlere yönelik anlatılardır. Konuları aşk, savaş ve din ile ilgili olup sanatsal bir anlatımı vardır. Ayrıca bu anlatı türünde destansı özellikler görülse de masal olarak kabul görmektedir. “*Oina*” ise, çocuklara anlatılmaktadır. Bu anlatı, yaşamın başlangıcı ve

esas konularına dayanmaktadır. Her iki anlatı türü de masal olarak düşünölmekte ve melodiyle anlatılmaktadır (Inada, Koiiji, Kazuko 2001: 13).

Okuyucuya/dinleyiciye ileilmek istenilen mesajlar, Japon masallarında sistemli bir şekilde oturtulmuştur. Japon masallarının yeterli uzunlukta olması, konu bütönlüğünü sağlayabilmesi gibi önemli özellikleri vardır. Japon masallarındaki bu özellikler, çocukları hem eğlendirir hem de masallardaki mesajların çocuklara etkili bir şekilde aktarımını sağlamaktadır. Japon masalları, günümüze kadar evlerde büyükanneler, büyükbabalar tarafından torunlara, anne ve babalar tarafından da çocuklara farklı ağızlar ile anlatıla gelmektedir. Bu anlatıların büyük bir kısmı, gerçek hayata dayanmaktadır. Örneğin Japonya'ya temsil eden Yılan Gelin “*hebimukoiri*” masalının sık sık anlatıldığı bir köyde, masalda anlatılanlarda gerçeklik payı vardır. Masalda sahne olarak geçen dağ ve göl gerçek hayatta da vardır ve masalın da gerçek olduğuna inanılmaktadır (Inada, Koiiji, Kazuko 2001: 11).

Alet kullanımına başlama, ateşi keşfetme, tarım hayatına geçme gibi insanlık tarihinde görölen bu tür önemli olaylar, Japon masallarına konu yönünden kaynaklık etmektedir (Inada, Koiiji, Kazuko 2001: 13-14). Budizm'in Japonya'ya geçmesi ile Hindistan'da doğan masallar, rahiplerin vaaz yoluyla anlattığı Budist metinler vasıtasıyla Japonya'ya geçmiştir. O zamandan sonra, Japon masallarında Budizm etkisi görölmeye başlanmıştır. Orta Çağda ise, Hristiyanlık dinini yaymak için misyonerlerce Ezop Masalları Japoncaya çevrilmiştir. Bunun sonucunda, Japon masallarında, hayvanlarla ilgili masalların geliştiğı görölmüştür. Bütün bu etkenler, farklı toplumlarda doğan, gelişen masalların, Japon toplumuna girmesine ve Japon masallarında tür yönünden binden fazla masal tipi oluşmasının nedenleri olarak görölebilmektedir (Inada, Koiiji, Kazuko 2001: 14).

2.2. Japon Toplumunda 12 Hayvan Takvimi ve Özellikleri

Tarih boyu toplumlar, dini, sosyal ve ekonomik hayatlarında zamanı sistematik hesaplayabilmek için kendilerine özgü takvim oluşturmuşlar ya da başka toplumlardan aldıkları çeşitli zaman ölçme aletlerini geliştirerek kullanmışlardır.

Günümüzde kullanılan Miladi takvime göre 12 Hayvanlı Japon Takviminde yılların karşılıkları şu şekildedir:

1.	Fare	1900	1912	1924	1936	1948	1960	1972	1984	1996	2008	2020
2.	Sığır/İnek	1901	1913	1925	1937	1949	1961	1973	1985	1997	2009	2022
3.	Pars/Bars/Kaplan	1902	1914	1926	1938	1950	1962	1974	1986	1998	2010	2023
4.	Tavşan	1903	1915	1927	1939	1951	1963	1975	1987	1999	2011	2024
5.	Ejderha/Balık	1904	1916	1928	1940	1952	1964	1976	1988	2000	2012	2025
6.	Yılan	1905	1917	1929	1941	1953	1965	1977	1989	2001	2013	2026
7.	At	1906	1918	1930	1942	1954	1966	1978	1990	2002	2014	2027
8.	Koyun	1907	1919	1931	1943	1955	1967	1979	1991	2003	2015	2028
9.	Maymun	1908	1920	1932	1944	1956	1968	1980	1992	2004	2016	2029
10.	Tavuk/Horoz	1909	1921	1933	1945	1957	1969	1981	1993	2005	2017	2030
11.	İt/Köpek	1910	1922	1934	1946	1958	1970	1982	1994	2006	2018	2031
12.	Domuz	1911	1923	1935	1947	1959	1971	1983	1995	2007	2019	2032

TABLO 1

12 Hayvanlı Japon Takviminde yer alan yıllar ve bu yıllarda doğanların başlıca karakter özellikleri şöyledir:

1. **Fare:** Kendi düşüncesini birine uydurmaya çalışmaz. Kendi iradesi vardır. Birine uyum sağlamak zorunda olmadığını düşünse de inatçı değildir. Bulunduğu ortam nasıl olursa olsun hemen uyum sağlar. Sosyal karaktere sahiptir. Neşeli, akıllı ve ileri görüşlüdür.

Hayatın tadına vararak yaşamayı iyi bilir. Risk alarak yaşamaktan çekinmez. Yaşama kabiliyeti çok güçlüdür. Derin ve uzun dostluk bağları kurar. Saf ve ciddidir. Nazik ve dürüsttür fakat önemsiz şeylere öfkelenir. Alçakgönüllü karakterinden dolayı, kavga ettiği insanlarla zamanla barışıp yeniden ilişki kurabilmesi ile tanınmaktadır. Ayrıca, çaba göstererek insanlar üzerinde mevki edinebilir ve tasarruf sağlayabildiği için mülk biriktirebilir. Zor durumlarla mücadele edebilecek sabra sahiptir.

2. **İnek:** Bu yılda doğan insan, inek gibi kendi temposunda çok sabırlı karakterdedir. Fakat gerçekte çabuk sinirlendiği zamanlar da vardır. Öfkelendiğinde el bile değemez duruma gelebilir. Normalde nazik ve sıcakkanlıdır. Bir kere karar verdiği konuda ınatçıdır. Doğuştan para konusunda şanslıdır. Dürüst ve düzenli iş yaşamını tercih etmesi sayesinde son yıllarını rahat ve huzurlu yaşam sürerek geçirir. 12 hayvanlı takvim yılları içinde en yetenekli kişiler inek yılında doğanlardır. Yapılması en zor işleri seçer ve hobi bile yapsalar kazanç sağlarlar. Ağgözlü olma gibi bir yönleri de vardır.
3. **Kaplan:** Bu yılda doğan insan, çok meraklı, mücadeleci, cesur fakat ınatçıdır. İnatçı oldukları için üst ve altındakilerle geçinemez ve ilişki kuramazlar. Bağımsız ruha sahip oldukları için pek çok organizasyon içinde bireysel güçle işlerin üstesinden gelebilir. Erkekler, iyi; kadınlar, pozitif oldukları için evlenene kadar aşk yaşarlar. Kendine çok güvenen, romantik karakterdedir.
4. **Tavşan:** Tavşan yılında doğan insan, gönüllü, yumuşak kalpli, zarif karakterdedir. Tavşan gibi hassas, kırılgan bir insandır. Çocukluğundan beri insanlar tarafından sevgiyle büyütülür. Pek sıkıntı çekmeden başarıya ulaşır ve ömrünün geri kalanını sakin geçirir. Yaşamda başarılı olmak için üstlerinin güvenini kazanarak terfi alır fakat samimiyetsiz konuşmak gibi hatası da vardır. Bir işi tam yapmak konusunda zayıftır. Dengesiz bir yönü vardır. Kolay heyecanlanır hemen yatıştır.
5. **Ejderha:** Güçlü karakterdedir. Kaybetmekten nefret eden, çok gururlu, yaşama sevinciyle doludur. Görünüşte sessiz ve naziktir. Fakat iç yüzünde yüksek idealler taşır.

Sanatta, teknikte yetenekli olup kendine özgü muhteşemliğe sahiptir. Azimliliği sayesinde zorlukları aşabilir ama bir anda uçuruma yuvarlanabilir. Yani değişimleri çok şiddetli yaşar. Yardımseverdir. Aşk hayatında ilişkileri uzun sürelidir.

6. **Yılan:** Mizah yönü vardır. Yardımseverdir. Fakat yılan gibi kindar ve ısrarcı kişiliği vardır. Kibar ve zeki görünür. Zorlukların üstesinden gelerek büyük girişimler başarabilir. Çok önyargılı ve şüpheli olduğu için insan ilişkilerinde uyum sağlamakta zorlanır. Tedbirli olduğu için kararsızdır. Özellikle kadınlar, yalnızlığa tahammül edemez ve birisi ile birlikte eylemde bulunmaya eğilim gösterirler. Eş seçiminde yanlışlık yapsa da mutlu bir evlilik sürer.
7. **At:** At yılında doğan insan, pratik zekâyâ sahiptir ve hızlı hareket eder. Neşeli karakteriyle insan ilişkilerinde uyumu sağlar. Daima sessiz ve sakindir fakat at gibi çok güçlüdür. Cesaretli ve özgür ruhludur. Fakat küçük şeyleri çok önemsemesi zayıf noktasıdır. Bu nedenle tüm gücünü kullanamayıp sonuç alamadığı da olur. Başarısız olduğunda üzülmeyi için odak noktasını değiştirebilir. Böylece kendini vererek yaptığı işte başarı elde etme yeteneği vardır. Uysal olması herkesle uyum sağlayabilmesi açısından büyük bir avantajdır. 12 Hayvan takviminde yer alan at yılında doğan kadınlar, evlilik şansı en yüksek olanlardır.
8. **Koyun:** Koyun yılında doğan insanlar, tedbirli, kendi çizgisinde yaşar. Koyun gibi barışseverdir. Hiç öfkelenmez. Çok temkinli olmasına rağmen ürkektir. Zorlukları sırtlandığı için kötümserdir ve çabuk ağlar. Neşeliyken üstlerini kendine çektiğinde başarılar elde eder. 50 yaşından önce çok sıkıntı çeker ama sonra rahat hayat sürer. Ailesindeki insanları önemser. 12 Hayvan takvimindeki yılların içinde evlilikte en şanslı olanlar bu yılda doğmuştur. Aşırı dikkatli olduğundan çok stresi toplar. Bu nedenle az stresli iş seçimi yapması önemlidir. Ayrıca stresi atması çok gereklidir. Özgür hareket edebildiğinde başarılı olabilen yapıdadır.

9. **Maymun:** Maymun yılında doğan insan, yaşam konusunda çok yeteneklidir ve maymun gibi hareketli yapıdadır. Pratik ve keskin zekâyâ sahiptir. Yardımsever ve arkadaş canlısıdır. Yerinde oturmak yerine, dışarı çıkan ve insanlarla birlikte çalışmayı tercih eder. İşlerini canlı bir şekilde yapar ve başarıyla sonlandırır. Çok yetenekli olduğu için, daha genç yaşta iyi bir kariyer elde etmesi mümkündür, ancak bazen insanlara güvenmesi yüzünden başarısız olur. Şık ve modaya uyan şeylere düşkündür. Flörte düşkün oldukları için onlara âşık olma konusunda dikkatli olunmalıdır. Acil durum söz konusu olduğunda güvenilir bir insandır, çünkü özü olduğu gibi sağlam bir yapıdadır.
10. **Tavuk/Horoz:** Bu yılda doğan insanın sezgileri çok güçlüdür. Zekidir. Gösterişli ve zarif bir yaşamdan hoşlanır. Çok gururludur. Bununla birlikte, sabit olmayan yapısı nedeniyle, tek bir şey üzerinde yoğunlaşmakta iyi değildir ve bu nedenle defalarca başarısızlık yaşar. Sevgililikte de evlilikte de özgür olmayı önemser ve eşini kesinlikle kısıtlamaz. Âşıkların ve çiftlerin arasındaki ilişkilerde, eşit olmak ve çoğunlukla birlikte çalışmayı istemeye dair bir eğilim vardır. Basit görünümlü karakterli, arkadaşları tarafından çok methedilen yönleri olsa da gerçek düşüncelerini belli etmez.
11. **Köpek:** Köpek yılında doğan insan, köpekler gibi itaatkârdır ve ciddidir. Asla insanlara ihanet etmez. Adaletle dolu bir kişiliğe sahiptir. Zorlayıcı davranışlardan hoşlanmadığı gibi bir kimseye müdahale etmekten de hoşlanmaz. Titiz olduğu için şaşırtıcı derecede değerli şeyler üretebilir. İş açısından, zirvedeki bir personel olmak yerine destekleme rolünü alarak yeteneklerini gösterebilir. Zodyak'ta, en bağımsız kişiliktir ve sanatsal yeteneklere sahiptir. İş hayatında özgün olması başarısının anahtarıdır. Yaşlı insan olduklarında şiddetli iniş ve çıkışlar yaşayacaklarından istikrarlı insanlar ile evlilik kurmaları uygundur. Özelliklerinden bir diğeri çocuk sahibi olarak ömrünün geri kalan kısmını mutlu geçiren insan olmasıdır.
12. **Domuz:** Kesinlikle domuz gibi dik başlıdır. Çok sabırlı, tutkulu başladığı bir işi başarı ile bitirir. Fakat inatçı olduğu için başarılı olsa dahi başarısını sürdürmesinin zor olduğu

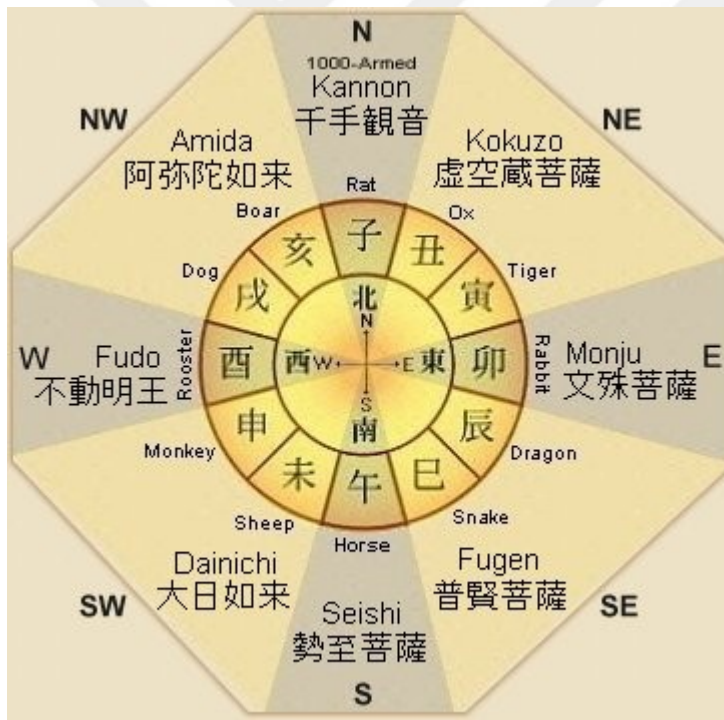
yönü de vardır. Övünmeyi severler. Çok benzersiz ve eşsiz bir kişilik olduğundan başkaları tarafından yanlış anlaşılması kolaydır ve işbirliği açısından biraz eksik olan bir kısım vardır. Anlaşılması zor karakterinden dolayı, aşk ilişkisinde bile başarısız olur, ancak kadınlar evlenerek ailelerini destekleyebilir ve evde başarılı olurlar. 12 Hayvan takviminde dolandırıcılık yapmayan bir özellik taşır. Dolayısıyla iyi uyumluluk gösteren insanlarla tanıştıklarında, o kişiye hayatlarının sonuna kadar devam eden samimi ve zorunlu yönleri vardır. ⁵

Japonlar, 12 hayvan takvimini Çin'den almışlardır. Çin takvimi / zodyak, her yıl bir hayvan ile adlandırılmaktadır. Bu takvimde yer alan hayvanların tanınmış özellikleri adlandırıldığı hayvan ile ilişkilidir. Bu 12 yıllık döngüden oluşan sistem, bazı farklılıklara sahip olarak, Kore, Japonya, Vietnam ve Tayland da dâhil olmak üzere Asya'nın büyük bir bölümünde kullanılmaktadır. Hayvan işaretleri, yılların adlandırılması için kullanılır ve zamanın Batıdaki doğrusal zaman kavramından ziyade döngüsel bir zaman kavramını temsil etmektedir. Çin Ay Takvimi, ayın döngüleri üzerine kurulmuştur. Bu takvim, Batı güneş takviminden farklı bir biçimde oluşturulmuştur. Çin takviminde, yılın başı Ocak sonu ile Şubat başı arasında bir yerde gösterilmektedir. Çinliler 1911 yılından beri Batı takvimini benimsemişlerdir. Ancak bu ay takvimi, Çin'de önemli günler ve burçlar için hala kullanılmaktadır.

Japonların kullandığı 12 Hayvan takvimi, MS 6. ve 8. Yüzyıllar arasındaki Konfüçyüsçüler, Taocu ve Budist felsefeleri ile birlikte Japonya'ya iletilen Çin düşünce sistemine dayanmaktadır. Bu takvim, Japonya'ya 553 yılında gelmiştir ve 604 yılında resmi olarak kabul edilmiştir. Japonya'da burç takvimi 干支 “eto” ya da “kanshi” olarak adlandırılmaktadır ve burçlara adlarını veren 12 hayvan, burç hayvanları anlamında 十二支 “jūnishi” olarak bilinmektedir. Geleneksel ay takvimine göre Japon yılı 12 aya

⁵ <http://xn--xckd3bgf7p4a8cf1g7329c5rva.jp/eto-seikaku-tokutyuu-6359> (Erişim Tarihi:01.06.2017)

ayrılmaktadır. Her ayın ilk günü, yeni bir aya ve ayın on beşinci günü dolunaya karşılık gelmektedir. Ay yılının aylarında 29 veya 30 gün vardır ve bu 12 ay bir güneş yılı ile eşit değildir. Bu nedenle biri mevsim, gündönümü, mevsim ve günlerin tarihlerini karıştırmamak için her üç yılda bir tekrarlanır. Ay yılının aylarının adları yoktur, ancak bir ve on iki arasındaki rakamlarla ve 12 burçla ilişkili hayvanların adlarıyla adlandırılırlar. Her hayvan belirli bir ayla ilgilidir. Bu 12 hayvanın her biri 8 Budist koruyucu Tanrı ile ilişkilendirilmiştir. 4 Budist koruyucu Tanrı 4 ana yön ve birer burç hayvanı ile bağlantılı olduğuna inanılmaktadır. Son 4 Budist Koruyucu Tanrı ara yönler ve ikişer hayvan ile ilişkilendirilmiştir.

Japonya'nın Heian Dönemi'nde (794-1185) 7 yıldızdan oluşan Büyükbayın insanlığın kaderini kontrol ettiğine inanılarak yedi yıldızın her biri burç işaretleri ile birleştirilerek her bireyin kişisel doğum yıldızı belirlenmiştir.⁶

⁶ <https://komabatimes.wordpress.com/2015/07/13/junishi-the-unknown-aspect-of-the-japanese-zodiac/>

Çin efsanesine göre, Tanrı hayvanlar için bir yarış düzenler. On üç hayvan yarışa katılır. Kedi ve fare zayıf yüzücü oldukları için ineğin sırtına çıkarlar. Fare, arkadaşı kediye suya düşürür. İnek tam bitiş çizgisine yaklaştığında başından atlayan fare onu geçer ve yarışta birinci gelir. Tanrı, farenin adını yılın ilk ayına vererek ödüllendirir. Sırasıyla yarışı tamamlayan inek, kaplan, tavşan, ejderha, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek, domuz yılın diğer aylarına adları verilir. Kedi ise yarışı tamamlayamaz ve fareye düşman olur. Bu nedenle o zamandan beri fareyi kovalamayı sürdürür. Takvimin nasıl oluştuğuna dair anlatılar Çin’de olduğu gibi Japonya’da da vardır.

Japon toplumunda kullanılan 12 hayvan takvimindeki hayvanlar sırasıyla şöyledir:

Japon 12 Hayvan Takviminde Yer Alan
Hayvanlar
Fare
İnek
Kaplan
Tavşan
Ejderha
Yılan
At
Koyun
Maymun
Horoz
Köpek
Domuz

TABLO 2

Japonya’da ay yılına göre düzenlenmiş takvim kullanımı, 1872’de Güneş yılı takvimi kullanımına başlanmasıyla bırakılmıştır. Fakat günümüzde bile tapınaklarda ziyaretçiler için Budist Zodyak Tanrıları ve hayvanlarının küçük koruyucu muskaları veya oymaları satılmaktadır.⁷

2.3. Japon Masallarında Hayvanlar

Japon masallarında hayvanların kültürel açıdan imgelerini dilsel boyutta incelemek için “*Nihon no Mukashibanashi* 『日本の昔話』” kitabından 104, “*Nihon Mukashibanashi Hyakusen* 『日本昔話百選』” kitabından 100, “*Kodomo ni kataru Nihon 1* 『子供に語る日本の昔話 1』” kitabından 25, “*Kodomo ni kataru Nihon 2* 『子供に語る日本の昔話 2』” kitabından 23, “*Kodomo ni kataru Nihon 3* 『子供に語る日本の昔話 3』” kitabından 25, “*Mama Ohanashi Kikitaina Haha to Ko no Yomikikase Nihon no Ohanashi120* 『ママお話聞きたいな母と子の読み聞かせ日本のお話 1 2 0』” kitabından 120 masal, “<http://hukumusume.com/douwa/>” Japon masal sitesinden 3 masal ve “<http://minwa.fujipan.co.jp/>” internet sitesinden 44 masal olmak üzere toplamda 397 masal ile örneklem havuzu oluşturulmuştur. Buna göre; örneklem havuzundaki masalarda baş kahraman olarak görülen hayvanlar ve sıklıkları belirlenerek sıklık değerleri ile tabloda sunulmuştur:

⁷ <http://www.onmarkproductions.com/html/12zodiac.shtml#.ULgcDZFrYqg.pinterest>

Japon Masallarında Sık Görülen Hayvanlar	Japon Masallarında Hayvanların Sıklık Değeri
Maymun	16
Tilki	15
At/ Tanuki	14
Fare	10
Yılan/Tavşan/Turna	7
Köpek/Ejderha/Guguk Kuşu/Ayı	6
Kaplan/Ahtapot/Kaplumbağa/İstakoz	5
Horoz/Güvercin	4
Domuz/Bülbül/Arı/Denizanası/Atsineği/Örümcek	3
Koyun	0

TABLO 3

Tablo 3'e göre, maymun, örneklem havuzundaki 397 masal içinden 16 masalda başkahraman olarak rol almaktadır. Maymun örneklem havuzundaki masalarda en sık yer alan hayvan olarak ilk sırada görülmektedir. İkinci sıradaki tilki, 15 masalda başkahraman olarak görülmektedir. At ve tanuki hayvanlarının her birinin 14 masalda başkahraman olduğu belirlenmektedir. Fare 10; yılan, tavşan, turna 7; köpek, ejderha, guguk kuşu, ayı, 6; kaplan, ahtapot, kaplumbağa, istakoz, 5; horoz, güvercin, 4; domuz, bülbül, arı, denizanası, atsineği, örümcek 3 masalda başkahraman olarak karşımıza çıkmaktadır. 397 Japon masalı içeren örneklem havuzunda kahraman olarak koyuna rastlanmamaktadır.

III. BÖLÜM

JAPON MASALLARINDAKİ HAYVAN ADLARI VE KÜLTÜREL İMGELERİ

Bu tez çalışmasında, Japon masallarındaki kültürel açıdan hayvan imgeleri, sadece dilsel açıdan ele alınmıştır. İncelenen masallardaki hayvan kahramanlar, 12 hayvan Japon takviminde yer alan hayvanlar ile sınırlandırılmıştır. Sırasıyla 12 hayvan Japon takviminde yer alan hayvanların başkahraman olarak yer aldığı masallardan örneklerle hayvan imgeleri betimleyici metin çözümleme yöntemi ile incelenmiştir. Dolayısıyla incelemeye dâhil olan hayvanlar sırasıyla fare, inek, kaplan, tavşan, ejderha, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek, domuz şeklindedir.

3.1. Fare

3.1.1. Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (*Nezumi To Itachi No Yoriaida*)

Masalın Konusu:

Fare ve gelinciğin bir tarlaya ortak darı ekmesidir.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları fare ve gelinciktir.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanları çaylak kuşu, karga, serçe ve farenin çocuklarıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde, fare ve gelincik darı yetiştirmeye karar verirler. Birlikte darı tohumunu tarlaya ekerler.
- Tarlayı çapalama vakti gelince, fare nezle olduğunu söyler ve gelincik tarlayı tek başına çapalar.
- Tarlayı gübreleme vakti gelince fare başka işi olduğunu söyler ve gelincik tek başına böcek toplar, zararlı otları ayıklar ve gübreler.
- Darılar büyüdüğünde, fare gizlice darı başaklarını kesip çocukları ile birlikte yer.
- Tarlaya giden gelincik, darı başaklarını kesenin kim olduğunu çaylak kuşuna, kargaya, serçeye sorar ama bilen çıkmayınca farenin evine gidip durumu anlatır.
- Fare, hiç darıları yememiş gibi rol yapar. Farenin çocukları yiyecek isteyince gelincik, gerçeği anlar.
- Gelincik, öfke ile farenin alt dişlerini çekip çıkarır. Gelecekte güçlük çekmesin diye üst iki dişini bırakıp fareyi bağışlar. Farenin iki dişli olmasının sebebi hırsızlık yaptığı için gelinciğin diğer dişlerini söküp çıkararak cezalandırmasıdır.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 78 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 6 önad, 19 belirteç ve 123 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 4’te masalın başkahramanı farenin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Farenin Eylemleri
ネズミは「イタチどん、俺は風邪をひいたようだ。悪いけど一人で行ってくれないか」という。 Türkçesi: Fare, “Gelincik, hasta gibiyim. Kusura bakma ama tek başına gidemez misin?” diye sorar.
ネズミはまた、「イタチどん、俺、今日は他に用があって」と断わった。 Türkçesi: Fare yine “Gelincik, bugün başka işim var” deyip geri çevirdi.
ネズミがこっそり粟の穂首を刈りとり、粟餅を搗いて子供たちと食ってしまった。 Türkçesi: Fare, gizlice başakları kesip <i>moçi</i>⁸ yaparak çocukları ile yiyiverdi.
ネズミは、「それはまあ、困ったこんだ」といって、何食わぬ顔をしたと。 Türkçesi: Fare, üzüntüyle “aa, sıkıntıya düştük” deyip yememiş gibi rol yaptı.
ネズミがあわてて、「しっ、だまってれや」と、しかつたが...

⁸ Pirinç ya da başka tahıllardan yapılan yapışkanimsi kek.

Türkçesi: Fare panikleyip “Hışış, susun diye azarladı ama”...
ネズミの子供たちが出てきて「ゆんべの栗餅、もっと食いてえ」といった。 Türkçesi: Farenin çocukları gelip “Akşamki darı moçisinden biraz daha yiyelim dediler.
Farenin Çocuklarının Eylemleri
...小さい方の子供が、「栗餅くいてえ」せがむので... Türkçesi: Çocuklardan küçük olanı darı moçisi yemek istiyorum diye yalvardığından

TABLO 4

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 4’e göre farenin, hasta olduğunu ve başka işinin olduğunu söyleyip gelincik ile tarlaya gitmeyi reddetme eylemi iki kez tekrar etmektedir. Dolayısıyla farenin bu eyleminden masalda fareye yalancı, tembel ve kurnaz rolü yüklendiği dikkat çekmektedir. Ayrıca farenin gizlice başakları kesip çocukları ile yeme eyleminin hırsızlığa örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Farenin darıları yememiş gibi rol yapma eylemi de sahtekâr bir yönünün olduğunu da göstermektedir. Bu bağlamda bu masalda fare imgesinin; yalancı, sahtekâr, tembel, kurnaz ve hırsız gibi olumsuz değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde fare yılında doğanların akıllı olarak nitelendirildiği görülmektedir. Risk alarak yaşamaktan çekinmeyen, derin ve uzun dostluk bağları kuran özellikleriyle de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masaldaki olumsuz özelliğiyle ön plana çıkan ve kurnaz olarak vurgulanan farenin 12 Hayvan Takvimi’nde olumlu özellik olarak nitelendirilen akıllı olma özelliği ile örtüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca yalanın ortaya çıkması riskine rağmen tarladaki başaklardan haberi yokmuş gibi davranması da risk alarak yaşamaktan

çekinmeyen yönüne örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Ancak dostu gelinciğe yaptığı haksızlık nedeniyle uzun dostluk bağları kurma özelliğinin örtüşmediği görülmektedir.

3.1.2. Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (*Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake*)

Masalın Konusu:

Tanrı'nın yılın ilk günü huzuruna gelen hayvanı ödüllendireceğini duyan farenin büyük ödülü almak için yaptıklarıdır.

Masalda Başkahramanlar:

Masalda başkahramanlar fare ve kedidir.

Masalda Yardımcı Kahramanlar:

Masalda yardımcı kahramanlar Tanrı, inek, kaplan, tavşan, ejderha, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek, yaban domuzu ve diğer tüm hayvanlardır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Tanrı, insanların yaşamadığı çok eski zamanların birinde bütün hayvanları yanına çağırır.
- Yılbaşının ilk günü, huzuruna ilk gelenlerden başlayarak hayvanların adlarını yıllara vererek ödüllendireceğini söyler.
- Dikkatsiz kedi, Tanrı'nın huzuruna ne zaman gitmeleri gerektiğini unutarak arkadaşı fareye sorar. Fare, yeni yılın ikinci günü diyerek kasıtlı olarak yanlış tarihi söyler.
- Yeni yılın ikinci günü olur. İnek çok yavaş olduğu için sabah erkenden evden çıkar.
- Kurnaz fare, gizlice ineğin sırtına binip, Tanrı'nın önüne geldiğinde atlayıp birinci gelen olur. Böylece ilk yılın lideri fare olur.

- İkinci yılın lideri ise; inek olur.
- Sonra sırayla kaplan, tavşan, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek, domuz yılların liderleri olur.
- Fakat kedi, farenin söylediği gibi yılın ikinci günü Tanrı'nın huzuruna gider.
- Tanrı, kediye çok geç kaldığını ve dün yılların liderlerine karar verildiğini söyler.
- Kedi, farenin kendisini aldatmasına çok öfkelenir. O zamandan sonra sürekli fareyi gördüğü her yerde kovalar.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 15 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell'de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 3 önad, 9 belirteç ve 34 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ayrıca masal metninde geçen belirteçlerin betimleme özelliği göstermektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 5 ve Tablo - 6'da masalın başkahramanı farenin eylemleri ve fareyi betimleyen belirteç göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Farenin Eylemleri
するとネズミは「ああ、新年の二日だよ」と、わざとうそを教えました。 Türkçesi: Bunun üzerine fare, yeni yılın ikinci günü diye kasıtlı olarak yanlış bilgi verir.
...こっそりウシの背中に乗って... Türkçesi: ...gizlice ineğin sırtına biner...

ピョンと飛び降りて、一番最初に神様の 前に行きました。

Türkçesi:

Tanrı'nın huzuruna gelince hopp diye yere atlar ve ilk olarak gelen o olur.

TABLO 5

Fareyi Betimleyen Belirteç

Açıkgöz fare (ちゃっかり者のネズミは)⁹

TABLO 6

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 5'e göre başkahraman farenin eylemleri göz önünde bulundurulduğunda; farenin kasıtlı olarak yalan söylemesi ve gizlice ineğin sırtına binmesi eylemlerinden masalda fareye yalancı ve kurnaz rolü yüklendiği dikkat çekmektedir. Tablo 6'ya göre fare, "açıkgöz" önad ile betimlenmektedir. Dolayısıyla bu masalda farenin yalancı, kurnaz ve açıkgöz olarak betimlendiği görülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde fare yılında doğanların "akıllı" olarak nitelendirildiği görülmektedir. Risk alarak yaşamaktan çekinmeyen, derin ve uzun dostluk bağları kuran özellikleriyle de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masalda olumsuz özellik olarak vurgulanan kurnazlığın 12 Hayvan Takvimi'nde olumlu özellik olarak nitelendirilen akıllı olma özelliği ile bu masalda da örtüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca bu masalda da yalanın ortaya çıkması riskine rağmen kediye bilerek yalan söylemesi de farenin risk alarak yaşamaktan çekinmeyen yönüne örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Ancak kediye bilerek yanlış bilgi vermesi ve ineğin gizlice sırtına binerek Tanrı'nın karşısına çıkması da yaptığı haksızlıkları göz önüne

⁹ Chakkari (ちゃっかり) sözcük türü olarak Japoncada belirteç olarak kullanılmaktadır. Ancak bu masalda Chakkari mono (ちゃっかり者) şeklinde kullanılmaktadır ve önad özelliği göstermektedir.

sermektedir. Dolayısıyla farenin uzun dostluk bağları kurma özelliğinin bu masalda da örtüşmediği görülmektedir.

3.1.3. Farelerin Toplantısı (*Nezumi No Kaigi*)

Masalın Konusu:

Evdeki kedi yüzünden aç kalan farelerin aç kalmalarına çare bulmak için toplantı yapmalarıdır.

Başkahramanlar:

Genç fare ve yaşlı faredir.

Yardımcı Kahramanlar:

Kedi ve toplantıdaki diğer farelerdir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden bir evde bir kedi ve fareler vardır.
- Evdeki kedi fare yakalama konusunda çok yeteneklidir.
- Kedi yüzünden korkuyla titrer yuvalarından bile çıkamazlar. Bu nedenle karınları hep açtır.
- Fareler, bir gün toplanıp toplantı yaparlar.
- Genç bir fare, kedinin boynuna zil takalım. Böylece kedinin geldiğini hemen anlar, hemen kaçarız der.
- Bütün fareler alkışlar, mutlu olurlar.
- Yaşlı bir fare, fikri beğenir. Fakat kedinin boynuna kimin zili takacağını sorar.
- Tam o anda, bütün fareler sessizliğe dalar. Farelerin hepsi kediden korkar, kedinin boynunu zili takacak bir tek fare bile çıkmaz.
- İyi bir strateji olsa bile, bunu yapabilecek kimse yoksa hiçbir şey olmaz.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 23 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 5 önad, 7 belirteç ve 30 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 7’de masalın başkahramanı farenin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Farelerin Eylemleri
一匹の若いネズミが「ネコの首に鈴をつけましょう。そうすれば、ネコが来るのがすぐにわかるでしょう。チリンチリンと音がしたら、さっさと逃げればいいのです」 Türkçesi: Genç bir fare, “Kedinin boynuna zil takalım. Böylece kedinin geldiğini hemen anlarız. Çınladığında hemen kaçarız” der.
みんなは、手を叩いて喜びました。 Türkçesi: Herkes alkışlayarak sevinir.
その時、一匹の年寄りネズミが言いました。「誰がネコの首に鈴をつけに行ってくれるのかな？」 Türkçesi: O anda, yaşlı bir fare, kedinin boynuna zili takmak için kimin gideceğini sordu.
とたんに、みんなは黙り込んでしまいました。みんなネコを怖がって、鈴をつけに行くネズミは一匹もいなかったのです。 Türkçesi: Tam o anda bütün fareler sessizliğe dalıverdi. Farelerin hepsi kediden korktuğu için zili asmaya gidecek bir tek fare bile çıkmadı.

ネコのおかげでネズミたちはいつもビクビク、巣からも出られず、お腹はいつもペコペコでした。

Türkçesi:

Kedi sayesinde fareler, korkudan yuvalarından bile çıkamayıp karınları hep aç kaldı.

TABLO 7

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 7'ye göre farelerin ortak eylemleri dikkat çekmektedir. Ayrıca masaldaki kahramanlara imgesel değerler yüklenmediği, masalın daha çok eğitici yönünün ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

12 Hayvan Takvimi'nde fare yılında doğanların akıllı olarak nitelendirildiği görülmektedir. Risk alarak yaşamaktan çekinmeyen, derin ve uzun dostluk bağları kuran özellikleriyle de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masalda farelerin yaptığı toplantıda çıkan karar ile akıllı olma özelliğinin örtüştüğü düşünülmektedir. Ancak kedinin boynuna zil takma konusunda farelerin risk almak istememesi 12 Hayvan Takvimi'ndeki risk alarak yaşamaktan çekinmeyen özelliğin örtüşmediği anlaşılmaktadır.

3.1.1.4. Değerlendirme:

- Kültürel bir imge olarak masallarda farelerin akıllı, kurnaz olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca masallarda fareye olumlu özellikler yüklenmediği de dikkat çekmektedir.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masallarda farelere yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre fare yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.

- Farenin akıllı, kurnaz olması seçilen üç masalda da ötüşen özelliklerden bir tanesidir.
- “Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (*Nezumi To Itachi No Yoriaida*)” ve “Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (*Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake*)” adlı masallarda da farenin risk alarak yaşamaktan çekinmeyen yönü dikkat çekmektedir. Ancak bu masalların aksine “Farelerin Toplantısı (*Nezumi No Kaigi*)” masalında farelerin risk alamadığı görülmektedir.
- “Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (*Nezumi To Itachi No Yoriaida*)” ve “Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (*Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake*)” adlı masallarda da farelerin arkadaşlarına yaptığı haksızlık nedeniyle uzun dostluk bağları kurma özelliğinin örtüşmediği görülmektedir.

3.2 İnek

3.2.1. Zengin Enkai’nın Büyük Kırmızı İneği (*Enkai Chōja No Ōkaushi*)

Masalın Konusu:

Zengin biri nehir kenarında sahipsiz, büyük, kırmızı bir inek bulur ve bu inek büyük bir tapınağın yapımına yardım eder.

Başkahramanlar:

Büyük kırmızı inek ve Enkai adında zengindir.

Yardımcı Kahramanlar:

İşçiler, imparator ve izleyicilerdir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde, Enkai adında bir zengin vardır.

- Bir gün Enkai, Mizunashi Nehri'nin kenarında yürürken görölmemiş büyüklükte kırmızı bir inek uyuduğunu görür ve şaşırır.
- Enkai, ertesi gün aynı ineği görünce sahibinin olup olmadığını merak eder. Belki çok yediği için atılmıştır diye düşünür ve ona bakmaya karar verir. İneği yavaşça uyandırıp mutlu şekilde ineği çekerek birlikte eve geri döner.
- Bu inek sadece çok fazla yem yer ve uyur. Bu nedenle ona tembel inek denilir.
- O zamanlarda imparator, şehirde büyük bir tapınak yaptırır. Bunun için bütün ülke gücünü birleştirir. Ama tapınak kirişleri için dağdan büyük ağaç getirmeye kimsenin gücü yetmez.
- Çaresiz kalan işçiler, Enkai'ın büyük ineğini kullanarak ağacı çekmeyi düşünürler.
- Zengin Enkai, ineğine gücünü gösterme zamanı olduğunu söyler. Çok büyük gayretle çalış der.
- Bunun üzerine inek, uyuşuk bir biçimde ahırdan çıkar. Bahçenin taşlarına salyalarını akıtarak işçileri takip edip gider.
- Çok sayıda izleyici toplanır. İneğin vücuduna kalın ip defalarca dolandır ve büyük ağaç bağlanır. Büyük inek, ayağı ile destekleyerek başını yere eğer ve zorla büyük ağacı çeker. İnek, büyük ağacı, Wakasa Dağı'ndan şehre sorunsuz şekilde çekerek indirir.
- Bunu bilen imparator, Japonya'nın en güçlü ineği diyerek kırmızı ineği över. Sahibine çok büyük otlak vererek ödüllendirir.
- Büyük ineğin salyalarıyla şekiller yazdığı bahçenin taşı, salyalı taş diye anılır ve şimdi bile Funuro'daki büyük tapınakta bulunur.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 55 tümceden oluştuğu görölmektedir. Excell'de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 5 önad, 17

belirteç ve 111 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak ineğin betimlenmesinde belirteçlerin de ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 8’de masalın başkahramanı ineğin eylemleri ve ineğin eylemlerini betimleyen belirteçler göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

İneğin Eylemleri ve Eylemleri Niteleyen Belirteçler
川原に見たこともない大きな赤牛がねていました。 Türkçesi: Derenin yatağında görülmemiş büyüklükte kırmızı bir inek uyuyordu.
...牛はむっくりと起きあがって、うれしそうに体をすりよせてきたのです。 Türkçesi: ...inek aniden kalkıp, mutlu bir şekilde salınarak gitti.
この牛は毎日、まぐさを山ほど食べては寝てばかりいたので、『なまくら牛』と呼ばれるようになりました。 Türkçesi: Bu inek, her gün sadece dağlar kadar yem yer ve uyuyup durur. Bu nedenle ona tembel inek denilir.
...すると牛は、のっそりと小屋から出て... Türkçesi: Bunun üzerine inek, uyuşuk bir şekilde ahırdan çıkar.
...大牛は足をふんばって頭を下げると、グイグイグイーとつなを引きました。 Türkçesi: ...büyük inek ayağını sağlam şekilde yere basarak kafasını eğer ve ipi çeker.

TABLO 8

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo - 8'e göre ineğin uyuma eyleminin vurgulandığı görülmektedir. Bu nedenle inek yavaş ve sakin olması yönüyle dikkat çekmektedir. Ayrıca uyuşuk, tembel, çok obur bir hayvan olarak betimlenmektedir. Ancak, sahibinin sözlerine uyan inek, tapınak inşasında kullanılmak üzere dağdan indirmeye kimsenin gücünün yetmediği büyük ağacı çekip getirerek gücünü ispatlar. Günlük hayatta gücünden yararlanan ineğin masalda görüldüğü imge ile de bunu yansıttığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde inek yılında doğanların kendi temposunda ve çok sabırlı karakterler olarak nitelendirildiği görülmektedir. Ayrıca nazik ve sıcakkanlı olduğu dikkat çekmektedir. 12 hayvanlı takvim yılları içinde en yetenekli kişiler inek yılında doğanlar olduğu ve yapılması en zor işleri seçme özellikleriyle vurgulanmaktadır. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda 12 Hayvan Takvimi'nde ineğin pozitif olan sabırlı ve kendi temposuna sahip olması özelliğinin masaldaki negatif hali uyuşuk, yavaş ve sakin olma özelliği ile ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca ağacı çekip getirerek gücünü ispatlaması da yapılması en zor işleri seçme özelliğiyle benzerlik göstermektedir.

3.2.2. İneğe Dönüşen Dede ve Nine (*Ushi Ni Natta Jiji Baba*)

Masalın Konusu:

Açgözlü yaşlı çiftin, çok aşırı bencil olması nedeniyle Tanrı tarafından cezalandırılarak ineğe dönüştürülmeleridir.

Başkahramanlar:

Zengin ve yaşlı çift, zengin ve yaşlı çiftin komşuları fakir ve yaşlı çifttir.

Yardımcı Kahramanlar:

Yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden zengin ve açgözlü yaşlı bir adam ve eşi varmış.
- Bir gece Budist bir hacı, açgözlü çiftten evlerinde konaklamayı rica eder.
- Yaşlı çift ise bu ricayı reddeder.
- Yaşlı çiftin fakir komşuları ise onların aksine Budist hacıyı en iyi şekilde misafir eder.
- Fakir komşuları, Budist hacının giderken bıraktığı altın inek heykeli ile zengin olur.
- Zengin ve açgözlü çift daha da zengin olmak için bir dahaki sefere Budist hacıyı misafir olarak kabul eder ve ona artık yemekleri yedirir, soğuk yataklarda yatırır.
- Ertesi sabah Budist hacının altın inek heykeli bırakıp gideceğini ve Tanrı kadar zengin olacaklarını düşünürlerken, açgözlü yaşlı adam ve kadın ineğe dönüşüverir.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 46 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell'de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 6 önad, 19 belirteç ve 94 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak inek masalda başkahraman ya da yan kahraman olarak yer almamaktadır. Bu

nedenle aşağıdaki Tablo – 9’da ineğe dönüşen çiftin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

İneğe Dönüşen Çiftin Eylemleri
汚れた身成りの六部をひと目見て、「今夜、泊まり客があつてだめですが。隣さ行ってけろ」と、すげなく断つたと。 Türkçesi: Rahibin kirli görüntüsüne göz ucuyla bakan çift “bu gece misafirimiz olduğu için bizde kalamazsınız, yan komşuya gidin” diyerek tereddüt etmeden çifti geri çevirirler.
隣がにわかに福々しくなったのを見た隣の欲深婆が、「どうして金もうけしたや」と聞いたと。 爺さんと婆さんは、六部を泊めたら金の牛になっていたと話したと。ほしたら、欲深婆が、「おら家も、今度六部が来たら必ず泊まってもらふべ」と言うたと。 Türkçesi: Yan komşusunun bir anda zengin olduğunu gören açgözlü çift komşularına “parayı nereden kazandınız” diye sorar. Fakir çift rahibin komşularının evlerinde kalmasıyla altın inekleri olduğunu söyler. Açgözlü çift “ bizim evimizde de rahip mutlaka kalmalı” der.
ある日、汚げな六部がやって来たので、「六部さん、六部さん、今夜ぜひ、おら家さ泊まってけろ」と言うて、無理やり手を引っ張って、家に入れたと。残り物を集めて、冷っこいまんま食わせ、「六部さん、六部さん、疲れたろうから、早よ休め」と、冷っこい煎餅布団に寝かせたと。 Türkçesi: Bir gün kirli rahip gelir, “rahip, Rahip bu gece bizim evimizde kalın” der ve zorla rahibi zorla eve alırlar. Artıkları toparlayıp, soğuk yemek yedirip, rahibe “yorulmuşsunuzdur, hemen yatıp dinlenin” diyerek onu soğuk bir odaya yatırır.

TABLO 9

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo - 9’a göre ineğin hem ödül hem de ceza olarak yer aldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca masalda ineğe kültürel bir imge yüklenmediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ineğin masalda 12 Hayvan Takvimi’ne göre değerlendirilecek özelliklerinin yer almadığı görülmektedir.

3.2.3. İneğe Dönüşen Çömez Rahip (*Ushi Ni Natta Kozō*)

Masalın Konusu:

Açgözlülük sonucu küçük rahibin Tanrı'nın cezalandırması ile ineğe dönüşmesidir.

Başkahramanlar:

Fakir ve yaşlı çift, zengin ve yaşlı çift ve rahiptir.

Yardımcı Kahramanlar:

Yardımcı kahraman inektir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir evde yoksul bir karı koca yaşar.
- Bir fırtınalı kış günü yoksul çiftin evine genç bir rahip gelir.
- Küçük rahip düşüncesizce bol bol yer ve içer, ocağın yanına kıvrılıp uyur.
- Küçük rahip, uykudan uyandığında siyah bir ineğe dönüşür.
- Yaşlı çift, inek olan rahibe çocukları gibi bakarlar.
- İnek olan rahip iyi gelir sağlar ve yaşlı çiftin hayatı refaha erer.
- Açgözlü komşuları yaşlı bir çift, komşularının refahını kıskanır ve zengin olmak için onlar da zorla yolda buldukları başka bir rahibi yedirir, içirir, inek olması için hemen uykuya yatırır.
- Misafir aldıkları genç rahibin ineğe dönmesini bekleyen açgözlü yaşlı çift, uykuya yatınca yaşlı ineklere dönüşürler ve bir ömür rahibi sırtlarında taşırlar.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 30 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 14 önad, 26 belirteç ve 104 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak inek masalda başkahraman ya da yan kahraman olarak yer almamaktadır. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 10’da ineğe dönüşen rahibin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

İneğe Dönüşen Rahibin Eylemleri
...小僧さん、よっぽどくたべれていたもんだから...一匹の可愛い黒い牛になってしまった...
Türkçesi: ... Küçük Rahip pervasızca yemek yediği için...sevimli siyah bir ineğe dönüştü.

TABLO 10

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo - 10’a göre ineğin hem ödül hem de ceza olarak yer aldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca masalda ineğe kültürel bir imge yüklenmediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ineğin masalda 12 Hayvan Takvimi’ne göre değerlendirilecek özelliklerinin yer almadığı görülmektedir.

3.2.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda ineğin sakin ve yavaş olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca masalarda ineğe olumlu özellikler yüklendiği dikkat çekmektedir.

- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda ineklere yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre inek yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- “Zengin Enkai’ın Büyük Kırmızı İneği (*Enkai Chōja No Ōkaushi*)” masasında ineğin kendi temposunda ve çok sabırlı karakterler özelliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yine aynı masalda ineğin ağacı çekip getirerek gücünü ispatlaması da yapılması en zor işleri seçme özelliğiyle benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.
- “İnek Olan Dede ve Nine (*Ushi Ni Natta Jiji Baba*)” ve “İnek Olan Küçük Rahip (*Ushi Ni Natta Kozō*)” masalarında ineğin hem ödül hem de ceza olarak yer aldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca masalarda ineğe kültürel bir imge yüklenmediği görülmektedir.

3.3. Kaplan

3.3.1. Kedi ve Kaplan (*Neko to Tora*)

Masalın Konusu:

Karate hocası olan kediden karate öğrenen kaplanın kibirlenmesi ve kedi tarafından kandırılması ile ilgilidir.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları kedi ve kaplandır.

Yardımcı Kahramanlar:

Bu masalda yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden kedi, karate hocasıdır. O zamanlar kaplan, iri cüsseli fakat korkak olduğu için herkes ona gülmemektedir.
- Bu nedenle kaplan, güçlü olmak ister ve kedinin öğrencisi olarak karate öğrenmeye başlar.
- Karatede ilerleyince kaplanın vücudu gelişir, güçlenir ve kibirlenmeye başlar. Kaplan, kedi olan hocasını yenerse dünyada en güçlü kendisinin olacağını düşünür.
- Bir gün kaplan, hocası kedinin karşısına geçip artık hocasından bile daha güçlü olduğunu ve hocasıyla maç yapmak istediğini söyler.
- Kedi hoca, ertesi gün Naminoue’de maç yapmak üzere kaplanın teklifini kabul eder.
- Ertesi gün kaplan, güç yarışının yapılacağı yere gider. Hocası kedi, uçurumdan deniz yönüne doğru çıkıntındaki bir çam ağacına çıkmıştır. Yukarıdan kaplana seslenir.
- Kaplan, ağaca tırmanamadığı için çaresiz aşağıda kedinin inmesini bekler. Biraz bekleyen kaplan, “ Bu korkakça yöntem. Sonsuza kadar ağacın üzerinde kalamazsın. Ağaçtan indiğinde nerede olursan ol seni dışkının kokusundan bulup yiyeceğim” deyip bırakıp gider.
- O zamandan sonra kedi, kaplandan korktuğu için dışkısını her yaptığında mutlaka toprağa gizler.
- Kaplan, ağaca çıkmanın yolunu öğrenemediği için şimdi bile kaplanın ağaca tırmanamadığı söylenir.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 23 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 8 önad, 7 belirteç ve 64 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, belirteç ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo –11’de masalın başkahramanı kaplanın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Kaplanın Eylemleri
その頃、虎は体は大きい、弱虫だったので、みんなに笑われていました。そこで、虎は強くなろうと思って、猫の弟子になって空手を習い始めました。 Türkçesi: O zamanlar, kaplanın vücudunun büyük ancak güçsüz olmasından dolayı herkes gülmektedir. Bu yüzden, kaplan güçlü olayım diye, kedinin çıracı olarak karate öğrenmeye başladı.
ある時、虎は師匠の猫に向かって言いました。「もう、俺は先生よりも強いぞ。先生、一度俺と勝負してくれ。」 Türkçesi: Bir gün, kaplan hocası kediye yönelerek söyledi.” Artık ben sizden bile daha güçlüyüm. Hocam, benimle yarışın.”
虎は次の日、今日こそ師匠の猫と勝負して勝てば、この世で一番強くなれると思って、波の上にやってきました。 Türkçesi: Kapan ertesi gün, bugünden itibaren hocam olan kediye yenersen, bu dünyada en güçlü olurum diye düşünerek. <i>Naminoue</i>¹⁰, ye çıkageldi.

TABLO 11

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 11’e göre kaplanın vücudunun büyük ve güçsüz olmasından dolayı kendisiyle dalga geçildiği betimlenmiştir. Bu yüzden de kaplanın güçlü olmak için, karate

¹⁰ Metinde Naminoue (波の上) olarak geçen yer ismi Japonya’da Okinawa şehrinde yer almaktadır.

hocası olan kediden karate dersleri alması anlatılmaktadır. Kaplanın kendi durumunu kabullenmeyip, karate dersleri alması mücadelecisi olduğunu göstermektedir. Ancak, karate yapmayı öğrendikten sonra cesur ve kibirli davranışlar sergilemektedir. Bu tutum, kaplanın kendisini hocasından bile daha güçlü olduğunu, eğer hocasını yenerse bu dünyada en güçlü kişi olacağını söylemesinden anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bu masalda kaplan imgesinin; mücadelecisi, cesur ve kibirli özellikleri bulunmaktadır. Ancak metinde kediye karşı mağlup olması da kaplanın kolayca kandırılabilirdiğini göstermektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde kaplan yılında doğanların çok meraklı, mücadelecisi, cesur fakat inatçı olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bu masalda kaplanın mücadelecisi ve cesur olması gibi özellikler örtüşmektedir. Ancak, Kaplanın kibirli olması ve kandırılması 12 Hayvan takviminde yer alan özelliklerle örtüşmemektedir.

3.3.2. Yolcu, Kaplan ve Tilki (*Tabibito to Tora to Kitsune*)

Masalın Konusu:

Kaplanın, kendisini kafesten kurtaran yolcuyu yememe sözü vermesine rağmen sözünü tutmakta zorlanması ve bir tilki tarafından kandırılarak kafese geri kilitlenmesi ile ilgilidir.

Masalda Başkahramanlar:

Masaldaki başkahramanlar yolcu ve kaplandır.

Masalda Yardımcı Kahramanlar:

Masaldaki yardımcı kahramanlar inek, ağaç ve tilkidir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yaz günü bir yolcu, yolda kafese kapatılmış bir kaplan ile karşılaşır.
- Kaplan, yolcudan kendisini kafesten çıkarmasını ister.
- Yolcu, kafesten çıkarıldığında kaplanın kendisini yemeyeceğinin sözünü alır.

- Çok acıkan kaplan, kafesten çıkarılınca kendisini kurtaran yolcuyu yemek ister.
- Yolcu düşünür ve kaplana yolda karşılaşacakları üç kişiye durumu danışmayı ve hepsi aynı fikirde olması şartıyla, kaplanın kendisini yemesini kabul eder.
- Yolda ilk inek ile karşılaşır durumu danışır. İnek, sütlerini sağan ve etlerini yiyen insanın kaplan tarafından yenilmeyi hak ettiğini düşünür.
- Yolda ikinci danışıkları karakter bir ağaçtır. Ağaç, gölgesinde dinlenip sonra da kendisini kesip yakan insanın kaplan tarafından yenilmesini uygun görür.
- Son olarak yolda üçüncü danışıkları karakter bir tilkidir. Tilki durumu daha iyi değerlendirmek için olayın başlangıç durumuna gitmek ister. Kaplan olayın başlangıcındaki gibi kafese kapatılır. Yolcu, tilkinin aklı sayesinde güvende olur.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 44 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 5 önad , 19 belirteç ve 90 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Kaplanın sözleri ve eylemleri üzerinden incelenmektedir.

Masalın Çözümlemesi:

Kaplanın Eylemleri
「どうかおれを、この檻からだしておくやいな」 Türkçesi: “Ne yap et, beni bu kafesten dışarı çıkar.”
虎は、「決して食ったりしねえから」 Türkçesi: “Asla yemeyeceğim için”
虎は勢いづいて旅人に飛びかかるかっこうになったと Türkçesi: Kaplan, gücünü toplayarak yolcuya saldıracak hale geldi.

TABLO 12

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 12'ye göre başkahraman kaplanın konuşmaları göz önünde bulundurulduğunda; kafesin içinde kapalı olması kaplanın zor durumda olduğunu göstermektedir. Yolcuya karşı onu yemeyeceğini söylediği halde ilk fırsatta saldırarak hale gelmesi de sözünde durmadığını göstermektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde kaplan yılında doğanların meraklı, mücadeleci, cesur gibi olumlu özelliklerinin bulunmasına rağmen, masalda zor durumda olan, zayıf karakter olarak, söz verip sözünde durmayan, ayrıca kandırılan bir hayvan olarak tasvir edildiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masaldaki kaplanın özelliklerinin 12 hayvan takvimindeki özelliklerle örtüşmediği görülmektedir.

3.3.3. Kaplan ve Salyangozun Koşu Yarışı (*Tora to Katatsumuri no Kyōsō*)

Masalın Konusu:

Kaplan ve Salyangoz arasındaki koşu yarışı ve kaplanın kandırılarak yenilmesidir.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları kaplan ve salyangozdur.

Yardımcı Kahramanlar:

Bu masalda yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bambu ormanında bir kaplan yaşar.
- Bu kaplan çok uzaklara hızla koşabilmesiyle övünür.
- Bir gün salyangoz ile karşılaşır.

- Salyangoz bambular arasında sıkıldığı için kaplana birlikte koşu yarışı yapmayı teklif eder.
- Kaplan salyangoz ile alay eder ve koşu yarışında salyangoza rakip olur.
- Kibirli kaplan, göz açıp kapayana kadar karşıdaki düz araziye ulaşır.
- Bambular arasından salyangozun gelemeyeceğini düşünürken arkasından seslenen salyangoz, kaplandan önce geldiğini ve kaplanın geç kaldığını söyler.
- Kaplan böylece yenilir ve bir daha çok uzaklara koşabilmesiyle övünmez.
- Aslında salyangoz, kaplan koşmaya başlamadan önce yerde duran kuyruğa çıkar ve tutunur.
- Kaplan, yarışın bitiş çizgisine geldiğinde salyangoz hemen karşıya atlayıverir.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 42 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 7 önad, 12 belirteç ve 64 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, sıfat ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 13’te masalın başkahramanı kaplanın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Kaplanın Eylemleri
虎は日ごろから、ひととび千里じゃ、と走ることの早いのを自慢にして、いばってあったこと。 Türkçesi: Kaplan, sabahtan itibaren, bir sıçramayla 1000 ri¹¹ mesafe hızlı koşmasıyla övünerek, hava atmakta.
「なんじゃて、このおれと駆け競べしょうてか。おまえ、気でも狂ったんかい」 Türkçesi: Ne? Benimle yarışmak mı? Sen aklını mı kaçırdın?

¹¹ “Ri” (里) yaklaşık 3.927 km veya 2.44 mile denk gelen eski Japon uzaklık birimidir.

「も、もういっぺんやろう。」 Türkçesi: Bir, bir kez daha yarışalım.
--

TABLO 13

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 13’e göre kaplanın hızlı koşması ile kendisini övmesi, kibirli olması ve kendisiyle yarışma konusunda salyangozu küçük gördüğü anlaşılmaktadır. Ancak salyangoz tarafından kandırılarak yenilmiştir.

12 Hayvan Takvimi’nde kaplan yılında doğanların mücadeleci özellikleri bulunmaktadır. Bu masalda da kaplanın “Bir kez daha yarışalım” demesi mücadeleci özelliğiyle örtüşmekle birlikte kibirli olması ve kandırılması bakımından örtüşmemektedir.

3.3.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda kaplanın mücadeleci, cesur olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, masalarda kaplanda kibirli olma ve kolayca kandırılma gibi olumsuz özellikler de dikkat çekmektedir.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda kaplana yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi’ne göre kaplan yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- “Kapan ve Salyangozun Koşu Yarışı (*Tora to Katatsumuri no Kyōsō*) ve “Kedi ve Kapan (*Neko to Tora*)” adlı masallardaki kaplan karakterleri kibirli ve kendilerini övmesiyle dikkat çekmektedir. Bu özellikleri ise; 12 Hayvan Takvimiyle örtüşmemektedir.

- “Kaplan ve Salyangozun Koşu Yarışı (*Tora to Katatsumuri no Kyōsō*)”, “Kedi ve Kaplan (*Neko to Tora*)” ve “Yolcu, Kaplan ve Tilki (*Tabibito to Tora to Kitsune*)” adlı her üç masalda kaplan karakteri masalın sonunda kandırılmaktadır. 12 Hayvan Takviminde bu özellik yer almamaktadır.

3.4. Tavşan

3.4.1. Inaba’nın Beyaz Tavşanı (*Inaba no Shiro Usagi*)

Masalın Konusu:

Beyaz bir tavşanın, kıyıya ulaşmak için köpek balıklarını kandırması ve daha sonra ceza çekmesidir.

Başkahramanlar:

Başkahraman beyaz tavşandır.

Yardımcı Kahramanlar:

Yardımcı kahramanlar, köpek balıkları ve tanrılardır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Inaba ülkesinde beyaz bir tavşan vardır.
- Her gün plaja gidip bir şekilde denizi aşarak kıyıya ulaşmak için bir çıkar yol düşünür.
- Tavşan, vahşi köpek balıklarına seslenerek, bu denizde köpek balıklarının sayısının mı yoksa bu tepedeki tavşanların sayısının mı fazla olduğunu kıyaslayalım diyerek köpek balıklarını kullanarak karşıya geçmeyi planlar.
- Tavşan, denizin yüzeyinde karşı kıyıya kadar sıralanan vahşi köpek balıklarının üzerinden bir, iki, üç sayarak zıplar.

- Tavşan, karaya ulaşmasına tam bir adım kala vahşi köpek balıklarına onları karşı kıyıya ulaşmak için kandırdığını söyler.
- Kandırıldıklarını duyan köpek balıklarından en son olanı tavşanın derisini yüzer.
- Beyaz tavşan acılar içinde kıvrılırken pek çok tanrı gelip, deniz suyunda yıkanırsa iyileşebileceğini söyler.
- Adamın dediği şekilde denizde yıkanan tavşan, tuzlu suda daha çok acı çeker.
- Tavşan acılar içinde ağlarken, çantası olan tanrı yoldan geçer.
- Çantası olan tanrı, tavşana temiz suda yıkanmasını ve otların gölgesinde uzanmasını söyler.
- Tavşan, tanrının söylediğini yapar ve eskisi gibi beyaz bir tavşan olur.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 51 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 20 önad, 23 belirteç ve 90 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve sıfat sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 14’te masalın başkahramanı tavşanın eylemi göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Tavşanın Eylemi
「おれにだまされているとも知らず、こうして並んでくれてありがとう。おれ、数なの、白兔なの集める気なの何もないなだ。お前たちの背中渡って、向こう岸さ行きたくってこういうこと言ったんだ。」 Türkçesi: Benim kandırdığımı bilmeden, böyle sıralandığınız için teşekkür ederim. Ben, ne sayınızla, ne de beyaz tavşanların toplanmasıyla ilgileniyorum. Sizin sırtınızla geçerek, karşı kıyıya varmak istediğim için öyle söylemiştim.

TABLO 14

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 14'e göre tavşanın köpek balıklarının sırtından geçerek karşı kıyıya ulaşması için köpek balıklarını kandırdığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu masalda tavşanın yalancı ve hileci gibi olumsuz özellikleri ön plana çıkmaktadır. 12 Hayvan Takvimi'nde tavşan yılında doğanların yumuşak kalpli, zarif karakterde oldukları belirtilmektedir. Ayrıca tavşan gibi hassas, kırılgan özellikler gösterdikleri, sıkıntı çekmeden başarıya ulaştıkları yer almaktadır. Ancak, masalda bu olumlu özelliklerin hiçbirinin görülmemesi, ayrıca tavşanın kurnaz, yalancı ve hileci olarak betimlenmesi nedeniyle 12 hayvan takvimindeki nitelikleriyle örtüşmemektedir. Tavşan, masalda bu olumsuz özellikleri nedeniyle cezalandırılmıştır. 12 hayvan takviminde belirtildiği gibi sıkıntı çekmeden başarıya ulaşması konusu da, sıkıntı çekerek başarısızlıkla sonuçlanması bakımından farklılık göstermektedir.

3.4.2. Kurt ve Tavşan (*Ōkami to Usagi*)

Masalın Konusu:

Tavşanın kurt tarafından nehre düşürülmesi ve bunun intikamını kurttan almasıdır.

Masalda Başkahramanlar:

Tavşan ve Kurttur.

Masalda Yardımcı Kahramanlar:

Bu masalda yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden bir yerde kurt ve tavşan vardır.

- Bir gün kurt ve tavşan aniden karşılaşır. Kurt, tavşana nehrin karşısındaki boş arazide oynamayı teklif eder.
- Tavşan, nehirden geçemeyeceğini söylemesine rağmen kurdun ısrarı ile teklifini kabul eder.
- Kurt, bir yerden ağaç kütüğü alır ve karşı kıyıya uzatarak köprü yapar.
- Kurt, köprüden geçme önceliğini tavşana verir.
- Tavşan kurdun kibar davranışını düşünürken köprüden geçmeye başlar. Köprünün ortasına geldiğinde köprü olan ağaç kütüğü, kırılır ve tavşan, suya düşüp akıntıyla gider.
- Kurt ise, tavşana bakarak “ Oh olsun sana, çürük ağaca binersen kırarsın tabii” der ve güler.
- Ertesi sabah tavşan, kurda gider. Nehre düşmesinin sayesinde ejderha sarayına gittiğini, prensesin kendisine ziyafet ve hediyeler verdiğini anlatır.
- Ağzından salyalar akarak tavşanı dinleyen kurt da ejderhanın sarayına gitmek ister.
- Tavşan, kurdu ıslanmaması için kenevir torbasına girmesini söyler. Kurt torbaya girince nehre fırlatır.
- Kurt, torbanın içinde suyun akıntısında giderken tavşan gülerek “ Oh olsun sana” deyip gülerek alay eder.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 62 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 11 önad, 17 belirteç ve 105 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle masalın başkahramanı tavşanın eylemleri üzerinden çözümleme yapılmaktadır.

Masalın Çözümlemesi:

Tavşanın Eylemleri
兎は〈狼どんは、あんがい優しいんだなあ〉と思って、橋を渡り始めた。 Türkçesi: Tavşan, “kurt tahmin ettiğimden öte ne kadar iyi diye düşünerek, köprüyü geçmeye başladı.
兎はニコニコしながら, Türkçesi: Tavşan kıs kıs gülererek,

TABLO 15

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 15’e göre başkahraman tavşan, kurt ile ilgili olarak iyi olduğunu düşünmektedir. Bu da tavşanın, 12 hayvan takviminde belirtilen yumuşak kalpli ve zarif olduğundan karşısındaki hayvanı da o şekilde düşündüğünü göstermektedir. Ancak masalda, kurt tarafından kandırılan tavşan, intikamını almaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi tavşan kurda karşı kıs kıs gülererek, kurdun kendisini suya atması sayesinde pek çok iyi olayla karşılaştığını belirtmektedir. Ancak bu da kurdu kandırmasının bir parçasıdır. 12 hayvan takviminde tavşan yılında doğan insanların özellikleri arasında intikam alma gibi olumsuzluk özellikler olmaması sebebiyle tavşanın bu olumsuz özelliği örtüşmemektedir.

3.4.3. Tavşanın Gözü, Kulağı ve Kuyruğu (*Usagi no me to mimi to o*)

Masalın Konusu:

Anne /babasının sözüne itaat etmeyerek dışarı çıkan yavru tavşanın başına gelenler sonucunda uzun kulaklı, kısa kuyruklu, kırmızı gözlü olmasıdır.

Başkahramanlar:

Anne/baba tavşan, yavru tavşan

Yardımcı Kahramanlar:

Bu masalda yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok çok eskiden bir dağda anne/ baba tavşan ile bir yavru tavşan yaşamaktadır.
- Bir gün anne /baba tavşan, yiyecek aramaya giderken yolları iyi bilmediği için yavru tavşana dışarı çıkmamasını tembih ederler.
- Canı sıkılan yavru tavşan, dışarı çıkar.
- Yavru tavşan, çiçeklerin arasında hoplaya zıplaya kelebek ve arıların peşine takılır.
- Yavru tavşan, arının burnunu sokmasıyla sendeler ve bir deliğin etrafındaki taşlarla birlikte yuvarlanarak deliğin içine düşer.
- Yavru tavşan, uzun kuyruğunun üzerine düşen taştan kurtulamayarak çok ağlar.
- Yavru tavşanı arayan anne/baba tavşan, ağlama sesini duyup gelir.
- Anne/ baba tavşan, iki elleriyle yavru tavşanı kulaklarından yakalayıp zorla delikten yukarı çekerken tavşanın kulakları uzar.
- Var güçleriyle yavru tavşanı çektikleri için taşın altında kalan kuyruğu kopar ve çok ağlayıp gözleri kırmızıya dönerek şimdiki uzun kulaklı, kısa kuyruklu, kırmızı gözlü halini alır.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 25 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 9 önad, 14 belirteç ve 70 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, sıfat ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu masalda, başkahraman olan yavru tavşanın fiziksel özelliklerinin nasıl oluştuğuna değinilmektedir. Dolayısıyla tavşan ile ilgili özelliklere yer verilmemiştir.

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Bu masaldaki yavru kahramana imgesel değerler yüklenmediği, masalın yavru tavşanın fiziksel özelliklerindeki değişiklikleri ele aldığı söylenebilmektedir. Yavru tavşan, anne/ babasını dinlemeden dışarı çıkmış ve bir deliğe sıkışmıştır. Anne/babası yavru tavşanı delikten çıkarmak için kulağını tutarak çektiğinden kulakları uzamıştır. Ağlamaktan gözlerinin kıpkırmızı olmuş ve kuyruğuna taş düştüğü için de kuyruğu koparak küçülmüştür. Burada 12 hayvan takvimindeki özellikler bulunmamaktadır.

3.4.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda tavşanların intikam alan ve hileci, yalancı gibi özelliklerinin olduğu anlaşılmaktadır.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda tavşanlara yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre tavşan yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- Kurt ve Tavşan (*Ōkami to Usagi*) adlı masalda tavşanın, kendisine yapılan kötülüğe karşılık olarak kurttan intikam aldığı görülmektedir. Bu özellik 12 Hayvan Takviminde yer alan olumlu özelliklerle örtüşmemektedir. Tavşan yılında doğan insanlar yumuşak kalpli, zarif karakterdedirler. Tavşan gibi hassas ve kırılındırlar. Bu masalda ise; tavşan karakteri sadece kurdun karşı kıyıya geçmesi için yardım ettiğinde, onu iyi olarak düşündüğü zaman bu özelliğin görüldüğü düşünülebilir. Daha sonra kurttan intikam alması gibi olumsuz özellikleri ise örtüşmemektedir.
- Inaba'nın Beyaz Tavşanı (*Inaba no Shiro usagi*) adlı masalda ise; tavşanın kurnaz, yalancı ve hileci olduğu görülmektedir. Bu olumsuz özellikleri nedeniyle başına kötü olaylar gelmiştir. 12 Hayvan Takviminde tavşan yılında doğan insanların

özellikleri arasında kurnaz, yalancı ve hileci olma gibi olumsuz özelliklerin olmaması nedeniyle masaldaki özellikler örtüşmemektedir.

- Tavşanın Gözü, Kulağı ve Kuyruğu (*Usagi no me to mimi to o*) adlı masalda ise özelliklere rastlanılmamıştır.

3.5. Ejderha

3.5.1. Ejderha Tanrısı ve Oduncu (*Ryūjinsama To Kikori*)

Masalın Konusu:

Ejderhaya dönüşmekte olan bir adama, bir oduncunun yardım etmesidir.

Başkahramanlar:

Ejderha ve üç oduncudur.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden küçük bir dağ kulübesinde, üç oduncu yaşamaktadır.
- Bu üç oduncu, bir akşam dağda işleri bittikten sonra birlikte akşam yemeği yer ve sohbet ederler.
- Tam o sırada, solgun yüzlü ve ağırlar içinde kıvranan biri çıkıp gelir.
- Gelen adamı o gece misafir ederler.
- Uyuyan adamın vücudunda değişiklikler olmaya başladığını gören iki oduncu korkup kaçar ve geriye bir oduncu kalır.
- Adam, oduncuya kendisinin bataklıkta yaşayan bir yılan olduğunu ve yüzyıllık evrim süresini tamamlamak üzere olduğunu anlatır. Kısa süre içinde üç gün boyunca yağmur yağdırarak sularla birlikte denize gidip ejderha olacağını ama yakınlarındaki büyük bir ağacın ona engel olduğunu söyler. Oduncudan o ağacı kesmesini ister.

- Oduncu ağacı kesip yaktığı gece birden yağmur yağmaya başlar ve üç gün boyunca devam eder.
- Üçüncü gün oduncu, büyük yılanın olduğu deliğe girip baktığında yılanın oduncuya teşekkür olarak bıraktığı büyük bir altın külçesini görür.
- Korkup kaçan iki oduncunun ise işleri doğru düzgün gitmez ve ömür boyu fakir yaşarlar.

Masalın Yapısal Özellikleri

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 51 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 13 sıfat, 27 belirteç ve 144 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 16’da masalın başkahramanı ejderhanın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Ejderhanın Eylemleri
「ウン、下っ腹が痛えた」 Türkçesi: “Ah, karnım ağrıyor.”
行が終われば、わしは海へ行く。 Türkçesi: Sürem bitince, ben denize gideceğim.
海であと百年の行をして竜になる。 Türkçesi: Denizde sonradan yüz yıllık süre geçip, ejderha olacağım.
尻の穴の手がスポンと抜けて、元の身体になったと。 Türkçesi: Poposundaki delikten çıkararak, asıl vücudu oluştu.

TABLO 16

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 16'ya göre ejderhanın kendisine yapılan iyiliğe hazine bırakarak karşılık vermesi eylemi vefakârlık göstergesine örnek teşkil etmektedir. Ancak masalın eğitici özellik taşıması nedeniyle ejderha ile ilgili betimlemelere rastlanmamaktadır.

12 Hayvan Takvimi'nde ejderha yılında doğanların güçlü ve yardımsever olduğu görülmektedir. Bu bağlamda masaldaki ejderhanın yardımsever özelliğiyle örtüştüğü düşünülmektedir.

3.5.2. Ejderha İmparatorluk Sarayından Gelen Teşekkür Hediyesi (Ryūgū No Orei)

Masalın Konusu:

Masal kahramanı ejderha Tanrısına çiçek gönderir. Ejderha tanrısının kızı tarafından kahramana teşekkür hediyesi olarak hayvanları duyup anlama yetisi verilir.

Başkahramanlar:

Genç adam.

Yardımcı Kahraman:

Ejderha Tanrısı ve Ejderha Tanrısının kızıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden bir yerlerde anne, baba ve erkek evlat yaşarmış. Uzun süren hastalığı sebebiyle baba ölmüştür.
- Erkek evlat, çiçek toplayıp şehirde satarak geçimlerini sağlar.
- Bir gün topladığı çiçekleri hiç satamaz ve eve gidene kadar solacağı için, ejderha sarayına gitmesi için çiçekleri köprüden nehre atar.

- Çiçekler, akan suyla birlikte gidip kaybolur. Sudan ejderha kralının güzel kızı çıkar. Suyu attığı çiçeklerin karşılığı olarak genç adamın iki kulağına da dokunup hayvanların konuşmalarını anlama yeteneği verir.
- Kız, gözden kaybolunca, genç adam eve dönüş yolunda iki karganın konuşmasını duyar. Kargalar, köy muhtarının kızının çok hasta olduğunu ve öleceğini eğer evin temelinde sıkışan kurbağa kurtarılsa iyileşebileceğini ama kimsenin bunu bilmediğini söyler.
- Erkek evlat, ertesi sabah hemen muhtarın evine gider ve evin temelini kazarak sıkışan büyük kurbağayı kurtarır. Kız iyileşir.
- Kız, hayatının kurtulmasına yardım eden genç adamla evlenir ve mutlu yaşarlar.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 74 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 9 önad, 25 belirteç ve 117 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 17’de ejderhanın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Ejderhanın Eylemleri
おとひめ様は歩みよって手をさしのべ、息子の両方の耳たぶを指でかるくもんだ。 Türkçesi: Prens ejderhaya doğru yürüyerek gelip, ellerini uzatarak, oğlanın iki kulağını parmaklarıyla ovuşturdu.

TABLO 17

Masalı İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 17'ye göre ejderhanın gördüğü iyiliğe karşılık verdiği görülmektedir. Masalda ejderha imgesi vefakârlık özelliği ile dikkat çekmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde ejderha yılında doğanların sanatta, teknikte yetenekli olup kendine özgü muhteşemliğe ve yardımseverlik özelliğine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masalda ejderhanın kendisine yapılan iyiliğe karşılık olarak masal kahramanına hayvanları duyma yetisinin vermesi eyleminin 12 Hayvan Takvimi'nde kendine özgü muhteşemlik ve yardımseverlik özellikleriyle örtüştüğü düşünülmektedir.

3.5.3. Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (*Kunishifuchi To Ryū*)

Masalın Konusu:

Suyu engelleyen ejderha ile savaşan bir samuray, ejderhayı yenerek yağmurun yeniden yağmasını ve insanların suya kavuşmasını sağlar.

Başkahramanlar:

Ejderha ve samuraydır.

Yardımcı Kahramanlar:

Köyün yaşlılarıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden Kishigawa şehrinde uzun süren bir kuraklık olur, tarlalar ve bahçeler çatlayıp yarılır, pirinç fideleri kurur, yiyecek kalmaz ve köylerin hepsi yok olur.
- Su kuyuları kazılsa da sular tuzlu çıkar ve nehrin dibi görülür.

- Köyün yaşlıları, Krallığın dibinde ejderhanın sarayına doğru devam eden bir çukur olduğunu ve bir sebeple bu çukuru kapattığını söyler. Ama doğru ama yanlış, bu çukurun önündeki engel kaldırıldığında suyun fışkırarak akacağını dile getirirler.
- Bunun üzerine, güçlü bir samurayın o çukura inip kontrol etmesine karar verilir. Samuray, “Kuniji” denilen seçkin kılıcını ağzına yerleştirerek saklar.
- Söyledikleri gibi bir mağara vardır ve bu mağaranın önünü kalın bir çam ağacına benzeyen bir şey kapatmıştır.
- Samuray çam ağacına benzeyen şeyi bir ittirir bir çeker ama yerinden oynatamaz.
- Bunun üzerine Samuray, kılıcını eline alıp bütün gücüyle saplamaya başlar.
- Bu sırada kalın çam ağacına benzeyen şey hareket etmeye başlar ve aslında bu şeyin bir ejderha olduğu anlaşılır.
- Ejderha, birden alev saçan gözlerini açarak Samuraya saldırır.
- Samuray var gücüyle kılıcını savurur. Kılıç, ejderhaya her vurduğunda ejderhanın pulları dökülür.
- Dövüşürler dövüşürler, sayılamayacak kadar pul döken ejderha güçsüzleşir ve mağaranın dibinde söner gider.
- Ejderha, Samuray ile savaştıkça pulları ve yüzleri etrafa saçılıp suyu keser.
- Samuray, ejderhanın yüzlerini kesip ayırdıkça ejderhanın sihri kaybolur ve zayıflayıp kurur.
- Gökyüzünde ve nehirde girdap oluşur, kara bulutlar, sis, şimşek çıkararak ejderhanın ruhu nehirden gökyüzüne doğru yükselir.
- Köylüler ejderhadan kurtulup uzun zaman sonra yağmur yağmasıyla çok mutlu olurlar ve o günden sonra nehir suyu ne kadar tüketilirse tüketilsin hiç dibi görünmez.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 35 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 13 önad, 14 belirteç ve 125 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki önad, belirteç ve eylem sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo –18’de masalın başkahramanı ejderhanın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Köpeğin Eylemleri
すると、太い松の木みたいのが、ズルズルと動き出したと。 松の木に見えたのは、実は、大きな龍だったと。 Türkçesi: Bu sırada kalın çam ağacına benzeyen şey hareket etmeye başlar ve aslında bu şeyin bir ejderha olduğu anlaşılır.
龍は、燃えるような眼をカッと見開き、侍に襲いかかってきた。 Türkçesi: Ejderha, birden alev saçan gözlerini açarak Samuraya saldırır.

TABLO 18

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 18’e göre, ejderhanın bir mağarada yaşadığı belirtilmektedir. Ejderhanın söz konusu mağarada yaşaması nedeniyle köylüler susuz kalmaktadır. Bu durum aslında ejderhanın gücünü göstermektedir. Yine masalda, ejderhayı ilk gördüğünde onu kalın bir çam ağacına benzetmesi, diğer bir deyişle onun ejderha olduğunu anlamaması aslında ejderhanın görünüşte sessiz oluşunun bir göstergesidir. Bu bağlamda, ejderhanın güçlü ve görünüşte sessiz olduğu sonucu çıkarılabilir. Dolayısıyla ejderhanın bu eylemlerinden

masalda ejderhaya güçlü ve sessiz rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle ejderha imgesinin; güçlü ve sessiz gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde ejderha yılında doğanların güçlü ve görünüşte sessiz oluşları ile betimlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda sessiz ve güçlü olarak vurgulanan ejderhanın 12 Hayvan Takvimi'nde nitelendirilen özellikler ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.5.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda ejderhanın sessiz ve güçlü olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca masalarda ejderhaya olumlu özellikler yüklendiği dikkat çekmektedir.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda ejderhalara yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre ejderha yılında doğanların özelliklerinin örtüşen yönleri tespit edilmiştir.
- 12 Hayvan Takvimi'nde ejderhanın sessiz ve güçlü olması özelliğinin “Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (*Kunishifuchi To Ryū*)” masalında ortaya çıktığı görülürken diğer iki masalda bu özelliklere rastlanmamaktadır. Ayrıca “Ejderha Tanrısı ve Oduncu (*Ryūjinsama To Kikori*)” ve “Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (*Kunishifuchi To Ryū*)” masallarında ortak değer olarak ejderhaya vefakârlık ve yardımseverlik rolünün yüklendiği dikkat çekmektedir.

3.6. Yılan

3.6.1.Yılanın Gözbebeği (*Hebi No Medama*)

Masalın Konusu:

Bir oduncunun, ormanda bulduğu kadını kurtarıp onunla evlenmesidir.

Masalın Başkahramanları:

Yılan ve oduncudur.

Masalın Yardımcı Kahramanları:

Yılanın çocuğu, oduncunun karısı, dağ tanrısıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde yoksul bir oduncu vardır.
- Oduncu, dağa girdiğinde bir yerden bir kadının inleme sesi duyar.
- Sesin geldiği yöne doğru yaklaştıkça çok güzel bir kadının uzun siyah saçlarından ağaca bağlanarak kımıldayamaz durumda olduğunu görür.
- Oduncu, ağaca dolanmış saçları çözerken kadın ağlamaya başlar.
- Oduncu, kadını sırtında taşıyıp eve döner ve sıcak çorba içirerek her gün onunla ilgilenir.
- Oduncu ile kadının birbirlerine olan hisleri derinleşir ve karı koca olurlar.
- Çok geçmeden bir bebekleri doğar.
- Kadın, oduncuya kesinlikle doğum odasına girmemesini söyler.
- Oduncu, doğum odasından bir türlü çıkmayan karısı için endişelenir ve kapı deliğinden gizlice içeriyi gözetlediğinde büyük bir yılanın bebeği sarmaladığını görüp çok şaşırır.
- Yedi gün sonra oduncunun eşi bebeği kucağında doğum odasından çıkar.
- Oduncunun eşi hüngür hüngür ağlayarak kadınların girmesinin yasak olduğu ormana girdiği için dağ Tanrısının kendisine öfkелendiğini ve kendisini yılanla dönüştürdüğünü anlatır. Oduncunun içeri bakmasıyla da tekrar insan olma hakkını kaybettiğini söyler.

- Dağdaki göle geri dönmek zorunda kalan eşi, giderken bebeği oduncuya teslim ederken gözünün birini çıkarıp ağladığında bebeğe vermesini söyler ve gözden kaybolur.
- Bebek, gözü çiğneyerek büyür ama gün geçtikçe göz küçülür ve bitiverince ağlamaya başlar.
- Oduncu, bebeği alıp dağdaki göle giderek annesine seslendiğinde gölden tek gözlü büyük bir yılan çıkar.
- Oduncu, yılanı durumu anlatınca yılan, diğer gözünü de verir. Bu şekilde gece ve gündüzün farkına varamayacağı için gölün yakınına bir zil asarak gündüz ve geceyi haber vermesini ister.
- Bebek büyür ve on yaşına geldiğinde annesini görmek ister.
- Babası ile birlikte dağdaki göle gidip anne diye seslenen çocuk, karşısına çıkan gözsüz yılanı görünce önce korkar sonra boynuna sarılıp ağlamaya başlayınca gözyaşları yılanın gözlerinin oyuklarına düşer. Düşen yaşların yerinde gözler meydana gelir ve çocuk sayesinde dağ Tanrısının öfkesi dinerek annesi yeniden insan şekline döner.
- Sonsuza kadar hep birlikte mutlu yaşarlar.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 69 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 15 önad, 23 belirteç ve 174 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo –19’da masalın başkahramanı yılanın eylemleri ve yılanı betimleyen önadlar göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Yılanın Eylemleri
…産屋の内に大蛇がいて、赤ン坊を抱くようにトグロを巻いていた。 Türkçesi: ...doğum odasında büyük bir yılan olup, bebeği kollarına almış, sarıp sarmalıyordu.
…残っていた右の目をくり抜いて赤ン坊に握らせた。 Türkçesi: ...geriye kalan sağ gözümü de oyup, bebeğe feda ettim.
「元気に育ちなさいよー」 と言うて、沼の中へ沈んで行ったと。 Türkçesi: “Sağlıklı bir şekilde büyü.” deyip, bataklığın içine batarak gitti.
Yılanı Betimleyen Önadlar
Tek gözlü büyük bir yılan (片目の大きな蛇)
Gözleri olmayan büyük bir yılan (目の無い大っきな蛇)

TABLO 19

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 19’a göre yılanın yaptığı eylemlerden ve betimlenen önadlardan yılanın kültürel değer yüklenmediği anlaşılmaktadır. Kahramanın ceza olarak yılanı dönüştürüldüğü görülmektedir. Ancak 12 Hayvan Takvimi’nde yılan yılında doğanların mutlu bir evlilik sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde masaldaki yılanı dönüştürülen kahramanın mutlu bir evliliği olduğu ve çocuğu için yaptığı fedakârlıklarla 12 Hayvan Takvimi özellikleriyle örtüştüğü görülmektedir.

3.6.2. Yılan Güvey (*Hebi Mukoiri*)

Masalın Konusu:

Genç bir kız ve her gece ziyaretine gelen genç adam görünümlü yılanın güvey olmasıdır

Başkahramanlar:

Genç kız, genç adam görünümlü yılan.

Yardımcı Kahramanlar:

Genç kızın ailesidir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde güzel bir kız vardır.
- Anne ve babası, kızın odasından gülme sesleri gelince kapı deliğinden gizlice kızın odasını gözetler. İçerde yakışıklı bir genç ile kızın konuşarak kıkırdadığını görür.
- Her gece yağmurda, fırtınada bile kızı görmek için gelen yakışıklı gençten şüphelenen kızın anne ve babası, kızı bir ipe geçirilmiş iğne vererek gizlice genç adamın kıyafetine ilıştırmasını söylerler.
- Genç kız, her zaman olduğu gibi genç adamı güler yüzle karşılar ve gizlice ip geçirilmiş iğneyi adamın kıyafetine batırır.
- Genç adam, iğne batmasıyla acıdı diye inler, hemen dışarı fırlar ve görüntüsü yavaş yavaş yılanı dönüşür.
- Ertesi sabah, kızın anne ve babası ipi takip ederek gider ve ipin derin bir kuyunun büyük deliğinde kaybolduğunu görürler.

- Yılanın anne ve babası, kızın oğullarına batırdığı demir iğne yüzünden öleceğini ve bunun aptallık olduğunu söylerler.
- Yılan, kızı hamile bıraktığını ölse bile intikamının bu şekilde alınacağını söyler.
- Yılanın anne ve babası, insanların çok zeki olduğunu ve kızın hamile olduğunu fark ettikleri zaman kıza içki içirirlerse bebeğin doğamayacağını söylerler.
- Konuşmaları kuyunun üzerinden dinleyen kızın anne ve babası hemen eve geri dönüp mart ayında mevsim festivalinde şeftali içkisi, mayıs ayında zambak içkisi, eylülde krizantem içkisi içirerek kızlarının karnındaki yılan çocuğu yok ederler.
- O zamandan beri kadınlar, mart, mayıs ve eylül mevsim festivallerinde ne olursa olsun içki içerler.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 45 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 14 önad, 26 belirteç ve 104 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak inek masalda başkahraman ya da yan kahraman olarak yer almamaktadır. Bu nedenle aşağıdaki Tablo – 20’de ineğe dönüşen rahibin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Genç Adam Görünümlü Yılanın Eylemleri
...その男が雨の夜も、風の夜も、毎夜毎晩かかさずやって来るので... Türkçesi: ...genç adam yağmurlu gecelerde de rüzgarlı gecelerde de her gece, her akşam hiç aksatmadan geldiği için ...

...おれは死んでも、あの娘に子供を授けて来た... ... ben ölsem bile kızınızı hamile bıraktım...
Genç Adam Görünümlü Yılanın Betimleyen Sıfatlar
...やっぱり魔性のものだった... ... kesinlikle tam bir canavarmış...

TABLO 20

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 20'ye göre yılanın yaptığı eylemlerden ve betimlenen önadlardan yılanın negatif değerler yüklendiği anlaşılmaktadır. Ancak 12 Hayvan Takvimi'nde yılan yılında doğanların yılan gibi kindar ve ısrarcı kişiliği olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde masaldaki yılan görünümlü kahramanın genç kızı hamile bırakma eylemi ile 12 Hayvan Takvimi'ndeki kinci özelliğinin örtüştüğü dikkat çekmektedir.

3.6.3. Yılanın Kurbağayı Yutma Nedeni (*Hebi Ga Kaeru O Nomuwake*)

Masalın Konusu:

Yılanı aptal yerine koyarak alay eden kurbağanın Tanrı tarafından yılanın yiyeceği olmasına karar verilmesidir.

Başkahramanlar:

Yılan ve kurbağadır.

Yardımcı Kahramanlar:

Tanrı, böcek ve balıktır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden Tanrı, dünyada canlıları yaratır. Fakat canlıların daha ne yiyeceğine karar vermez.
- Canlılar ne yiyeceklerini bilmedikleri için karınları açtır. Bu nedenle Tanrı'ya gidip “Ne yiyeceğimize hemen karar veriniz” diye rica ederler.
- Tanrı, “Yarın sabah hepinizin yiyeceğine karar vereceğim için huzuruma gelin” diye buyurur.
- Ertesi sabah Tanrı'nın huzuruna giderken kurbağa yolda açlıktan gücü kalmayan yılanın yavaşça uzayarak gittiğini görür ve yılanı “Biraz daha hızlı ilerleyemez misin?” der.
- Yılan, karnı aç olduğu için gücünün kalmadığını söyler.
- Kurbağa, “ Ögle olmak üzere, böyle arkadan gelersen sana yiyecek kalmaz. Sen de benim popomu yala” diyerek yılan ile alay edip zıplayarak gider.
- Canlılar toplanınca Tanrı canlıları tek tek çağırıp her birinin yiyeceğine karar verir.
- Fakat bir türlü Tanrı tarafından çağrılmayan kurbağa, öfkelenip Tanrı'nın huzuruna çıkıp “Hemen, benim ne yiyeceğime karar ver. Ben, en önce geldim” der.
- Tanrı, gürültücü kurbağaya bir bakış atar. “ İyi, sen böcek ye” der.
- Kurbağa, “ Benim yiyeceğim böcek mi? ” deyip hayal kırıklığı yaşar.
- Tanrı, kurbağanın tam geri döneceği sırada “Bekle, sana daha söyleyeceklerim var. Buraya gelirken yılan ile alay edip benim popomu yala dedin” der.
- Kurbağa, doğru olduğunu ve yılanın çok aptal olduğunu söyler.
- Tanrı, kurbağaya “İstediğin gibi bundan sonra yılan senin poponu yalayacak” der.
- Kurbağa, karşı çıksa da Tanrı tarafından bağışlanmaz.
- O zamandan sonra yılan, kurbağa gördüğünde hemen poposundan yutuverir.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 45 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 14 önad, 17 belirteç ve 78 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak yılanı ait masalda tek bir eylemin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo –21’de masalda yardımcı kahraman olarak çıkan yılanın eylemi göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Yılanın Eylemi
...ヘビがノロノロとはっていると、... Türkçesi: ...yılan, yavaşça uzayıp giderken...

TABLO 21

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 21’e göre yılanın sadece fiziksel özelliğine değinilmiştir. Ayrıca masaldaki yılan karakterine imgesel değerler yüklenmediği, masalın eğitici yönü ile ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

3.6.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda yılanı negatif değerler yüklendiği anlaşılmaktadır.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda yılanla yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi’ne göre yılan yılında doğanların özelliklerinin örtüşen yönleri tespit edilmiştir.
- 12 Hayvan Takvimi’nde yılında doğanların mutlu bir evlilik sürdürmesi özelliğinin “Yılanın Gözü (*Hebi No Medama*)” ortaya çıktığı görülmektedir.

- “Yılan Damat (*Hebi Mukoiri*)” masaldaki yılan görünümlü kahramanın genç kızı hamile bırakma eylemi ile 12 Hayvan Takvimi’ndeki kinci özelliğinin örtüştüğü dikkat çekmektedir.
- “Yılanın Kurbağayı Yutma Nedeni (*Hebi Ga Kaeru O Nomuwake*)” masaldaki yılan karakterine imgesel değerler yüklenmediği, masalın eğitici yönü ile ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

3.7. At

3.7.1. Yolcu At (*Tabibito Uma*)

Masalın Konusu:

Fakir çocuğun, ata dönüşen zengin arkadaşını kurtarmasıdır.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları fakir çocuk ve zengin çocuktur.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanları yaşlı kadın ve yaşlı adamdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde zengin ve fakir iki arkadaş çocuk vardır.
- Bu iki çocuk bir gün birlikte yolculuğa çıkar.
- İki çocuk gide gide görmedikleri bilmedikleri uzaklıkta bir köye varır ve gece olduğu için bir çiftlikte konaklar.
- Çiftlikteki bir evde oturan yaşlı bir kadın, iki çocuğa *mochi* (pirinç keki) ikram eder.

- Zengin çocuk, düşünmeden elini uzatıp çabucak ard arda pirinç keklerini bitiriverir ve bir ata dönüşüverir.
- Yaşlı kadın bu ata bir yular takar ve onu ahıra götürüp bağlar.
- Fakir çocuk arkadaşının durumuna çok üzülür ve ağlayarak koşup gider.
- Fakir çocuk, yolda karşılaştığı sakallı adama olayları anlatır.
- Sakallı adam ağlamamasını ve epey gittikten sonra patlıcan tarlalarının içinden geçip bir patlıcan meyveli ağaç göreceğini, o ağaçtan yedi tane patlıcan toplayıp ata yedirmesini söyler.
- Fakir çocuk, söylenildiği yere gider ve patlıcan meyveli ağaçtan yedi patlıcan koparıp ata dönen arkadaşına gizlice yedirir.
- Bütün gün boyunca yük taşıtılıp birçok iş yaptırılan at, arkadaşının getirdiği patlıcanları yer ve eski insan görüntüsüne dönüşür.
- İki arkadaş kaçıp evlerine dönünce zengin çocuğun anne ve babası, çocuklarını kurtaran fakir çocuğa mal varlıklarının yarısını verir.
- Fakir çocuk da zengin olur ve arkadaşıyla mutlu ve refah bir hayat sürer.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 48 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 11 önad, 29 belirteç ve 152 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak eylemler atın yaptığı eylemler olmayıp atı betimleyen tanımlamaların da bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 22’de ata dönüşen zengin çocuğun eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Ata Dönüşen Zengin Çocuğun Eylemleri
「あの餅を食っちゃあだめ」貧乏人の子は金持ちの子にそっと耳うちした。しかし、婆さんが、「さあさあ、おいしいぞお」とさいそくすると、金持ちの子は思わず手をのばしてパクッと食べた。「うまい」といって、もひとつ食べた。 二つめを食べ終わったとたん、身体をぶるぶるっとふるわせて、みるみる馬に変ってしまった。金持ちの子は、何か言おうとしても「ヒヒン、ヒヒン」と言うだけで人の言葉をしゃべることが出来ないのだと。 Türkçesi: Fakir çocuk “o <i>mochi</i>’yi yeme.” Diye zengin çocuğun kulağına fısıldadı. Ancak yaşlı kadın “Lezzetli” deyince zengin çocuk düşünmeden elini uzatıp büyük bir lokma aldı. “Lezzetli” diyerek bir lokma daha yedi. İki lokma yer yemez vücudu sarsılarak hızlı bir şekilde ata dönüştü. Zengin çocuk bir şeyler söylemeye çalışsa da sadece “Hihin” diye ses çıkardı.
馬になった友達は毎日田んぼへ曳だされてはたらかされておったと。 Türkçesi: Ata dönüşen arkadaşı her gün pirinç tarlasına götürülerek çalıştırılıyordu.

TABLO 22

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 22’ye göre ata dönüşen çocuğun verilen yiyeceği uyarılmasına rağmen yemesi ve yedikten sonra ata dönüştüğü görülmektedir. Zengin çocuğun bu eyleminden açgözlü olduğu anlaşılmaktadır. Ceza olarak ata dönüştüğü söylenebilir. Ayrıca ata dönüşen çocuğun pirinç tarlasında çalıştırıldığı görülmektedir. 12 Hayvan Takvimi’nde at yılında doğan insanların güçlü olduğu görülmektedir. Tarlada gücünden yararlanan atın bu özelliği 12 Hayvan Takvimi’ndeki güçlü olma özelliği ile örtüşmektedir.

3.7.2. Köstebek, At ve İnsan (*Maguro to Uma to Ningen*)

Masalın Konusu:

At ve köstebeğin hırsızlığını bilen insanın buna engel olmamasıdır.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları at, köstebek ve insandır.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanı tanrıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok eskiden bir ülkede kıtlık görülür ve yiyecek sıkıntısı çekilir.
- Bir gün at ve insan yolda karşılaşır yiyecek sıkıntısı hakkında konuşurken köstebek gelir.
- Köstebek, kendileri yiyecek sıkıntısı çekerken Tanrı'nın ambarının tahıl ile dolu olmasını Tanrı'nın cimriliği olarak görür.
- Köstebek ve at, Tanrı'nın ambarından tahıl çalmaya karar verir.
- Köstebek toprağı kazarak yerin altından ambara delik açar, tahılları çalar ve at da sırtına yükler. Birlikte çok uzaklara kaçarlar.
- Köstebek ve at karınları şişene kadar tahılları yer.
- Tanrı, köstebek, at ve insanı çalınan tahıllar için huzuruna çağırır.
- Tanrı, önce insanı yargılar. At ve köstebeğin kötülük yapacaklarını bilmesine rağmen onları durdurmadığı için sıkıntı çekmeden yiyecek elde edemeyeceğini tarlada ürün yetiştirerek yaşayacağını söyler. İnsana ekmesi için tahıl tohumu verir ve nasıl yetiştireceğini öğretir.
- Tanrı, ata dönerek, tahılları sırtına yükleyip taşıdığı için ömür boyu insanlar tarafından yük taşınması için kullanılacağını söyler.
- Son olarak köstebeğe dönen Tanrı, yeri kazarak ambara delik açtığı için aydınlık hayatta olmayıp yerin altında yaşayacağını emreder.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 44 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 18 önad, 13 belirteç ve 124 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 23’te atın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Atın Eylemleri
神様のところへ忍んで行って、モグラが地面に穴を掘ってお蔵の床下を破り、穀物を盗み出した。それを馬が背中に乗せて、急いで逃げた。
Türkçesi: Tanrının yerine gizlice gidip, köstebek yeri kazarak depoya girerek tahılları çaldı. Tahılları da atın sırtına yükledi ve kaçtılar.
次に馬に向って、「お前はかついで逃げたので、これから一生の間、人間に使われて荷を運べ」といいつけ
Türkçesi: Sonra ata dönerek “Sen kaçtığın için bundan böyle insanlar tarafından kullanılarak yük taşıyacaksın” dedi...

TABLO 23

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 23’e göre atın eylemlerinden köstebek ile işbirliği içinde hırsızlık yaptığı anlaşılmaktadır. Yaptığı suçtan dolayı ise Tanrı tarafından cezalandırılmaktadır. Cezası ise insanların yükünü taşımaktır. Atın yük taşıması özelliği sebebiyle güçlü olduğu anlaşılmaktadır.

12 Hayvan Takvimi’ne göre at yılında doğanların güçlü ve cesaretli olarak nitelendirildiği görülmektedir. Masalda hırsızın lanetlenmeyi göze alarak hırsızlık

yapması 12 Hayvan Takvimi'ne göre atın cesaretli olma özelliğiyle örtüşmektedir. Ayrıca yük taşımak için insanlığın hizmetine sunulması açısından da 12 Hayvan Takvimi'ne göre atın güçlü olma özelliğiyle de örtüşmektedir.

3.7.3. Ata Dönüşen Abla (*Uma ni Natta Ane*)

Masalın Konusu:

Gelen misafir rahibin su isteğini önemsemeyerek saygısız davranması sonucunda genç kızın ceza olarak ata dönüştürülmesidir.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları abla ve rahiptir.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanı ağabeydir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Bir evde bir kız ve erkek kardeş yaşamaktadır.
- Güzel bir gün erkek kardeş tarlada çalışmak için gider ve kız kardeş dokuma yaptığı sırada bir rahip gelir.
- Rahip, çok susadığı için kızıdan su ister.
- Kız, kaba şekilde rahibe kovadaki sudan içmesini söyler.
- Rahip suyu içip gider.
- Erkek kardeş eve döndüğünde, kız kardeşinin yüzünün ve kulaklarının uzayıp at görüntüsünü aldığını görür.
- Kız özür dilemek için rahibin peşinden koşar ama vücudu tamamıyla ata dönüşerek yaptığı kaba davranışın cezasını öder.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 29 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 6 önad, 16 belirteç ve 69 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 24’te atın eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Ata Dönüşen Kızın Eylemleri
「そごにある桶に水入っていたがら、そいで良がったら飲め」 Türkçesi: “Şuradaki kovada su var. İyisi mi oradan iç”
そごさ兄戻って来たば、なんと、姉、二つ耳立てで、首から上馬の顔なってだど。 Türkçesi: Ağabey eve döndüğünde ablasının iki kulağı çıkmış, boynundan aşağı kadar at şeklini almıştı.

TABLO 24

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 24’e göre abla kaba bir şekilde rahibe su içmesini söyler. Daha sonra ağabeyi ablasının kafasından başlayarak ata dönüştüğünü görür. Ata dönüşen ablanın rahibe kaba davranmasından sonra ata dönüştüğü görülmektedir. Kaba davranışının cezası olarak ata dönüştüğü söylenebilir.

12 Hayvan Takvimi’nde at yılında doğan insanların güçlü, cesaretli, pratik zekaya sahip olarak nitelendirilmektedir. Masaldaki at kahraman 12 Hayvan Takvimi’ndeki özelliklerle örtüşmediği görülmektedir.

3.7.4. Değerlendirme

- At Olan Abla (*Uma Ni Natta Ane*) masalında atın herhangi bir özelliği vurgulanmamaktadır.
- Üç masalda da cezalandırılma kavramı görülmektedir. “Yolcu At (*Tabibito Uma*)” masalında açgözlü çocuğun ata dönüştürülerek cezalandırılması, “Köstebek, At ve İnsan (*Maguro To Uma To Ningen*)” masalında atın hırsızlık yapması sebebiyle insanlığa hizmet ederek cezalandırılması ve son olarak At Olan Abla (*Uma Ni Natta Ane*) masalında kaba davranışı sebebiyle kızın ceza olarak ata dönüşmesidir.
- Kültürel bir imge olarak “Yolcu At (*Tabibito Uma*)” ve “Köstebek, At ve İnsan (*Maguro To Uma To Ningen*)” masallarında atın güçlü olma özelliği vurgulanmaktadır.
- Seçkisiz bir şekilde ele alınan masallarda atlara yüklenen güçlü ve cesaretli olma özellikleri açısından 12 Hayvan Takvimi’ne göre at yılında doğanların güçlü ve cesaretli olma özellikleri ile örtüşmekle birlikte, atın hırsızlık yapması açısından örtüşmemektedir.

3.8. Maymun

3.8.1. Maymunun Hakemliği (*Saru no Chūsai*)

Masalın Konusu:

Maymunun *nigiriyi*¹² tilki kardeşlere paylaştırmaya çalışmasıdır.

¹² Japon kültürüne ait pirinçten yapılmış bir yiyecek.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları maymun ve tilkidir.

Yardımcı Kahramanlar:

Yardımcı kahraman bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde Tilki *Tarō* ve Tilki *Jirō* adlarında iki kardeş vardır.
- Bir gün yolda giderken bambu kâğıdına sarılı içinde biri küçük diğeri büyük iki *nigiri* bulurlar.
- Tilki kardeşler, büyük pirinç topunu kimin yiyeceğine karar veremeyip tartışırlar.
- Tilki kardeşler tartışırken olay yerine bir maymun gelir.
- Maymun, biri büyük diğeri küçük pirinç toplarının aynı büyüklüğe getirildiğinde sorunun çözüleceğini söyler ve büyük toptan bir yudum ısıtırır.
- Tilki kardeşler, şaşırırken maymun, pirinç toplarının büyüklüğünü eşitlemek bahanesiyle biraz bir pirinç topundan biraz diğeri pirinç topundan ısıtırıp hepsini yer bitirir.
- Maymun, artık kavga sebebinin kalmadığını söyler. Bunun üzerine elleri boş kalan tilki kardeşler üzgün şekilde geri dönerler.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 31 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Table verilerine göre ise masalın, 25 önad, 27 belirteç ve 68 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu

nedenle aşağıdaki Tablo – 25’te masalın başkahramanı maymunun eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Maymunun Eylemleri
「まあまあ、まて、まて、事情はわかった。どうしたらいいか考えてやろう。うーん。それにしてもだ、実にたあいのないことで争っているなお前たちは。 おっ、そうじゃ。こうしよう。この二つの握り飯が、一つは大き過ぎ、ひとつは小さ過ぎるのがいかんわけだから、そうだろ」 「まあ、そう……かな」 「う……うん」 Türkçesi: “Pekala pekala durumu anladım. Nasıl yapsak iyi olur bir düşünelim. Aslında siz saçma bir şey için tartışıyorsunuz. Ah evet, gerçekten de öyle. Şöyle yapalım. Bu iki nigirinin biri çok büyük biri de çok küçük olduğu için sanırım.” “Hımmm, evet öyle.” “Eee, evet”
「と、言うことは、二つが同じぐらいの大きさにすればいいわけだ。そうだな」 Türkçesi: “Demek istediğim şey, ikisini de aynı büyüklüğe getirirsek sorun çözülür. Hımmm.” 「まあ、そう……かな」 「う……うん」 Türkçesi: “Hımmm, evet öyle.” “Eee, evet”
「そんなら、こっちをこうして」猿は、大きい方の握り飯を一口食べ、もう一口食べた。「ありゃ、こんどは、こっちが少っと大きいかな」 小さい方の握り飯を一口食べ、「あ、やっぱり、こっちの方が大きい」と言うて、また戻って一口食べた。 Türkçesi: “O zaman, bunu böyle yapalım” Maymun büyük olan <i>nigiriden</i> bir ısırık aldı, bir ısırık daha aldı. “Aaa, bu sefer de bu küçüldü.” Küçük olan <i>nigiriden</i> bir ısırık aldı ve “ A, bu da büyük” dedi ve bir ısırık aldı.
猿は両手に持った握り飯を、かわるがわるに食べて、食べて、食べて、とうとうみんな食べてしまった。「ありゃ、すまん。でもまあなんだ、これで喧嘩の種ものうなった。」 Türkçesi: Maymun, ikisinin <i>nigirisini</i> sırayla yiye yiye sonunda hepsini yiyiverdi. ”A a, özür dilerim. Böylece tartışma sebebi kalmadı.”

TABLO 25

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 25'e göre maymunun sorunu çözmeye çalıştığı görülmektedir. Maymunun, tilkilerin paylaşamadığı yiyeceği aynı büyüklüğe getirerek paylaşmaya çalışırken yiyeceğin hepsini yediği görülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde maymun yılında doğanların pratik, keskin zekaya sahip, yardımsever ve güvenilir olarak nitelendirildiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masalda maymunun *nigirileri* aynı büyüklüğe getirme fikri pratik ve keskin zekaya sahip olma özelliği ile örtüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca yardımsever olma özelliği olduğu da söylenebilir. Yardımcı olmaya çalışan maymunun yiyeceğin hepsini yiyip bitirivermesi açısından 12 Hayvan Takvimi'ndeki güvenilir olma özelliği açısından örtüşmediği anlaşılmaktadır.

3.8.2. Maymunun Hayaleti (*Saru no Futtachi*)

Masalın Konusu:

Oduncunun büyük bir maymunu öldürerek köylüleri kurtarmasıdır.

Masalda Başkahramanlar:

Masalda başkahramanlar oduncu ve maymundur.

Masalda Yardımcı Kahramanlar:

Masalda yardımcı kahramanlar köylülerdir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde güçlü bir oduncu vardır.
- Ormanın içinde yirmi, otuz insanın ellerini birleştirerek ölçebilecekleri kadar büyük bir ağaç vardır.

- Bir gün oduncu, ağacın gövdesindeki delikten girip elinde meşale tutarak derinliklere ilerler.
- Ağacın gövdesi düzlüklere kadar uzanır ve oduncu tarlaları da geçip büyük bir kapıya ulaşır.
- Oduncu, büyük bir kapıdan geçer ve malikânenin bahçesinde ağlayan pek çok insan görür.
- İnsanlar, oduncuya evin tek kızını Yaşam Tanrısı'na kurban edecekleri için ağladıklarını söyler.
- Ev sahibi oduncunun yukardan geldiğini duyup iyi misafir edemedikleri için özür diler ve köylerini koruması için her yıl bir kızı Yaşam Tanrısı'na kurban verdiklerini, bugün de kendi kızını kurban vermek zorunda olduğunu söyler.
- Oduncu, bu Tanrı'nın görüntüsünü merak edip görmek ister.
- Köylüler, et ve balık dolu tabutun içine oduncuyu koyar ve sessizce dağın eteğindeki tapınağa bırakırlar.
- Gece yarısı olduğunda, balıkların kokusu yayılırken bir şey ormandaki bir ağacın dalını elinde sallayarak yaklaşır. Oduncu tabutun aralığından baktığında, sanki tüm bedeni hasırdan bir yağmurluk giymiş gibi tüyleri diken diken olmuş kocaman bir maymunun hayaleti ile karşılaşır. Hayalet derken, aslında tüylü şeyin yaşlanınca tanrısal güçlere sahip olmuş halidir.
- Hayalet, oflaya puflaya kötü kokular yayarak tabutun başına gelir ve etrafta kimsenin olmadığına emin olduktan sonra tabutun kapağını açar.
- Tam o sırada birdenbire tabutun içinden fırlayan oduncu maymunun başını balta ile ikiye ayırarak öldürür.
- Ertesi sabah, korka korka tapınağa gelen köylüler, koca yaşlı maymunun başının ortadan ikiye ayrılarak öldüğünü görünce, "Biz, maymun kılıklı bir piliğe mi kızlarımızızı kaptırdık" diyerek büyük üzüntü duyarlar.

- Köylüler, “bizi sen kurtardın. Sen, gerçek bir Tanrısın. Bu ülkenin kurtarıcısı olan Tanrı.” diyerek oduncuyu malikaneye götürürler. Oduncu malikanenin biricik kızı ile evlenip 7 gün 7 gece kutlama yapılır.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 51 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 16 önad, 17 belirteç ve 174 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, sıfat ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak eylemler maymunun yaptığı eylemler olmayıp maymunu betimleyen tanımlamaların da bulunmadığı görülmektedir.

Masalın Çözümlemesi:

Maymunun Eylemleri
総身に蓑をまとったように毛を逆立てた、大きな猿の経立・・・ Türkçesi: sanki tüm bedeni hasırdan bir yağmurluk giymiş gibi tüyleri diken diken olmuş kocaman bir maymunun hayaleti...
経立というのは、ケモノが年老いて霊力を持つようになったものをいうのだが、それがフッ、フッと臭い息を吐きながら近づいて来て、棺桶の前で止まった。 Türkçesi: Hayalet derken, aslında tüylü şeyin yaşlanınca tanrısal güçlere sahip olmuş halidir. Hayalet, oflaya puflaya kötü kokular yayarak tabutun başında durur.
経立は、あたりに誰もいないのを確かめてから、棺桶のふたを開けてのぞきこんだ。 Türkçesi: Hayalet, etrafta kimsenin olmadığına emin olduktan sonra tabutun kapağını açar.

TABLO 26

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 26'ya göre, maymunun, yaşlandığında tanrısal güçlere sahip olduğuna inanılmaktadır. Bu sebeple maymunun yaşlandıkça tanrısal bir boyut kazandığı düşünülmektedir. Ayrıca, masalda maymunun, etrafta kimsenin olmadığına emin olunca tabutun kapağını açması onun aslında zeki olduğuna da işaret etmektedir. Bu durum, maymunun pratik ve keskin zekâyâ sahip oluşunun göstergesidir. Dolayısıyla maymunun bu eylemlerinden masalda maymuna zeki rolü yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda köpek imgesinin; zeki gibi olumlu bir değer taşıdığı düşünülmektedir. Diğer taraftan, maymunun hasırdan bir yağmurluk giymiş gibi tüyleri diken diken olması ve kötü kokular yayması, maymuna yüklenen olumsuz değerlerdir.

12 Hayvan Takvimi'nde maymun yılında doğanların pratik ve keskin zekâyâ sahip bireyler olarak betimlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda zeki olarak vurgulanan maymunun 12 Hayvan Takvimi'nde nitelendirilen özellikler ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.8.3. Maymunun Minnet Borcunu Ödemesi (*Saru no Ongaeshi*)

Masalın Konusu:

Yaşlı adam ve maymunun yardımlaşmasıdır.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları oduncu ve maymundur.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanları yaşlı adamın eşi ve maymunun annesidir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde dürüst bir yaşlı adam ve eşi vardır.

- Yaşlı adam yakacak odun toplarken küçük bir maymun ağaç dalından atlar ve adama yardım eder.
- Odunları bir araya toplayarak yardım eden küçük maymun sayesinde yaşlı adamın işleri hızlanır.
- Öğle zamanı gelince yaşlı adam *nigirimeshi* çıkarıp küçük maymuna verir. Küçük maymun mutlu şekilde yer ve verilen suyu da içer.
- Küçük maymun sayesinde işleri erken biten yaşlı adam daha erken eve dönerken, küçük maymun annesinin hasta olduğunu söyler.
- Yaşlı adam, hasta anne maymun için ilaç ve temiz su verir.
- Ertesi gün, yaşlı adam geldiğinde ağacın dalından atlayan küçük maymun, anne maymun ve diğer yavru maymunlar gelip teşekkür için meyveler, maymun içkisi (Jp. *Saruzake*) ve bir kutu pirinç tohumu hediye ederler.
- Yaşlı adam, pirinç tohumlarını eker ve bol hasat alır. Maymunun sayesinde eşi ile birlikte ömür boyu rahat yaşar.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 48 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 13 önad, 18 belirteç ve 128 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle eylemsel özellikler göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır. Masal metninin çözümleme tablosu arka sayfada sunulmuştur:

Masalın Çözümlemesi:

Maymunun Eylemleri
あるとき、爺さんが山で柴刈りをしていたら、仔猿が一匹、木から下りてきて、爺さの手伝いをしてくれた。 Türkçesi: Bir gün yaşlı adam dağda kuru dalları toplarken, küçük bir maymun ağaçtan inip yaşlı adama yardım etti.
仔猿は爺さんの前でチョココンと座って待つふうだ。爺さんが握り飯をひとつ差しのべると、仔猿は嬉しそうに受けとって食うた。 Türkçesi: Küçük maymun yaşlı adamın önünde birazcık oturup bekledi. Yaşlı adam bir tane <i>nigirimeshi</i> verince, küçük maymun sevindi ve alıp yedi.
「さて、お昼も食うたし、お前のおかげで今日は早う帰れるわい。ありがとうなあ」といって、柴を束ねたら、仔猿がその柴の上に跳び乗って、爺さんの目をじいっと見つめてきた。「ん、どうかしたか」と、爺さんが聞いたら、仔猿は、 「あのな、あの、おらのおっ母さんが、腹が痛いって、寝とる」というた。 Türkçesi: “Pekala, öğle yemeğini de yedik, sayende bugün erken döneceğim. Teşekkür ederim” dedi yaşlı adam. Çalı çırpıyı toplarken, küçük maymun çalılarının üstüne zıpladı ve yaşlı adamın gözlerine hareketsizce baktı. Yaşlı adam “Ne oldu?” diye sorunca küçük maymun, “Hımmm, şey, annemin karnı ağrıyor ve uyuyor.” dedi.
仔猿は爺さんから腹薬をもらうと、山の奥へ姿を消した。それから何日かたったある日、爺さんが柴刈りに山へ行くと、仔猿が木から下りてきた。 Türkçesi: Küçük maymun yaşlı adamdan ilacı alıp dağın arkasından gözden kayboldu. Bundan bir gün sonra yaşlı adam çalı çırpı toplamaya dağa gittiğinde küçük maymun ağaçtan indi.
「はい、爺さ、この間は本当にありがとう。おかげでおっ母さんの腹痛はケソケソッと治った。おっ母さんがお礼をしたいので来てもらえ、っていうので、おれ、毎日ここで待っていた」 Türkçesi: “Evet, son zamanlarda yaptıkların için gerçekten teşekkür ederim. Sayenizde annemin karın ağrısı hemencecik iyileşti. Annem size teşekkür etmek için beni gönderdi. Ben de her gün burada bekledim.”
仔猿とおっ母さんは、爺さに木の実や猿酒をふるまったと。 Türkçesi: Küçük maymun ve annesi yaşlı adama kuruyemiş ve içki verdiler.

日暮れ頃になって爺さが帰ろうとすると、仔猿が、洞の奥から一升枡をひとつ持って来た。 Türkçesi: Güneş batmaya başladığında yaşlı adam dönecekken, küçük maymun mağaranın içinden bir kutu getirdi.
Maymunun Annesinin Eylemleri
「はい、爺さ、この間は本当にありがとう。おかげでおっ母さんの腹痛はケソケソッと治った。おっ母さんがお礼をしたいので来てもらえ、っていうので、おれ、毎日ここで待っていた」 Türkçesi: “Evet, son zamanlarda yaptıkların için gerçekten teşekkür ederim. Sayenizde annemin karın ağrısı hemencecik iyileşti. Annem size teşekkür etmek için beni gönderdi. Ben de her gün burada bekledim.”
仔猿のおっ母さんが出て来て、喜んで爺さを迎えた。 Türkçesi: Küçük maymun ve annesi dışarı çıktılar ve sevinç içinde yaşlı adamı karşıladılar.
「爺さ、この間は薬を下さり、ありがとうございました。あの薬のおかげで、こんなに元気になりました」 Türkçesi: “Son zamanlarda ilaç verdiniz, teşekkür ederim. O ilaç sayesinde iyileştim.”

TABLO 27

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 27’ye göre küçük maymunun eylemleri göz önünde bulundurulduğunda; küçük maymunun yaşlı adama yardım etmesi yardımsever olduğunu göstermektedir. Ayrıca yaşlı adam çalıları toplarken çalılara zıplaması eylemi ile küçük maymunun hareketli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Annesinin küçük maymunu teşekkür etmesi için gönderip, küçük maymunun yaşlı adamın gelmesini beklemesi ise güvenilir olduğunu göstermektedir. Anne maymun da teşekkür için küçük maymunu göndermesi eyleminden nazik olduğu ve yaşlı adama yiyecek vermesi eyleminden yardımsever olduğu görülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde maymun yılında doğanların hareketli, yardımsever, güvenilir olarak nitelendirildiği görülmektedir. Yaşlı adama yardım eden küçük maymun ve anne maymunun yardımsever olmaları 12 Hayvan Takvimi’ndeki yardımsever olma özelliği ile örtüşmektedir. Küçük maymunun annesinin sözünden çıkmayıp yaşlı adama teşekkür etmek için beklemesi 12 Hayvanlı Takvimi’ndeki güvenilir olma özelliği açısından örtüşmektedir.

3.8.4. Değerlendirme

- Kültürel imge olarak masallarda maymunun pratik zekaya sahip, yardımsever ve güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.
- Seçkisiz(*random*) bir şekilde ele alınan masallarda maymuna yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi’ne göre maymun yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- Maymunun yardımsever olması seçilen iki masalda da örtüşen özelliklerden bir tanesidir. Ancak “Maymunun Hayaleti (*Saru no Futtachi*)” adlı masalda, maymun imgesinin zeki olması ile birlikte masalda gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle kötü bir karakter olarak yansıtıldığı görülmektedir.
- Ele alınan masallardaki maymun imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi’ndeki maymun karakterinin pratik, keskin zekâya sahip ve yardımsever oluşu bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmektedir. Ancak “Maymunun Hayaleti (*Saru no Futtachi*)” adlı masalda da görüldüğü üzere, maymun imgesi her zaman yardımsever biçiminde betimlenmediği dikkat çekmektedir.

3.9. Horoz/Tavuk

3.9.1. Tilki ve Tavuk (*Kitsune To Niwatori*)

Masalın Konusu:

Anne tilkinin çocuklarının yemesi için horozun kızını yakalaması ile başlarına gelenlerdir.

Başkahramanlar:

Anne tilki ve horozun kızıdır.

Yardımcı Kahramanlar:

Yavru tilkilerdir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Bir yerde boş gezen anne tilki ve üç yavrusu vardır.
- Açlıktan yakınan çocukları zorladığı için büyük bir torba alıp yiyecek aramaya çıkar.
- Dağın eteklerine indiğinde dikiş dikmeye giden horozun kızıyla karşılaşır.
- Anne tilki, horozun kızının peşine düşer. Horozun kızı ağacın üzerine kadar kaçmasına rağmen ağacın etrafında koşturup anne tilkiye bakınca sersemleyip başı döner ve anne tilki onun ağaçtan düşmesini yakalayıp torbaya koyar.
- Anne tilki dağın içlerindeki evine dönerken her zamanki gibi tembellik alışkanlığı olan uyuşukluk bastırır ve derin uykuya dalar.
- Tilki uyurken horoz kızı, dikiş aleti makas ile delik açıp poşetten gizlice kaçır.
- Horoz kızı, kendi yerine poşetin içine büyük bir taş koyar ve poşette kestiği yeri dikip hızlıca kaçırverir.
- Çok geçmeden tilki uyanır, içinde taş olan poşeti omzuna alarak evine döner.
- Anne tilki, çocuklarının yemeği için büyük bir kazanda su kaynatır. Poşetin içindekini kazana atar. Yüksekten atılan taş kazana girince kazandaki sıcak su tilkilerin üzerine gelir, onları haşlar.
- Tilkilerin ağzının etrafı yandığı için şimdi bile kapkaradır.

- Horozun kızı ise, çok zor durumda bile soğukkanlı davrandığı için Tanrı'dan ibik olarak ödüllendirilir. Bu nedenle horozun başında hala güzel bir ibik bulunmaktadır.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 22 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell'de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 4 önad, 4 belirteç ve 58 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 28'de masalın başkahramanı horozun kızının eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Horozun Kızının Eylemleri
母狐に追いかけられた鶏の娘は必死で木の上まで逃げましたが、母狐は木の周りをぐるぐる走り回り、それを見ていた鶏は目を回してしまいました。 Türkçesi: Anne tilki tarafından kovalanan horozun kızı telaş içinde ağaca çıkar, ancak ağacın etrafında koşturup anne tilkiye bakınca sersemleyip başı döner.
寝ている間、鶏の娘さんは裁縫道具からハサミを取り出し、こっそり袋から脱出しました。 Türkçesi: (Tilki) uyurken horoz kızı, dikiş aleti makas ile delik açıp poşetten gizlice çıkar.
そして代わりに大きな石を袋に詰めて、切り裂いたところを縫い合わせて、急いで逃げ出しました。 Türkçesi: Horoz kızı, kendi yerine poşetin içine büyük bir taş koyar ve poşette kestiği yeri dikip hızlıca kaçıverir.

さて鶏の娘はというと、危険なときにも落ち着いて行動したことを神様からご褒美としてトサカをもらいました。

Türkçesi:

Horozun kızı ise, çok zor durumda bile soğukkanlı davrandığı için Tanrı'dan ibik alarak ödüllendirilir.

TABLO 28

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 28'e göre, horozun kızının anne tilki tarafından kovalandığını görünce, var gücüyle ağaca tırmandığı görülmektedir. Ayrıca horozun kızı anne tilki, tarafından yakalansa dahi o uyurken bir yolunu bulup, diğer bir deyişle sahip olduğu dikiş aletlerini kullanarak konulduğu poşetten çıkmanın bir yolunu bulur. Dolayısıyla horozun kızının bu eylemlerinden masalda horozun kızına zeki ve yetenekli rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Yine, horozun kızı keserek çıktığı poşete büyük bir taş koyarak yine zeki rolünü üstlenmektedir. Bu bağlamda bu masalda horoz ya da masalda yer aldığı şekliyle tavuk imgesinin; zeki, akıllı ve yetenekli gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde horoz yılında doğanların zeki olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte, sabit olmayan yapısı nedeniyle, tek bir şey üzerinde yoğunlaşmakta iyi olmaması ve bu nedenle defalarca başarısızlık yaşaması üzerinde de durulmaktadır. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda akıllı ve zeki olarak vurgulanan horozun 12 Hayvan Takvimi'nde nitelendirilen akıllı olma özelliği ile örtüştüğü düşünülmektedir. Diğer taraftan, horozun kızının anne tilkinin ağacın etrafında dönüp durmasını izlemesi sonucunda bayılması, 12 Hayvanlı Takvim'de betimlenen özelliğinden farklı olarak, aslında horozun kızının tek bir eyleme odaklanabildiği görülmektedir. Ancak, tek bir eyleme odaklanmasına rağmen ağaçtan düşüp anne tilkiye yakalanması nedeniyle başarısız olma konusunda 12 Hayvanlı Takvim'de belirtilen özelliği ile örtüşmektedir.

3.9.2. Horozun Mesajı (*Niwatori no Otsuge*)

Masalın Konusu:

Horozun, sahibini korumaya çalışmasıdır.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanları horoz ve Sadasō'dur.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı karakteri Torakichi'dir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden çok sayıda horoz ve civciv besleyen Sadasō adında biri vardır.
- Bir gece yarısı birden horozların ötme sesi duyulur ve Sadasō garip bir şey olduğunu anlayıp horozların yanına gider ama bir şey göremez.
- Geceleri öten horozun kötü bir şeye işaret olduğuna inanıldığı için Sadasō, horozunu hasır bir çantaya koyup nehre bırakır.
- Nehre bırakılan horoz, nehrin yakınında yaşayan Torakichi adındaki birinin rüyasına girer.
- Horoz, rüyada Torakichi'ye atalarının lanetine uğramaktan evini kurtarması için sahibiyile konuşmasını söyler. Kendisinin de nehirde zor durumda kalıp kurtarılmayı beklediğini ekler.
- Torakichi, hemen nehre gider ve rüyasındaki horozu, nehrin içinde hasır çantada başı çıkmış şekilde bulur.
- Torakichi, horozu nehirden kurtarıp, sahibine götürür ve durumu anlatır.
- Hep birlikte, bir farenin horoz kulübesine taşıdığı atalarının tabletini arayıp bulurlar.

- Torakichi, horozundan af diler ve atalarının lanetinden kurtardığı için o günden sonra horozunu önemser.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 48 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 6 önad, 13 belirteç ve 111 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 29’da masalın başkahramanı horozun kızının eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Horozun Eylemleri
真夜中に一羽のニワトリが天井を見上げながらため息をつく、突然たたましく鳴き出したのです。 Türkçesi: Bir gece yarısı, horozlardan biri başını yukarı kaldırarak yüksek sesle ötmeye başlar.
その夢とは、誰かが虎吉さんの家の戸口を叩くので、「誰かな?」と、出てみると、そこには一羽のニワトリがいて、虎吉さんにこんな事を言ったのです。「わたしは、土手町(どてちょう)に住む貞蔵という者のニワトリです。主人の家では、先祖の位牌(いはい)がニワトリ小屋の上に転がっています。このままにしていたら、先祖の罰があたって家は滅びてしまいます。どうか早くわたしを連れて行って、主人にその事を伝えて下さい。わたしは今、川の中にいます。わら袋に入れられているので、どうする事も出来ません。どうか、手を貸して下さい。お願いします」ニワトリはそう言うと、空高く飛んでいきました。 Türkçesi: Rüyada, birileri Torakichi’nin evinin kapısını çalar. Torakichi, kim acaba diye kapıyı açıp baktığında bir horoz görür. Horoz, Torakichi’ye şöyle der: “ Ben, Dotechō’da yaşayan Sadasō diye birinin horozuyum. Sahibimin evinde, merhum atasının isimliği kümesin üstüne yuvarlanmış. Eğer o isimlik orada kalırsa, atası tarafından cezalandırılarak evi yıkılacak. Lütfen beni oraya götür ve sahibime bunları anlatın. Ben şu an

nehirdeyim. Bir çuvala konulduğum için hiçbir şey yapamıyorum. Lütfen yardım edin. Lütfen.” Horoz, böyle diyerek göğe doğru uçup gider.

TABLO 29

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 29’a göre, horozun bir gece yarısı başını yukarı kaldırdığında kümesin tavanında sahibinin atasının isimliğini görür ve bunun kötüye işaret olduğunu fark ederek ev sahibini uyarma amacıyla yüksek sesle ötmeye başlar. Horozun bu eylemiyle masalda kendisine sezgileri güçlü ve akıllı nitelikleri yüklendiği görülmektedir. Ayrıca, horozun ev sahibi tarafından nehire bırakılmasına rağmen yakınındaki köyde yaşayan Torakichi’nin rüyasına girerek ev sahibinin başına bir şey gelmesini önlemek için kendisini kurtarmasını istemesi de horozun akıllı ve zeki olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla horozun bu eylemlerinden masalda horoza zeki ve sezgileri güçlü rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Ayrıca, horozun masalın başında yüksek sesle ve sonunda da neşeyle ötüşü horozun gösterişli bir özelliğe sahip olduğuna işaret etmektedir. Bu bağlamda bu masalda horoz imgesinin; zeki, akıllı, sezgileri güçlü ve gösterişli gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde horoz yılında doğanların zeki, sezgileri güçlü olarak nitelendirilerek gösterişli bir yaşamdan hoşlandıkları belirtilmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda akıllı ve zeki olarak betimlenmekle birlikte güçlü sesi ile gösterişli olarak vurgulanan horozun 12 Hayvan Takvimi’nde nitelendirilen özellikleri ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.9.3. Horozun Yellenmesi (*Niwatori Onara*)

Masalın Konusu:

Horoza yakalamak isteyen tilkinin çabası ve horozun buna verdiği karşılıktır.

Başkahramanlar:

Tilki ve horoz

Yardımcı Kahramanlar:

Bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden evin birinde bir horoz vardır.
- Horoz bahçedeki ağacın dalında öterken, ağacın altına bir tilki yaklaşır.
- Tilki, horozun çok güzel sesi olduğunu biraz daha aşağı inerse daha iyi dinleyebileceğini söyler.
- Tilkinin sözleri ile horoz daha aşağı bir dala iner.
- Tilki, aşağı indiğinde horozun sesinin daha da güzel duyulduğunu biraz daha aşağı inerse daha da güzel duyulacağını söyler.
- Horoz, sesinin beğenilmesinin verdiği mutluluk ile tilkinin başının üzerindeki dala kadar iner.
- Tilki, birden bire atlayıp horozu yakalayır.
- Tilki, horozu yemek için ağzını açar. Tam bu sırada horoz, tilkiye evden bir iğne çaldığını bunu da kuyruğundaki tüylerin arasına koyduğunu eğer kendisini yerse iğnenin ona saplanacağını söyler.
- Tilki, horozun kuyruğuna sakladığını söylediği iğneyi ararken horozun birdenbire osurmasıyla horozu elinden geçirir.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 20 tümceden oluştuğu görülmektedir.

Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 4 önad, 11 belirteç ve 48

eylemiden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 30’da masalın başkahramanı horozun kızının eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Horozun Eylemleri
「ニワトリさん、とてもいい声ですね。でも、もっと下で鳴けば、もっといい声が出ますよ」キツネの言葉に、ニワトリは下の枝に飛び移って鳴きました。 Türkçesi: “Horoz Bey, çok güzel bir sesiniz var. Fakat biraz daha aşağıdan öterseniz sesiniz çok daha güzel çıkar.” Tilkinin bu sözlerine karşılık horoz aşağıdaki dala iner.
するとキツネは、「ニワトリさん、前よりもずいぶんいい声になりました。でも、もう一つ下がらないと」ニワトリは喜んで、もう一つ下の枝にとまって鳴きました。 Türkçesi: Bunun üzerine tilki, “Horoz Bey, sesiniz öncekine göre oldukça güzelleşti. Fakat bir dal daha aşağı inerseniz...” der. Horoz sevinerek bir dal daha aşağı inip ötmeye başlar.
「まっ、待ってください、キツネさん。実は、おらの家でも今夜おらを食うと言っていたから、おら、闘う武器として針を一本盗んでおいたんだ。尻尾のところに隠してあるから、おらを食うんだったらその針を抜いてからの方がいいよ。」 Türkçesi: “A! Tilki Bey, bekle lütfen. Aslında evde de bu akşam beni yiyeceklerini söylüyorlardı, bu yüzden ben de savaş silahı olarak bir tane iğne çaldım. Kuyruğumun oraya sakladım, eğer beni yemek istiyorsan o iğneyi çıkarırsan iyi olur.”
するとニワトリはキツネの顔めがけて、「ブッ！」と、おならを浴びせました。 Türkçesi: Bunun üzerine horoz tilkinin yüzüne doğru “zort!” diye osurur.
「わあっ〜！」キツネがビクリして手をはなしたすきに、ニワトリは木の上に逃げてしまいました。 Türkçesi: “Aaah!” Tilki afallayıp ellerini bırakınca horoz da ağacın üstüne kaçiverir.

TABLO 30

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 30'a göre, masalda iki yerde horozun sesinin tilki tarafından övülmesi onun gösterişli olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, tilkinin tuzağına düşen horozun bir yalan uydurarak tilkinin elinden kurtulması onun zeki ve kılılı olduğuna işaret eder. Bu bağlamda, yukarıdaki masalda horoz karakterine akıllı, zeki ve gösterişli rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. sını istemesi de horozun akıllı ve zeki olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu masalda horoz imgesinin; zeki, akıllı ve gösterişli gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde horoz yılında doğanların zeki, akıllı bir yönü oldukları ve gösterişli bir yaşamdan hoşlandıkları belirtilmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, horozun masalda akıllı ve zeki olarak betimlenmesinin yanı sıra, güzel sesi ile gösterişli olarak vurgulanarak 12 Hayvan Takvimi'nde nitelendirilen özellikleri ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.9.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masallarda horozun akıllı, zeki ve zor bir durum karşısında pratik zekaya sahip olduğu anlaşılmaktadır.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masallarda horoza yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre horoz yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- Horozun akıllı ve zeki olması seçilen üç masalda da örtüşen özelliklerdendir.
- “Tilki ve Tavuk (*Kitsune To Niwatori*)” adlı masalda horoz imgesinin akıllı olmasının yanı sıra içindeki zor durumdan pratik zekası ve yeteneği ile kurtulması, onun zeki ve yetenekli olduğunu da göstermektedir. “Horozun Mesajı (*Niwatori no Otsuge*)” adlı masalda ise horozun akıllı olması ile birlikte sezgileri güçlü

olduğu da anlaşılmaktadır. “Horozun Osuruğu (*Niwatori Onara*)” adlı masalda diğer iki masaldaki özelliği ile birlikte kurnaz olması da gözlemlenmiştir. Ayrıca “Horozun Mesajı (*Niwatori no Otsuge*)” ile “Horozun Osuruğu (*Niwatori Onara*)” adlı masallarda horozun güçlü ve sağlıklı ötüşü onun gösterişli bir özellikte olduğuna dikkat çekmektedir.

- Ele alınan masallardaki horoz imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi’ndeki horoz karakterinin akıllı, zeki ve gösterişli olması bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmektedir.

3.10. Köpek

3.10.1. Köpeklerin Üşümeme Nedeni (*Inu ga Samuraganai Riyū*)

Masalın Konusu:

Ateşi olan köye giden kız ve köpeğinin ateş almaya çalışmasıdır.

Başkahramanlar:

Kız ve köpektir.

Yardımcı Kahramanlar:

Kızın yaşlı anne ve babası, ateşi olan köylüler ve ateşi bekleyen erkeklerdir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden ateşi olmayan bir köy ve bu köyün güneyinde ateşi olan bir köy vardır.
- Ateşi olan köylüler, her gün ateşin sönmemesi için uğraşır, diğer köylülerden biri, ateşlerini almaya gelenleri yakalayıp öldürürler.
- Ateş olmayan köyde, yaşlı anne ve babasına sıcak yemek yedirmek isteyen bir kız vardır.

- Bu kız, bir gün köpeğini de yanına alarak ateş olan köye gider.
- Bir kayanın arkasına gizlenir ve ateşi bekleyen bir köylü acıkıp evine döndüğü sırada bir ağaç dalını ateş ile tutuşturur.
- Ateşi bekleyen köylü, kızın ateşi çaldığını fark eder ve peşine düşer.
- Kız yaklaşan köylüye yakalanmadan ateşi tutuşturduğu dalı, köpeğin ağzına verip anne ve babasına götürmesini söyler.
- Köpek, kızın hemen kaçması için boynunu sallar ve kızın peşindeki köylülerin yönüne doğru koşar. Kendini kızın hayatını kurtarmak için feda eder.
- Kız ateşten geriye kalan dal parçasını alıp köpeğe teşekkür ederek köyüne doğru koşar.
- Peşlerine düşen köylüler, ağzında yanan dalı tutan köpek ile karşılaşp ateşi çaldığı için onu öldüresiye döverler.
- Kız, ateşi alıp dağ yolundan köyüne ulaşır ve ateşsiz köy artık ateşe kavuşur.
- Ertesi gün, kız dağ yoluna geri döndüğünde öldürölüp soğuktan donmuş köpeğini görür.
- Kız, ölen köpeğini kucaklar ve ona mezar yapar.
- Köpeğinin sayesinde köyünde ateş olan bir hayat başladığı için ellerini açarak Tanrı'dan köpeğini cennete almasını ve bütün köpeklerin hiç üşümemesini sağlamasını rica eder.
- Kızın ricası Tanrı'ya ulaşır, köpeği cennete alınır ve o zamandan sonra yeryüzündeki tüm köpekler ne kadar soğuk olursa olsun üşümezler.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 43 tümceden oluştuğı görölmektedir. Excell'de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 10 önad, 11 belirteç ve 117 eylemden oluştuğı belirlenmiştir. Masaldaki önad, belirteç ve eylem sayıları göz önünde

bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo –31’de masalın başkahramanı köpeğin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Köpeğin Eylemleri
その時、一緒に走っていた犬が娘の顔を見て、火のついた枝をくわえさせろと口を開けました。 Türkçesi: O sırada birlikte geldiği köpek, kızın yüzüne bakıp ateşle tutuşturduğu dalı ağzına koyması için ağzını açar.
でも犬は娘に早く逃げろと首をふり、そのまま追っ手の方へ走っていきました。 Türkçesi: Ancak köpek, kızın çabucak kaçması için geri dönüp, kendilerini kovalayan kişilere doğru koşmaya başlar.
犬は娘を助けるために、自分がぎせいとなったのです。 Türkçesi: Köpek, kızını kurtarmak için kendisini feda etmiştir.

TABLO 31

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 31’e göre, köpeğin, kızın tutuşturduğu dalı koyması için ağzını açması, bir amaç için-masalda köylerine ateş götürmek için-çıktıkları yolda kızın yanında yer alması onun itaatkar ve işbirlikçi olduğunu göstermektedir. Ayrıca köpeğin kızın yakalanmaması için kendilerini kovalayan kişilere doğru koşması ve kendini feda etmesi horozun itaatkar ve sadık oluşuna işaret etmektedir. Dolayısıyla köpeğin bu eylemlerinden masalda köpeğe itaatkar ve sadık rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda köpek imgesinin; itaatkar ve sadık gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde köpek yılında doğanların itaatkar, ciddi ve asla insanlara ihanet etmemesi ile betimlendiği görülmektedir. Bununla birlikte, değerli şeyler üretebilmesi yönüyle de ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda itaatkar, sadık olarak vurgulanan köpeğin 12 Hayvan Takvimi’nde nitelendirilen özellikler ile örtüştüğü düşünülmektedir. Diğer taraftan, köpeğin kızın hayatını kurtarmak için kendilerini kovalayanlara doğru koşması da onun zekasını ve değerli bir şey üretebildiğinin bir göstergesidir.

3.10.2. Köpek ve Kurt (*Inu to Ōkami*)

Masalın Konusu:

Sahibi tarafından işe yaramaz görülen yaşlı ev köpeğinin içindeki zor durumdan kurtulmak için kurda danışmasıdır.

Başkahramanlar:

Köpek ve kurttur.

Yardımcı Kahramanlar:

Ev sahibi, ev sahibinin bebeği, horoz, kedi, şeytandır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir dağ evinde yaşlı bir ev köpeği vardır.
- Bir gün bu yaşlı köpek, ön bahçede uzanırken artık işe yaramadığı için sahibi tarafından derisinin yüzüleceğini duyar.
- Yaşlı köpek, bu durumu danışmak için dağdaki kurda gider.
- Kurt, köpeğe sahibini ısırmasını söyler.
- Yaşlı köpek sahibini ısırmayı kesinlikle reddeder ve kurda başka çözüm yolu sorar.

- Bunun üzerine kurt, yaşlı köpeğin sahibinin her gün bebeğini sepete koyup tarlaya gittiğini söyler. Çözüm yolu olarak da ertesi gün bebeği kaçırıp çimenlerin içine saklayacağını oradan da köpeğin bebeği kurttan kurtarıp almış gibi sahibine geri götürmesini planlar.
- Ertesi gün ev sahibi bebeğini sepete koyup tarlanın kenarına bırakarak çalışır.
- Kurt gelip bebeği kapıp gözden kaybolur ve söz verdiği gibi çimenlerin içine saklar. Kurdun peşinden koşan köpek, kurdun bıraktığı bebeği alıp sahibine getirdiğinde işe yarar görüldüğü için yeniden evine kavuşur.
- Bir süre geçtikten sonra kurt, köpeğe yaptığı iyiliğin karşılığında evin en büyük horozunu ister.
- Köpek, kurdun horoz isteğini kesinlikle reddeder.
- Kurt isteğinin yerine getirilmeyişine sinirlenerek köpeğin ertesi gün dağa gelmesini söyler.
- Köpek, kurdun yarın kendisini yiyeceğini düşündüğü sırada ev kedisi gelip endişelenmemesini ve ona yardımcı olacağını söyler.
- Kurt, şeytanın yaşadığı mağaraya gider, ona ertesi gün bu nankör köpeği yakalayıp birlikte yemeyi teklif eder.
- Ertesi gün, kurt ve şeytan dağın içlerinde pusuda köpeğin gelmesini bekler.
- Bilmeden köpek ve kedi, içinde kurt ile şeytanın olduğu oyuga yaklaşır.
- Kedi, bu oyunun fare tuzağından farklı bir tuzak olduğunu fark edip köpeğe gösterir.
- Kedi, diğer yönden sürünerek gelir ve tuzağı birden çeker. İpi ısırarak keser. Bunun üzerine metal kapana yakalanan şeytanın acılar içinde bağırarak kaçtığını gören kurt da korkudan kaçıp gözden kaybolur.
- O günden sonra sonsuza kadar köpek ve ev kedisi dost olur.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 43 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 6 önad, 17 belirteç ve 145 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki önad, belirteç ve eylem sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 32’de masalın başkahramanı köpeğin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Köpeğin Eylemleri
「まさか。ご主人を噛むなんて、そんなことあ出来ん」 Türkçesi: “Asla! Sahibimi ısırarak mı, öyle bir şey yapamam.”
犬は赤ん坊を連れ戻った。 Türkçesi: Köpek, bebeği geri getirir.
「あれは……いや、だめだ。家のなもの」 Türkçesi: “O... Olmaz, o evin malı (eve ait).”

TABLO 32

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 32’ye göre, köpeğin, kurdun kendisinden istediği iki eylemi de reddettiği görülmektedir. Eylemlerin içeriğine bakıldığında, kurt köpekten ilk önce ev sahibini ısırmasını daha sonra ise yaptığı iyiliğe karşılık evin en iri horozunu kendisine vermesini istemektedir. Köpek, her ne kadar ev sahibi kendisinin artık yaşlı ve işe yaramaz olduğunu

düşünse de, sahibi olduğu için ona ihanet etmemektedir ve kurdun tekliflerini kesinlikle reddetmektedir. Bu durum, köpeğin itaatkar ve asla insanlara ihanet etmediğinin göstergesidir. Dolayısıyla köpeğin bu eylemlerinden masalda köpeğe itaatkar ve sadık rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda köpek imgesinin; itaatkar ve sadık gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde köpek yılında doğanların itaatkar ve asla insanlara ihanet etmemesi ile betimlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda itaatkar, sadık olarak vurgulanan köpeğin 12 Hayvan Takvimi'nde nitelendirilen özellikler ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.10.3. Avcı ve Dağ Köpeği (*Karyūdo to Yama Inu*)

Masalın Konusu:

Bir dağ köpeğinin sahibini korumasıdır.

Başkahramanlar:

Avcı ve dağ köpeğidir.

Yardımcı Kahramanlar:

Anne dağ köpeği, yavru köpekler, yılanıdır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bir yerde bir avcı vardır.
- Avcı, dağda avlanırken büyük bir kayanın altında 3 yavru doğuran bir dağ köpeği görür.
- Avcı, yavaş ve nazikçe dağ köpeğine yaklaşır ve tebrik eder, iyi dileklerde bulunur ve yavrulardan birini kendisine vermesini rica eder.
- Dağ köpeği, havlayarak avcının dediklerini anladığını, kabul ettiğini gösterir.

- Eskiden beri süregeldiği gibi ayın 12. Günü olunca kırmızı pirinç ve balık alıp dağ köpeğine götürür.
- Dağ köpeği, tek tek yavrularından kuyruğunu ağzıyla çeker ve iki yavru da bağırır. Ancak üçüncü yavruyu çekiştirse de bağırmaz. Bu onun sağlıklı ve güçlü olduğunu gösterdiği için onu söz verdiği gibi avcıya verir.
- Avcı, dağ köpeği yavrusunu çocuğu gibi severek büyütür. Kısa sürede çok değerli dağ köpeği olur ve avcı ava çıktığında kesinlikle izlerini takip eder.
- Bir gün, avcı dağda avlanırken akşam olur ve büyük bir ağaç altında günün ağarmasını beklemeyi düşünür.
- Dağ köpeğinin sürekli avcının kıyafetini ağzıyla çekip havlaması ürkütücü bir hal alır.
- Avcı, köpeğinin delirdiğinden ve kendisini yiyeceğinden korkup aniden belindeki bıçakla köpeğin başını kesiverir.
- Kesik baş fırlayıp avcıyı hedefleyen ağacın üstündeki büyük yılanın kafasına düşer ve güm diye yılan yere düşer.
- Köpeğinin kendisini kurtarmaya çalıştığını anlayan avcı, köpeğine evde mezar yapar, af diler ve avcılığı bırakarak Budist hacı olup tapınakları ziyaret eder.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin KH Coder programı verilerine göre 34 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell'de oluşturulan Pivot Tablo verilerine göre ise masalın, 9 önad, 10 belirteç ve 87 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki önad, belirteç ve eylem sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 33'te masalın başkahramanı köpeğin eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Köpeğin Eylemleri
大木の下で一晩をあかそうと思うたら、どういうわけか、山犬が狩人の袖をくわえてひっぱる。 Türkçesi: (Avcı) Büyük bir ağacın altında geceyi geçirmeyi planlasa da her nedense dağ köpeği avcının kolunu ısırarak çekiştirir.
「ウウウー、ウウウー」とうなって袖を離さない。 Türkçesi: “Uuu... Uuu...” diye hırlayarak kolunu bırakmaz.
けれども山犬は袖を離すどころか、なおもひっぱった。 Türkçesi: Ancak dağ köpeği kolunu bırakmak şöyle dursun daha çok çekiştirir.

TABLO 33

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 33’e göre, köpeğin, avcıyı uyarmak amacıyla kolunu çekiştirme ve hırlama gibi eylemleri gerçekleştirdiği görülmektedir. Buradan hareketle, köpeğin sahibine karşı sadık ve itaatkar olduğu sonucu çıkarılabilir. Dolayısıyla köpeğin bu eylemlerinden masalda köpeğe itaatkar ve sadık rolleri yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda köpek imgesinin; itaatkar ve sadık gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde köpek yılında doğanların itaatkar ve asla insanlara ihanet etmemesi ile betimlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önüne alındığında, masalda itaatkar, sadık olarak vurgulanan köpeğin 12 Hayvan Takvimi’nde nitelendirilen özellikler ile örtüştüğü düşünülmektedir.

3.10.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masalarda köpeğin itaatkar ve sadık olduğu anlaşılmaktadır.
- Seçkisiz (*random*) bir şekilde ele alınan masalarda köpeğe yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre köpek yılında doğanların özelliklerinin örtüşen yönleri tespit edilmiştir.
- Köpeğin itaatkar ve sadık olması, sahibine ihanet etmemesi seçilen üç masalda da örtüşen özelliklerdendir.
- “Köpeklerin Üşümeme Nedeni (*Inu ga Samuraganai Riyū*)” adlı masalda köpek imgesinin, diğer iki masaldaki gibi itaatkar ve sadık olmasının yanı sıra, sahibini kurtarmak için kendisini feda etmesi onun sadakat derecesini güçlendirmektedir.
- Ele alınan masalardaki köpek imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi'ndeki köpek karakterinin itaatkar, sadık olması ve insanlara asla ihanet etmemesi bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmektedir.

3.11. Domuz

3.11.1. Domuz Sumosu (*Inoshishi No Sumō*)

Masalın Konusu:

Domuz ve diğer vahşi hayvanların dolunayda Ay'a yeteneklerini göstermeleridir.

Başkahramanlar:

Masalın başkahramanı domuzdur.

Yardımcı Kahramanlar:

Masalın yardımcı kahramanları tavşan, maymun, tilki ve tanukidir.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden, bir dağda, tavşan, maymun, tilki, *tanuki* (rakun köpeği) hep birlikte yaşar.
- Hayvanların her biri dolunayda, Ay'a ilginç yeteneklerini göstermeye karar verir.
- Tavşan, dolunayda Ay'a mochi yapabildiğini göstereceğini söyler.
- Tanuki, dolunayda Ay'a karnıyla muhteşem davul çalabildiğini göstereceğini söyler.
- Maymun, ağacın dallarına tırmanıp, daldan dala hızla geçme yeteneğini göstereceğini söyler.
- Bütün vahşi hayvanlar, dolunayda Ay'a yeteneklerini gösterir ama domuz bir şey göstereceğini söyleyemediği için diğer hayvanlar tarafından aşağılanır.
- Domuz, kardeşine gidip durumu anlatır ve dolunayda Ay'a göstermek için birlikte sumo yapmaya karar verirler.
- Domuz kardeşler, dağın tepesine çıkar ve sumo yapar.
- Bunu duyan diğer vahşi hayvanlar, hantal hayvan olan domuzun bu ilginç olayını görmek için gider.
- Ay, yeteneklerini gösteren hayvanların içinde gece sumo yapan domuzu en iyisi olarak birinci seçer. Şimdi bile domuzların dolunayda dağın ortasında sumo yapmalarının nedeni budur.

Masalın Yapısal Özellikleri:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 30 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell'de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 6 önad, 23 belirteç ve 74 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem ve önad sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu

nedenle aşağıdaki Tablo 34’te masalın başkahramanı domuzun eylemleri ve onu betimleyen sözcük göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Domuzun Eylemleri
熊も狐も、みんな何かしらして見せよったが、猪だけが何も出来んじやった。 Türkçesi: Ayı, tilki herkes bir şeyler yapıp gösterdiler fakat domuz hiçbir şey yapamadı.
猪はしょげよったげな。 Türkçesi: Domuz, umutsuzluğa düştü.
Domuzun Kardeşlerinin Eylemleri
...弟猪が、「どげした」 ちうて、訳ば聞いたげな。 Türkçesi: Küçük erkek kardeş domuz, ne olduğunu sordu.
兄猪は訳をば話ござった。そしたら、弟猪は一時考えとったが、よかことば気のついて、「猪は、ほかになんも出きんけん、せめて相撲なつと見せまっしょう」と言うた。 Türkçesi: Abi domuz, olanları anlattı. Bunun üzerine küçük erkek kardeş domuz, biraz düşünüp “domuzlar başka ne yapar, en azından sumo yapıp gösterelim” dedi.
兄猪と弟猪は山ん上さ登って、一生けん命相撲ばとったげな。 Türkçesi: Abi domuz ve kardeş domuz dağın üzerine tırmanıp gayretli bir şekilde sumo yaptılar.
Domuzu Betimleyen Önad
Hantal domuz (不器用な様さま)

TABLO 34

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 34'e göre domuzun, umutsuzluğa düşme eylemi geçmektedir. Fakat kardeşine danışan domuz, kardeşinin fikri ile yetenek gösterisinde gayret ederek birinci gelir. Dolayısıyla kardeşine danışma eyleminin birine danışmaya örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Ayrıca domuzun bu eyleminden masalda domuza sabırlı rolü yüklendiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bu masalda domuz imgesinin; fikir danışan, sabırlı, gayretli gibi olumlu değerler taşıdığı düşünülmektedir. Doğal hayatta en sık dolunayda faaliyet gösteren domuzlar, masalda dolunayda sumo yapma eylemiyle bu özelliğinin örtüştüğü görülmektedir. Ayrıca domuz “hantal” olarak nitelendirilmektedir.

12 Hayvan Takvimi'nde domuz yılında doğanların inatçı olarak nitelendirildiği görülmektedir. Domuzun masalda önce bir şey yapamadığı için umutsuzluğa düşse de bunun üstesinden geldiği görülmektedir. Başka bir deyişle gayretliliği ile dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masaldaki gayretlilik özelliği vurgulanan domuzun 12 Hayvan Takvimi'ndeki olumlu bir özellik olarak nitelendirilen tutkuyla başladığı bir işi başarı ile bitirme özelliği ile örtüştüğü düşünülmektedir. Yine 12 Hayvan Takvimi'nde domuz yılında doğanların işbirliği yapmak konusunda iyi olmadığı düşünülse de masalda kardeşine danışarak birlikte sumo yapma eylemleri ile işbirliği yapabildiği görülmektedir. Dolayısıyla 12 Hayvanlı Takvim'deki özelliği ile domuzun işbirliği konusundaki yeterliliği örtüşmemektedir.

3.11.2. Domuz ve Kaplumbağa (*Inoshishi To Kame*)

Masalın Konusu:

Domuz ve kaplumbağanın sumo yapmasının sonucunda kaplumbağanın ve domuzun bugünkü görünüm şeklini almalarıdır.

Masalda Başkahramanlar:

Masalda başkahramanlar domuz ve kaplumbağadır.

Masalda Yardımcı Kahramanlar:

Masalda yardımcı kahramanlar bulunmamaktadır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Çok çok eski zamanlarda vahşi hayvanlar, toplanıp güç yarışını yaparlar.
- O zamanlar domuz uzun boyuna ve kaplumbağa uzun ellere, uzun ayaklara sahiptir.
- Domuz ve kaplumbağa birlikte güç yarışına katılırlar.
- Kaplumbağa, domuzu kaldırmaya teşebbüs eder, domuz ise, kaplumbağayı çevirip fırlatır.
- Kaplumbağa, yere düşünce ağır kabuğunun altında uzuvları iç içe geçer.
- Tedaviden sonra kaplumbağanın uzuvları kısalır ve kalınlaşır. Bu nedenle uzuvları üzerinde yerde sürünerek yürümek zorunda kalır.
- Kaplumbağayı yenerek övünen domuz, tepeden bakarak çok hızlı koşarken hızını alamayarak büyük bir kayaya çarpar.
- Tedaviden sonra domuzun burnu yassı, boynu kısa ve kalın hale gelir. Bu nedenle başı yere bakar şekilde yürümek zorunda kalır.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 30 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 6 önad, 23 belirteç ve 74 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ayrıca masal metninde geçen belirteçlerin betimleme özelliği

görülmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 35’te masalın başkahramanı domuzun eylemleri ve domuzu betimleyen sözcük göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Domuzun Eylemleri
...猪と亀が力競べをすることになったと。 Türkçesi: Domuz ve kaplumbağa güç yarışını seçtiler.
...猪と亀がすもうをした。 Türkçesi: Domuz ve kaplumbağa sumo yaptı.
Domuzu Betimleyen Önad
勝った猪は大威張りだ。 Türkçesi: Kazanan domuz, kibirliydi.

TABLO 35

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 35’e göre başkahraman domuzun eylemleri göz önünde bulundurulduğunda; domuzun kaplumbağa ile güç yarışına girmeyi seçerek sumo yapma eylemlerinden masalda domuzun tabii karakterinin rolünü yüklendiği dikkat çekmektedir. Tablo 36’ya göre domuz, kibirli önadı ile betimlenmektedir. Dolayısıyla bu masalda domuz imgesinin kibirli olarak betimlendiği görülmektedir.

12 Hayvan Takvimi’nde domuz yılında doğanların övünmeyi seven karakter olarak nitelendirildiği görülmektedir. Dolayısıyla bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda masaldaki olumsuz bir özellik olarak kibirli olarak vurgulanan

domuzun 12 Hayvan Takvimi'nde olumsuz özellik olarak nitelendirilen kibirlilik özelliğinin bu masalda da örtüştüğü düşünülmektedir.

3.11.3. Domuzu Kovan Samuray (Inoshishi O Taiji Shita Samurai)

Masalın Konusu:

Bambu filizlerini yiyen domuzları mezardaki samurayın kovmasıdır.

Başkahramanlar:

Domuz ve mezardaki samuraydır.

Yardımcı Kahramanlar:

Tapınak rahibi ve diğer domuzlardır.

Masalın Olay Örgüsü:

- Eskiden bambu korusunda samurayın mezarı vardır.
- Mezarın olduğu bambu korusunda küçük filizler sürgün verir. Bu mevsim geldiğinde en başta domuzlar bu filizleri yiyip bitirir.
- Tapınak rahibi bambuların sürgün vermesini dört gözle beklediği için domuzlar tarafından yenilmesine çok sinirlenir.
- Tapınak rahibi, samurayın mezarına doğru gider ve “ Duyduğuma göre eskiden bir defada birçok kötü insanı dövüp bu cesurca davranışların için ödüllendirilirmişsin. Şimdi domuzu bile kovamıyorsun. Bambu filizlerini satın geçiniyordum. Zaten ektiğim çay bile çıkmadı. Bir daha böyle şeyler olursa senin mezarını yıkarım” der.
- Samuray, bunları işitir ve ertesi sabah tapınak rahibi, samurayın mezarının önünde öldürülmüş büyük bir domuz görür.

- O zamandan sonra bu bambu korusuna domuzlar yaklaşamaz. Ertesi yıl bahar geldiğinde lezzetli bambu filizleri yetişir hale gelir.

Masalın Yapısal Özelliği:

Masal metninin *KH Coder* programı verilerine göre 14 tümceden oluştuğu görülmektedir. Excell’de oluşturulan *Pivot Tablo* verilerine göre ise masalın, 5 önad, 7 belirteç ve 30 eylemden oluştuğu belirlenmiştir. Masaldaki eylem, önad ve belirteç sayıları göz önünde bulundurulduğunda masalın eylemsel özellik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki Tablo 36’da masalın başkahramanı domuzun eylemleri göz önünde bulundurularak çözümleme yapılmıştır.

Masalın Çözümlemesi:

Domuzun Eylemleri
...おいしいタケノコがとれるところですが、この季節になるといつもイノシシたちが先にやってきて、タケノコを食いあらしてしまうのです。 Türkçesi: Lezzetli bambu filizlerinin olduğu yerde bu mevsim gelince hep en başta domuzlar gelir ve bambu filizlerini yiyip bitirirler.
あの侍のお墓の前に、大きなイノシシが死んでいたのです。それからというもの、イノシシはこの竹やぶに近づかなくなりました。 Türkçesi: Bu samurayın mezarının önünde, büyük bir domuz ölmüştür. O zamandan sonra domuzlar, bambu korusuna yaklaşamaz oldular.

TABLO 36

Masalın İmgesel Değerlendirmesi:

Tablo 37’ye göre domuzların tabii özelliği olarak bambu filizlerini yeme eylemleri dikkat çekmektedir. Ayrıca masaldaki domuz kahramana imgesel değerler yüklenmediği, masalın daha çok eğitici yönünün ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

12 Hayvan Takvimi’nde domuz yılında doğanların inatçı, sebatkâr ve başarılı olarak nitelendirildiği görülmektedir. Masalda ise bu özelliklerinden hiçbirinin kahramanın rolü ile örtüşmediği dikkat çekmektedir.

3.11.4. Değerlendirme

- Kültürel bir imge olarak masallarda domuzların olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca masallarda domuza hem olumlu hem olumsuz özellikler yüklendiği dikkat çekmektedir.
- Seçkisiz bir şekilde ele alınan masallarda domuzlara yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi’ne göre domuz yılında doğanların özelliklerinin örtüşen ve örtüşmeyen yönleri tespit edilmiştir.
- “Domuzun Sumo Güreşi (*Inoshishi No Sumō*)”adlı masalda domuzun bir işin üstesinden gelmek için gayretli olması, olumlu yönde dikkat çeken bir özelliğidir. Dolayısıyla 12 Hayvanlı takvimde taşıdığı karakter özellikleri ile de örtüşmektedir. “Domuz ve Kaplumbağa (*Inoshishi To Kame*)” adlı masalda kibirli oluşuyla dikkat çekerek 12 hayvan takvimindeki özelliği ile örtüşmektedir. “Domuzu Kovan Samuray (*Inoshishi O Taiji Shita Samurai*)” adlı masalda domuz, kendi doğasını yansıtarak bambu filizi yiyen bir hayvan olarak görülmektedir.

SONUÇ

Bu tez çalışmasının I. Bölümünde imge ve imge kavramları hakkında genel bilgi verilmiştir. Ayrıca Halk edebiyatı anlatı türleri hakkında açıklama yapılmıştır. II. Bölümde Japon masallarının Japon masallarının genel özellikleri ve Türk Japon toplumunda 12 Hayvan Takviminin ve özellikleri ele alınmıştır. Ayrıca Japon masallarında çıkan hayvanların sıklıkları tespit edilmiştir. Tespit edilen hayvanlar 12 Hayvan Takvimi'ndeki hayvanlarla örtüştüğü tespit edilmiştir. Ancak 12 Hayvan Takvimi'nde geçen koyun Japon masallarında bulunmamaktadır. III. Bölümde masallarda incelenen hayvan imgeleri, 12 hayvan takviminde yer alan hayvanların sırası ile sıralandırılarak incelenmiştir. 12 Hayvan Takvimi'ne göre seçkisiz (random) bir şekilde ele alınan masalların çözümleme verileri aşağıda belirtildiği gibidir.

- Masallarda kültürel bir imge olarak farelerin akıllı, kurnaz olduğu anlaşılmaktadır. Japon masallarında fare imgesi, genellikle onun doğal özelliğini yansıtmaktadır. Toplumsal hayatta tarım ürünlerine zarar vermesi, insanların yiyeceklerini yemesi vb. sebeplerle insana özgü hırsızlık gibi olumsuz değerler Japon masallarında fare imgesine yüklenmiştir.
- Farelere yüklenen özelliklerle, 12 Hayvan Takvimi'ne göre farenin akıllı, kurnaz olması seçilen üç masalda da örtüşen özelliklerden bir tanesidir.

- “Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (Nezumi To Itachi No Yoriaida)” ve “Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake)” adlı masallarda da farenin risk alarak yaşamaktan çekinmeyen yönü dikkat çekilirken bu masalların aksine “Farelerin Toplantısı (Nezumi No Kaigi)” masalında farelerin risk alamadığı görülmüştür.
- “Fare ve Gelinciğin Ortaklığı (Nezumi To Itachi No Yoriaida)” ve “Kedinin Fareyi Kovalama Nedeni (Neko Ga Nezumi O Oikareru Wake)” adlı masallarda da farelerin arkadaşlarına yaptığı haksızlık nedeniyle uzun dostluk bağları kurma özelliğinin örtüşmediği tespit edilmiştir.
- İnek, Japon toplumunda, besin kaynağından öte yük taşımada ve tarım işlerinde iş gücünden faydalanan bir hayvan olarak görülmektedir. İnek imgesi, Japon kültürünü yansıtan masallarda yine hizmet eden hayvan olarak yer almaktadır.
- Kültürel bir imge olarak masallarda ineğin sakin ve yavaş olduğu anlaşılmıştır.
- 12 Hayvan Takvimi’nde ineğin pozitif olan sabırlı ve kendi temposuna sahip olması özelliğinin “Zengin Enkai’ın Büyük Kırmızı İneği (*Enkai Chōja No Ōkaushi*)” masalında negatif hali uyuşuk, yavaş ve sakin olma özelliği ile ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca yine aynı masalda ineğin ağacı çekip getirerek gücünü ispatlaması da yapılması en zor işleri seçme özelliğiyle benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.
- “İnek Olan Dede ve Nine (*Ushi Ni Natta Jiji Baba*)” ve “İnek Olan Küçük Rahip (*Ushi Ni Natta Kozō*)” masallarında ineğin hem ödül hem de ceza olarak yer aldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca masallarda ineğe kültürel bir imge yüklenmediği görülmektedir.
- Kültürel bir imge olarak masallarda kaplanın mücadeleci, cesur olduğu anlaşılmıştır. Ancak, masallarda kaplanda kibirli olma ve kolayca kandırılma gibi olumsuz özellikler de dikkat çekmiştir.

- “Kaplan ve Salyangozun Koşu Yarışı (*Tora to Katatsumuri no Kyōsō*) ve “Kedi ve Kaplan (*Neko to Tora*)” adlı masallardaki kaplan karakterleri kibirli ve kendilerini övmesiyle dikkat çekmiştir. Bu özellikleri ise; 12 Hayvan Takvimiyle örtüşmemektedir.
- “Kaplan ve Salyangozun Koşu Yarışı (*Tora to Katatsumuri no Kyōsō*)”, “Kedi ve Kaplan (*Neko to Tora*)” ve “Yolcu, Kaplan ve Tilki (*Tabibito to Tora to Kitsune*)” adlı her üç masalda kaplan karakteri masalın sonunda kandırılmaktadır. 12 Hayvan Takviminde bu özellik yer almamaktadır.
- Kültürel bir imge olarak masallarda tavşanların intikam alan ve hileci, yalancı gibi özelliklerinin olduğu anlaşılmaktadır.
- “Kurt ve Tavşan (*Ōkami to Usagi*)” adlı masalda tavşanın, kendisine yapılan kötülüğe karşılık olarak kurttan intikam aldığı görülmektedir. Bu özellik 12 Hayvan Takviminde yer alan olumlu özelliklerle örtüşmemektedir. Tavşan yılında doğan insanlar yumuşak kalpli, zarif karakterdedirler. Tavşan gibi hassas ve kırılıp dırılırlar. Bu masalda ise; tavşan karakteri sadece kurdun karşı kıyıya geçmesi için yardım ettiğinde, onu iyi olarak düşündüğü zaman bu özelliğin görüldüğü düşünülebilir. Daha sonra kurttan intikam alması gibi olumsuz özellikleri ise örtüşmemektedir.
- “Inaba’nın Beyaz Tavşanı (*Inaba no Shiro usagi*)” adlı masalda ise; tavşanın kurnaz, yalancı ve hileci olduğu görülmüştür. 12 Hayvan Takviminde tavşan yılında doğan insanların özellikleri arasında kurnaz, yalancı ve hileci olma gibi olumsuz özelliklerin olmaması nedeniyle masaldaki özellikler örtüşmediği tespit edilmiştir.
- “Tavşanın Gözü, Kulağı ve Kuyruğu (*Usagi no me to mimi to o*)” adlı masalda ise özelliklere rastlanılmamıştır.

- Kültürel bir imge olarak masallarda ejderhanın sessiz ve güçlü olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca masallarda ejderhaya olumlu özellikler yüklendiği dikkat çekmiştir.
- 12 Hayvan Takvimi'nde ejderhanın sessiz ve güçlü olması özelliğinin “Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (*Kunishifuchi To Ryū*)” masalında ortaya çıktığı görülürken diğer iki masalda bu özelliklere rastlanmamaktadır. Ayrıca “Ejderha Tanrısı ve Oduncu (*Ryūjinsama To Kikori*)” ve “Ülkenin Kaynak Suyu ve Ejderha (*Kunishifuchi To Ryū*)” masallarında ortak değer olarak ejderhaya vefakârlık ve yardımseverlik rolünün yüklendiği dikkat çekmiştir.
- Kültürel bir imge olarak masallarda yılanın negatif değerler yüklendiği anlaşılmıştır.
- 12 Hayvan Takvimi'nde yılanın doğanların mutlu bir evlilik sürdürmesi özelliğinin “Yılanın Gözü (*Hebi No Medama*)” ortaya çıktığı görülmüştür.
- “Yılan Damat (*Hebi Mukoiri*)” masaldaki yılan görünümlü kahramanın genç kızı hamile bırakma eylemi ile 12 Hayvan Takvimi'ndeki kinci özelliğinin örtüştüğü dikkat çekmektedir.
- “Yılanın Kurbağayı Yutma Nedeni (*Hebi Ga Kaeru O Nomuwake*)” masaldaki yılan karakterine imgesel değerler yüklenmediği, masalın eğitici yönü ile ön plana çıktığı anlaşılmıştır.
- “At Olan Abla (*Uma Ni Natta Ane*)” masalında atın herhangi bir özelliği vurgulanmamaktadır.
- Üç masalda da at cezalandırılma kavramı görülmektedir.
- Kültürel bir imge olarak “Yolcu At (*Tabibito Uma*)” ve “Köstebek, At ve İnsan (*Maguro To Uma To Ningen*)” masallarında atın güçlü olma özelliği vurgulandığı görülmüştür.

- Masallarda atlara yüklenen güçlü ve cesaretli olma özellikleri açısından 12 Hayvan Takvimi'ne göre at yılında doğanların güçlü ve cesaretli olma özellikleri ile örtüşmekle birlikte, atın hırsızlık yapması açısından örtüşmediği anlaşılmıştır.
- Koyunun Japonya'ya Çin yoluyla 12 Hayvan Takvimi'nin gelmesiyle birlikte Japon kültürüne geçtiği düşünülmektedir. Bu nedenle koyunla ilgili masal olmadığı düşünülmektedir.
- Kültürel imge olarak masallarda maymunun pratik zekaya sahip, yardımsever ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır.
- Maymunun yardımsever olması seçilen iki masalda da örtüşen özelliklerden bir tanesidir. Ancak “Maymunun Hayaleti (*Saru no Futtachi*)” adlı masalda, maymun imgesinin zeki olması ile birlikte masalda gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle kötü bir karakter olarak yansıtıldığı görülmüştür.
- Ele alınan masallardaki maymun imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi'ndeki maymun karakterinin pratik, keskin zekâya sahip ve yardımsever oluşu bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmüştür. Ancak “Maymunun Hayaleti (*Saru no Futtachi*)” adlı masalda da görüldüğü üzere, maymun imgesi her zaman yardımsever biçiminde betimlenmediği dikkat çekmektedir.
- Kültürel bir imge olarak masallarda horozun akıllı, zeki ve zor bir durum karşısında pratik zekaya sahip olduğu anlaşılmıştır.
- Horozun akıllı ve zeki olması seçilen üç masalda da örtüşen özelliklerdendir.
- “Tilki ve Tavuk (*Kitsune To Niwatori*)” adlı masalda horoz imgesinin akıllı olmasının yanı sıra içindeki zor durumdan pratik zekası ve yeteneği ile kurtulması, onun zeki ve yetenekli olduğunu da göstermektedir. “Horozun Mesajı (*Niwatori no Otsuge*)” adlı masalda ise horozun akıllı olması ile birlikte sezgileri güçlü olduğu da anlaşılmıştır. “Horozun Osuruğu (*Niwatori Onara*)” adlı masalda diğer iki masaldaki özelliği ile birlikte kurnaz olması da gözlemlenmiştir. Ayrıca

“Horozun Mesajı (*Niwatori no Otsuge*)” ile “Horozun Osuruğu (*Niwatori Onara*)” adlı masallarda horozun güçlü ve sağlıklı ötüşü onun gösterişli bir özellikte olduğuna dikkat çekmiştir.

- Ele alınan masallardaki horoz imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi’ndeki horoz karakterinin akıllı, zeki ve gösterişli olması bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmüştür.
- Kültürel bir imge olarak masallarda köpeğin itaatkar ve sadık olduğu anlaşılmıştır.
- Köpeğin itaatkar ve sadık olması, sahibine ihanet etmemesi seçilen üç masalda da örtüşen özelliklerdendir.
- “Köpeklerin Üşümeme Nedeni (*Inu ga Samuraganai Riyū*)” adlı masalda köpek imgesinin, diğer iki masaldaki gibi itaatkar ve sadık olmasının yanı sıra, sahibini kurtarmak için kendisini feda etmesi onun sadakat derecesini güçlendirmektedir.
- Ele alınan masallardaki köpek imgesiyle, 12 Hayvan Takvimi’ndeki köpek karakterinin itaatkar, sadık olması ve insanlara asla ihanet etmemesi bakımından özelliklerinin örtüştüğü görülmüştür.
- Kültürel bir imge olarak masallarda domuzların gayretli olduğu anlaşılmıştır.
- “Domuzun Sumo Güreşi (*Inoshishi No Sumō*)”adlı masalda domuzun bir işin üstesinden gelmek için gayretli olması, olumlu yönde dikkat çeken bir özelliğidir. Dolayısıyla 12 Hayvan Takvim’deki karakter ile de örtüştüğü gözlemlenmiştir.
- “Domuz ve Kaplumbağa (*Inoshishi To Kame*)” adlı masalda domuz, kendi doğasını yansıtarak bambu filizi yiyen bir hayvan olarak görülmüştür.
- Genel olarak bakıldığında 12 Hayvan Takvimi etkisi görülmekle birlikte takvimde yer alan hayvan karakterlerin özelliğini yansıtmayan masallarında var olduğu görüşmüştür.

KAYNAKÇA

- Akarsu, Bedia, (1998), **Dil-Kültür Bağlantısı**, İstanbul, İnkılap Kitabevi
- Aktulum, Kubilay, (2014), **FOLKLORİK İMGELEM Bir Toplumsal İmgeler Rezervuarı Olarak İmgelemin Epistemolojik Temellerine Giriş**, Millî Folklor, Sayı 101
- Akkaş, S. Ö. (2008). **Mit ve Felsefe**, Millî Folklor, C.10, S.77, 83- 88
- Boratav, Pertev, Naili, (1978), **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul, Gerçek Yayınevi
- Cengiz, Metin, (2014), **İmge Nedir?** , (2. Bs.), İstanbul, Şiirden Yayıncılık
- Durand, Gilbert, (2017) **Sembolik İmge**, (2. Bs.), İstanbul İnsan Yayınları
- Elçin, Şükrü, (2013), **Halk Edebiyatına Giriş** (12.Bs.).Ankara, Akçağ Yayınları
- Eliade, Mircea, (1992), **İmgeler Simgeler**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, Gece Yayınları
- Eliade, Mircea, (1993), **Mitlerin Özellikleri**, Çev. Sema Rıfat, İstanbul, Simav Yayınları
- (1998), Türk Dil Kurumu Sözlüğü, TDK, Ankara
- Fromm, Erich, (2014), **Rüyalar, Masallar, Mitler**, Çev. Aydın Arıtan, Kaan H. Ökten, İstanbul, Say Yayınları
- Fulford, Robert, (2015), **Anlatının Gücü**, (2. Bs.) Çev. Ezgi Kardelen, Kolektif Kitap
- Güleç, Hamdi, (2002), **Türk Halk Edebiyatı**, Konya, Çizgi Kitabevi
- Inada, Koiji; Inada, Kazuko, (2016), **Nihon Mukashibanashi Hyakusen**, Japan, Sanseido
- Inada, Koiji, Inada, Kazuko (2001), **Nihon Mukashibanashi Handobukku**, Japan, Sanseido
- Inada, Ōshima, Kawabata (1994), **Nihon Mukashibanashi Jiten**, Japan, Kōbundō
- Inada, Kozuko;Tsutsui, Etsuko, (2015), **Kodomo Ni Kataru Nihon Mukashibanashi 1-3**, Japan, Kogumasha
- Mascetti, M.,D., (1990), **İçimizdeki Tanrıça, Kadınlığın Mitolojisi**, Çev. Belkıs Çorakçı) İstanbul, Doğan Kitapçılık A. Ş.
- Naumann, Nelly, (2004), **Japon Mitolojisi**, Çev. Akın Kanat, İzmir, İlya Yayınevi
- Nobuko, Uchida, (2010), **Mama Ohanashi Kikitaina Haha To Ko No Yomikikase Nihon No Ohanashi 120**, Japan, Natsume

Oğuz, Ö. M., Ekici, M., Aça, M., (2012), **Türk Halk Edebiyatı**, Ankara, (9. Bsm), Grafiker Yayınları,

Ong, J. Walter. (2014), **Sözlü ve Yazılı Kültür**, Çev. Sema Postacıoğlu Banon, İstanbul, (5. Bsm), Metis Yayıncılık

Öztürk, Ali, (1985), **Türk Anonim Edebiyatı**, İstanbul, Bayrak Yayıncılık

Rayman, Hayrettin,(2003), **Halk Edebiyatı Anlatı Türleri**, Ankara, Bizim Büro Basımevi

Ulağlı, Serhat, (2006), **İmgebilim “ Öteki’nin” Bilimine Giriş**, Ankara, Sinemis Yayınları

Yanagita, Kunio, (1983), **Nihon No Mukashibanashi**, Japan, Shinchosha

İnternet Kaynakları

https://wikivisually.com/wiki/KH_Coder E. T. 01.08.2017

<https://xn--xckd3bgf7p4a8cflg7329c5rva.jp/eto-seikaku-tokutyuu-6359>E.T. 10. 08.2017

<https://komabatimes.wordpress.com/2015/07/13/junishi-the-unknown-aspect-of-the-japanese-zodiac/> E.T. 04.07.2017

<http://www.onmarkproductions.com/html/12zodiac.shtml#.ULgcDZFrYqg.pinterest>
E.T. 04.07.2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamanashi_005/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/kagoshima_004/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/akita_014/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/fukuoka_004/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/nagano_013/ E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/minwa/02/22.htm> E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/wakayama_008/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/miyazaki_007/ E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/miyazaki_007/ E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/jap/01/01.htm> E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/niiigata_013/ E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/DOUWA/eto/nezumi/ae0217.htm> E. T. 01/03/2017

<http://fusui5.com/?mode=f23> E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/jap/04/13.htm> E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/jap/04/07.htm> E. T. 01/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/eto/usi/j05.htm> E. T. 01/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/miyagi_013/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamagata_012/ E. T. 09/03/2017

<http://okinawan.jp/minwa/minwa045.htm> E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamagata_015/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamaguchi_010/ E. T. 09/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/jap/07/27a.htm> E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/iwate_050/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamanashi_010/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/fukuoka_007/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/iwate_041/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/gunma_007/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/yamagata_005/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/kyoto_006/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/gunma_006/ E. T. 09/03/2017

<http://hukumusume.com/douwa/pc/minwa/04/27.htm> E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/kochi_003/ E. T. 09/03/2017

http://minwa.fujipan.co.jp/area/iwate_043/ E. T. 09/03/2017

TÜRKÇE ÖZET

JAPON MASALLARINDA HAYVANLAR VE KÜLTÜREL İMGELERİ

Şeyda Nur YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Nur TEKMEK

Eylül 2017, 151 sayfa

Bu çalışmada, Japon masallarında geçen hayvan kahramanlar ve bu kahramanların masallardaki kültürel imgeleri ele alınmıştır. Japon masallarında geçen hayvan karakterleri ile bu karakterlerin kültürel imgelerinin betimlenmesi ve Japon masallarında hangi hayvana ne şekilde bir kültürel anlam yüklendiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, çeşitli kaynaklardan tarama yapılarak toplam 397 masal değerlendirmeye alınmıştır.

Ayrıca, bu tezde ele alınan masallardaki hayvan kahramanlar ile 12 hayvan takviminde yer alan hayvanlar arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak, 12 Hayvan Takvimi'nin etkisi görülmekle birlikte takvimde yer alan hayvan karakterlerin özelliğini yansıtmayan masalların da var olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Japon, masal, hayvan, kültür, imge

JAPONCA ÖZET

要旨

日本の昔話に登場する諸動物とその文化的表象

シェイダヌール・ユルドゥズ

修士論文

指導教官：アイシェヌール・テキメン教授

2017年、9月、151 ページ

この研究は、日本の昔話に主役として登場する諸動物、およびそれら諸動物の、昔話における文化的表象の検証する。日本の昔話に登場する諸動物とそれらの登場物の文化的表象を解析し、日本の昔話において、どのような動物がどのような形で文化的に意味づけされているかを明らかにすることを目的としている。この目的に相当と判断される様々な文献を検索し、結果、計 397 の昔話が検証された。

更に、この論文において検証された主役として登場する諸動物および十二支に数えられる諸動物との関連性についても議論した。

その結果、十二支の影響を確認すると共に、十二支に数えられる諸動物の特徴を反映していない昔話の存在が確認された。

キーワード: 日本、昔話、動物、文化、表象

İNGİLİZCE ÖZET

ABSTRACT

THE ANIMALS IN JAPANESE TALES AND THEIR CULTURAL IMAGES

Şeyda Nur YILDIZ

**Thesis for master of science, Department of Oriental Languages and
Literatures**

Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Nur TEKMEN

September, 2017, 151 pages

In this thesis, the animals featuring in the Japanese tales and their cultural significances will be evaluated. The symbolic significances of main animal characters and the cultural meanings attributed to them are tried to be put forward. For this end, several tale sources have been reviewed and a total of three hundred ninety seven tale has been focused on. Besides, the relation between the animals taking place in the chinese animal calender and the animals reviewed in this thesis is tried to be explained.

As a result it can be argued that while the influence of the chinese animal calender can be detected in the tales; it is also understood that there are also thesis that does not reflect the characteristic of the animals in the Chinese animal calender.

Key Words: Japan, folk tales, animal, culture, images